

EZEQUIELPA QELLQASQAN LIBRO

Diosmanta willakuq Ezequielpa sutinwan sutichasqam kay libroqa. Ezequielqa preso pusaqam karqa Babilonia nacionman manaraq Jerusalem llaqta tuñichisqa kachkaptin otaq pichqa pachak pusaq chunkan soqtayoq wata manaraq Jesucristo nacechkaptin. Ezequielqa rimarqa Babilonia nacionpi tarikuq castamasinkunapaqwan Jerusalem llaqtapi kaqkunapaqmi.

Kay libroqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Diosmanta willakuq kananpaq Ezequiel akllasqa kasqanmanta, runakunaman castigo hamunanmanta, willakuntaqmi Jerusalem llaqta qonqaymanta vencesqa kaspas tuñichisqa kananmantapas (1-24).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Israel casta runakuna ñakarichiqman hinaspa pantayman pusaqinkunaman Tayta Diospa castigon hamunanmanta, willakuntaqmi Jerusalem llaqta tuñiruptinña Ezequielpa rimasqankunamantapas (25-32).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun preso pusaqam kaqkunata Dios consuelasqanmanta, nacionninkuman kutimuptinku allin tiempokuna kananmanta hinaspa Gog sutiyoq reypa contranpi willakuymanta (33-39).

Tawa kaq parteñataqmi willakun hamuq tiempopi imaynam nacionninku hinaspa templonku kananmanta (40-48).

Ezequielqa ancha iñiyoyoq hinaspa allin piensasqami karqa. Diospa qawachisqankunatam sumaqta entiendespan allin rikchanachiykunawan yachachirqa. Willakurqam Israel nacionqa hatarichisqa kananmanta, chaytam rikchanachirqa Diospa Espiritunpa kawsarichisqan tullukunawan (37:1-14).

Diesta tiyananpi Ezequiel rikusqanmanta

1 ¹⁻³Noqam kani Buzi sutiyoq runapa churin sacerdote Ezequiel. Huk punchawmi kachkarqani Quebar sutiyoq mayupa patanpi. Chay mayuqariki kachkan Babilonia nacionpim. Chaypimá kachkarqani llaqtaykumanta preso pusaqam kaqkunapiwan. Chaypi kachkaptiyimi cielokuna kichakuykurqa hinaptinmi revelacionniypi Diosta rikurqani. Chayqa pasakurqa kimsa chunka watapa tawa kaq killanpim hinaspa chay killapa pichqa kaq punchawninpi. Llaqtanmanta Joaquin sutiyoq rey preso pusaqam kasqanmanta pichqa watanmanña richkaptinmi chayqa pasakurqa. Chaypim Tayta Dios hapiykuwaspan atiyanta qowarqa. ⁴Qawariptiyami llumpa-llumpay viento norte lawmanta hamukuchkasqa. Huk hatun puyumantañataqmi lloqsimurqa llipyachkaq hina ninakuna. Chaypa muyuriqinpiñataqmi antaqa hina llumpayllaña kanchay karqa. Chay llipyachkaq hina ninakunapa chawpinpiñataqmi kachkarqa chipityachkaq bronceman rikchakuq kanchay. ⁵Chaypa chawpinpiñataqmi kachkasqa runaman rikchakuq tawa kawsachkaq animalkuna. ⁶Paykunaqa sapakamam karqa tawa uyayoq chaynataq tawa raprayoq. ⁷Paykunapa piernanmi karqa derecholla, chakinkuñataqmi karqa toropa chakin hina. Chay chakinkunam chipipirqa lluchkay-lluchkay rurasqa bronce hina. ⁸Paykunaqa tawa uyayoq hinaspa tawa raprayoq kaspapas sapakamam tawan waqtankupi runapa makin hina makiyoq qarqaku. Chay makinuqa karqa raprankupa urachanpim. ⁹Hukninpa rapranmi tupanakuq

hukninpa rapranman. Purispankuqa mana kaynaman-waknaman muyurispam derecholla richkarqaku. ¹⁰Sapakamapa tawantin uyankum kayna karqa: Ñawpaq uyanmi karqa runapa uyanman rikchakuq, *alleq lawninpi uyanñataqmi karqa leonpa uyanman rikchakuq, *ichoq lawninpi uyanñataqmi karqa toropa uyanman rikchakuq, qepan lawpi uyanñataqmi karqa ankapa uyanman rikchakuq. ¹¹Chaynamá karqa paykunapa uyankunaqa. Raprankunañataqmi karqa altoman mastarisqa. Chay iskay mastarisqa raprankunam tupanakurqa waqtanpi kaq hukninpa rapranwan. Iskaynin puchuq raprankunawanñataqmi tapakurqa cuerponta. ¹²Paykunaqa sapakamam mana kaynaman-waknaman muyurispam derecholla rirqaku maymanpas espiritupa pusasqanman. ¹³Chay tawantin kawsachkaq animalkunapa rikchayninmi karqa rupachkaq sansa hina chaynataq lenguachkaq mechero hina. Paykunapa chawpinimá chay lenguachkaq nina kaynaman-waknaman purirqa. Chay ninaqa karqa llumpay kancharichkaqmi. Chay ninamantataqmi lloqsirqa achka lliptyaykuna. ¹⁴Chay kawsachkaq animalkunam lliptyamuchkaq hina kaynaman-waknaman kallpakachaqku.

¹⁵Kawsachkaq animalkunata qawachkaspam pampapi rikururqani huk ruedata. Sapakamapa waqtanpim kasqa huk rueda. ¹⁶Chay ruedakunapa rikchayninqa karqa llipipichkaq alhaja rumimanta rurasqa hinam. Chay tawantin ruedakunam karqa kaqkamalla. Chaynataqmi chay ruedakunapa rikchayninqa karqa iskay chakanakuq rueda hina. ¹⁷Mana muyurispam uyanku lawman derecholla riqku. Atiqkum tawa lawninman puriyta. ¹⁸Chay ruedapa aronkunam karqa mancharikuypaq hatu-hatunkuna. Chaypa muyuriqninpi karqa lliptyachkaq ñawikuna hina. Chaynam karqa tawan ruedakunapi. ¹⁹Kawsachkaq animalkuna puriptinmi chay ruedakunapas paykunawantaq rirqqa. Kawsachkaq animalkuna pampamanta hoqarikuqtipas paykunawantaqmi chay ruedakunapas hoqarikuq. ²⁰Paykunaqa maymanpas riqku espiritupa risqanmanmi. Paykunawan kuskataqmi riq chay ruedakunapas, chaynaqa karqa chay kawsachkaq animalkunapi hina ruedakunapipas espiritu kasqanraykum. ²¹Kawsachkaq animalkuna puriptinqa puriqtaqmi ruedakunapas, paykuna sayaptinga sayaqtaqmi ruedakunapas, pampamanta paykuna hoqarikuqtipa paykunawantaqmi ruedakunapas hoqarikuq, chay kawsachkaq animalkunapi espirituqa kachkarqataqmi chay ruedakunapipas.

²²Paykunapa umankupa hawanpim mastarisqa karqa tapaykuq toldo hina. Chayqa karqa mancharikuypaq kancharichkaq riti hinam. ²³Chay tapaykuq toldopa urachanpiñataqmi derecholla mastarikurqa chay kawsachkaq animalkunapa raprankuna. Hukninpa rapranmi hukninpawan tupanasqa karqa. Iskaynin puchuq raprankunawanñataqmi sapakama tapakurqa cuerponkuta. ²⁴Uyarirqanitaqmi puriptinku chay raprankunaqa llumpay bullallataña rurasqantapas. Chay bulla rurasqankuqa karqa hatun mayupa qapariynin hinam otaq tukuy atiyniyoqpa qayakuynin hinam otaq nana-nanaq tropakunapa purisqan hinam. Sayaykuqtipa chay raprankupas uraykuqmi. ²⁵Chayna sayaykuspa raprankuta uraykachiptinkum huk qapariy uyarikurqa chay tapaykuq toldopa hawanmanta. ²⁶Chay tapaykuq toldopa hawanpiñataqmi rikurqani huk tiyana kaqlata. Chay tiyanapa hawanpim kachkarqa runa kaqla. ²⁷Weqawman rikchakuqmantana hanaymanmi rikurqani ninawan intusqa lliptyachkaq metalta hina. Chay weqawman rikchakuqmantana uraymanñataqmi rikurqani hina kaqlata. Chay qawasqaq runa kaqlapa muyuriqninpiñataqmi rikurqani lliptyachkaq kanchayta. ²⁸Chay muyuriqninpi kanchariyqa karqa paramuptin puyu ukumanta chirapa rikurimuchkaq hinam. Chaynatamá Tayta Diospa kanchariyninqa ñoqaman rikuriyuwarqa.

Ezequielta Dios qayasqanmanta

Chayta rikuruspaymi qonqoranpa pampaman kumuykurqani. Chaymantañataqmi uyarirqani huk kaqninpa kayna niwasqanta:

2 ¹—Sayariy runapa churin, ñoqam rimapayasqayki
²Chaynata rimapayawanankamam ñoqaman huntaykuwarqa Diospa Espiritun hinaspam sayarirachiwarqa chaymi uyarirqani rimapayawaqniyta. ³Paymi kaynata niwarqa: —Runapa churin, qamtam kachasqayki Israelpa mirayninkunaman. Paykunaqariki ñoqapa contraypim hoqarikurqaku. Paykunapas chaynataq abuelonkupas kunan punchawkamam ñoqataqa mana kasuwankuñachu. ⁴Ñoqaqariki kachachkayki qara uya rumi sonqo runakunamanmi. Paykunatam ninki ñoqa Tayta Diospa imam nisqayta. ⁵Qamqa ninkimá uyarisuptiki otaq mana uyarisuptikipas. Paykunaqariki kanku mana kasukuqkunapa castankunam. Ichaqa yachanqakum paykunapa chawpinpiqa ñoqamanta willakuq huk runa kasqanta. ⁶Runapa churin, amam qamqa manchakunkichu paykunataqa nitaq imam nisusqaykitapas. Kichkakunapa muyuykusqan hinaña kaspapas otaq atoq-atoq urukunapa chawpichasqanña kaspapas amam manchakunkichu. Amamá manchakunkichu imataña nisuptikipas, amataqmá hukmanyankichu paykunapa qayllanpiqa. Paykunaqariki kanku mana kasukuqkunapa castankunam. ⁷Qamqa imam nisqaykunatam willankipuni uyariptinku otaq mana uyariptinkupas. Paykunaqariki kanku mana kasukuqkunam. ⁸Chaynaqa runapa churin, allintayá uyariy kay nisqaykunata. Amayá chay mana kasukuqkunapa castankuna hinaqa kaychu. Simikita kicharispayá mikuy kay qosqayta —nispa. ⁹Qawariptiyimi huk maki haywamuwachkasqa huk wankusqa librota. ¹⁰Qawachkaptiyimi chay wankusqa libroqa mastarikuykurqa hinaptinmi chaypiqa ñawpaqninpipas chaynataq qepanpipas qellqasqa kasqa aya takikuna, llakiwan hapichikuykuna hinaspa llaki waqaykuna.

3 ¹Hinaptinmi niwarqa:
 —Runapa churin, qamqa kay tarisqaykitayá mikuy. Kay wankusqa librota mikuruspayá Israelpa castankunata rimapayamuy —nispa.
²Chaymi simiyta kichaykuptiy mikurachiwarqa chay wankusqa librota ³hinaspam niwarqa kaynata:
 —Runapa churin, saksanaykikamayá mikuy kay qosqay wankusqa librota —nispa. Mikuruptyimi simiypi karqa abejapa miskin hinarqa ⁴chaymi niwarqa:
 —Runapa churin, chaynaqa Israelpa castankunamanyá willamuy kay imam nisqaykunata. ⁵Manam ñoqaqa kachachkayki sasallaña rimayniyoq runakunamanchu nitaq rimasqankupas mana entiendena runakunamanchu aswanqa Israelpa castan runakunamanmi. ⁶Manam kachachkaykiqa nana-nanaq runakunamanchu nitaq sasallaña rimayniyoq runakunamanchu nitaq rimasqankupas mana entiendena runakunamanchu. Paykunamanña kachaptiypas paykunaqa kasusunkimanmi. ⁷Israelpa castankunam ichaqa mana kasusunkichu, chaynaqa kanqaku ñoqatapas mana kasuwasqankuraykum. Israelpa llapallan castankunaqa kanku qara uya rumi sonqokunam. ⁸Ñoqam qamtapas tikrarusqayki paykuna hina qara uyaman chaynataq urkuykipas mana hukmanyaqman. ⁹Urkuykitaqa tikrarusaq nina rumiman hinañam. Amam paykunataqa manchakunkichu, amam hukmanyankichu paykunapa qayllanpiqa. Paykunaqa mana kasukuqkunapa castankunam kanku —nispa.
¹⁰Chay rimapayawaqniymi niwarqataq:

—Runapa churin, qamqa uyariwaspaykiyá sonqoykipi waqaychay kay rima-payasqaykunata. ¹¹Preso pusasqa llaqtamasikikunaman rispayá watukamuy. Paykunatam: “Tayta Diosmi nin kaynata” nispa ninki. Ninkimá uyarisuptiki otaq mana uyarisuptikipas.

¹²Chaymantam hoqariruarqa Diospa Espiritun. Hinaptinmi ñoqapa qepaypi uyarirurqani nisyu-nisyu bullallawanña:

i*Yachasqan lugarmantayá alabasqa kachun kancharichkaq Tayta Diosqa! —niqta.

¹³Uyarirqanitaqmi sapakama pawachkaq animalkunapa rapranpas qaqonakuspan nisyu-nisyu bullallaña rurasqantapas chaynataq paykunapa waqtanpi ruedakunapa bullallaña rurasqantapas. ¹⁴Chaynapimá ñoqataqa Diospa Espiritun hoqariruwaspán huklawman pusuwarqa. Chaymi ñoqapa llakisqallaña hinaspa piñasqallaña pasakurqani. Ichaqa Tayta Diosmi nisyuniqta hapiwarqa. ¹⁵Chaynapim ñoqapa chayarurqani Tel Abib sutiyoq llaqtaman. Chayqa kachkan Quebar sutiyoq mayupa patanpim. Chaypimá *yacharqaku preso pusasqa kaq Israelpa castankuna. Chaypim paykunawan qanchis punchaw yacharqani mana ima rurakuytapas atistin.

Ezequielqa llaqta cuidaq hina kasqanmanta

(Ez 33:1-9)

¹⁶Chay qanchis punchaw pasaruptinmi Tayta Dios niwarqa kaynata:

¹⁷—Runapa churin, qamtam churaykuyki llaqta cuidaqta hina Israelpa castankunapaq. Imapas qanman willasqaytam ñoqapa rantiypi paykunata qaqchanki.

¹⁸Ñoqam mana allin ruraq runata niyman: “Wañunkipunim” nispa. Sichum chay mana allin ruraq runata mana rimapayankichu chay mana allin kawsasqanmanta chaynapi musyakuspan kawsananpaq hinaptinqa chay mana allin rurasqanmanta mana wanakusqanraykum wañurunqa. Ichaqa chay wañurusqanmantam cuenta-ta mañasqayki. ¹⁹Ichaqa chay mana allin ruraq runata qaqchachkaptikipas mana wanakuptinqa nitaq mana allin kawsasqantapas saqepinqa kikinpunim wañunqa mana allin rurasqanmanta, qanmi ichaqa mana huchayoq kanki. ²⁰Allinkunata rurachkaspan allin ruraq runapas qepanchakuruwaspa mana allinta ruraptinqa ñoqam paypaq chururusaq huk trancata hina hinaptinmi payqa wañurunqa. Mana qaqchas-qaykiraykum payqa huchanpi wañurunqa. Manam yuyarisqachu kanqa tukuy allin rurasqankunapas ichaqa paypa wañusqanmantam cuentata mañasqayki. ²¹Ichaqa sichu allin ruraq runata qaqchanki mana huchallikunanpaq hinaptinqa kawsakun-qam qaqchasqaykita kasukuspan, chaynapim qamqa mana huchayoq kanki.

Ezequiel mana rimaq rikurirusqanmanta

²²Tayta Diosmi atiyinwan hapiykuwaspan chaypi niwarqa:

—Hatarispayki lloqsiy wak pampaman, hinaptinmi chaypi rimapayasqayki —nispa.

²³Chaynapim ñoqapa hatarispay chay pampaman rirqani. Chaypim kachkasqa Tayta Diospa kanchariynin, chay kanchariyqa kachkasqa Quebar Mayupa patanpi rikusqay hinam. Chaymi qonqoranpa pampaman kumuykurqani. ²⁴Hinaptinmi Diospa Espiritun huntaykuwaspan sayarirachiwarqa. Chaymantam rimapayawarqa kaynata:

—Rispaykiyá wasikipi wichqakaramuy. ²⁵Qamtaqa runapa churin, waskawan hapirususpaykim chaqnarusunki, chaynapim runakunapa chawpinpiqa manaña purin-kiñachu. ²⁶Qalluykitapas paladarnikiman laqarachiptiyimi mana rimaqña rikurirunki. Paykunataqa mana kasukuqkunapa castan kaptinpas manañam qaqchayta atinkichu.

²⁷Ichaqa qanman rimapayaspayqa huktawanmi rimachisqayki hinaptinmi: “Tayta Diosmi nin kaynata” nispa willanki. Uyariy munaqqariki uyarinqam, mana uyariy mu-naqchá ichaqa mana uyarinqachu. Paykunaqariki mana kasukuqkunapa castanmi.

Jerusalen llaqta tropakunapa atacasqan kananmanta

4 ¹—Chaynaqa runapa churin, huk ladrillota hapiykuspaykiyá ñawpaqnikiman churay hinaspayá chaypa hawanpi Jerusalen llaqtata dibujay. ²Chay llaqtapa muyuriqnintam wichqarunki. Ama ayqenankupaq hinam murallarunki. Chay llaqtapa murallanpa qepanpi allpatañataqmi huk hawaqllaman montonarunki. Chay llaqtapa ñawpaqinpin sayarachinki llapa tropakunata. Llaqtapa muyuriqnin muralla tuñichinapaqmi churarunki machu-machu takaq qerukunata. ³Huk llaspa fierrota hapispayá murallata hina sayarachiy chaynapi qanmantawan llaqtamanta rakinanpaq. Chaynapim qamqa rikchakunki llaqta atacachkaq runaman. Chaynatamá qamqa llaqtata muyuchkaq hina wichqarunki. Chay rurasqaykiqa kanqa huk rikchanachiyimi Israel castakunapaq.

⁴—Chaynataqmi qamqa waqtapani *ichoqniki lawllaman. Chaynataqa ruranki Israel castakunapa mana allin rurasqankuna apachkaq hina kanaykipaqmi. Hayka punchawpas chay lawman waqtapasqaykiman hinam Israel castakunapa mana allin rurasqanku-ta apanki. ⁵Chaynataqa rurachisqayki kimsa pachak isqon chunkan punchawtapunim chaynapi Israel castakunapa mana allin rurasqanku apanaykipaq. Chayna watakunamiki paykunaqa mana allinta ruraraqaku. ⁶Chayna punchawkunata cumpliruspaykiñataqmi waqtapaykunki *alleqniki lawllamanña. Chaynapim qamqa Juda castakunapa mana allin rurasqan apachkaq hina kanki tawa chunka punchawpuni. Huk punchawtam qoyki huk watata hina. ⁷Chay atacasqa Jerusalen llaqta lawman muyuriruspam brazoykita qempikuykunki hinaspa chay llaqtapa contranpi ñoqapa rantiyipi rimanki. ⁸Kunanmi ñoqa watarusqayki waskakunawan hinaptinmi mana muyuyta atinkichu kaylawman nitaq waklawmanpas. Chaynam kanki atacasqayki punchaw tukunankama.

⁹—Qamyá apamuy trigota, cebadata, habasta, lentejata, mijo hinaspa espelta sutiyoq kawsayta. Chaykunata huk mankallapi taqruspayá ruray tantakunata. Chaytam mikunki chay kimsa pachak isqon chunkan punchawpuni *ichoq lawman waqtapaspayki.

¹⁰As-asllamanta mikuspam cuarto kilollata mikunki sapa punchaw. ¹¹Yakutapas tomanki-qa medisqallatam. Sapa punchawpaqmi kanqa parte litrolla. Tomankiqa as-asllamantamá.

¹²Mikunaykipaqmi cebadamanta tortilla hina tantata ruranki. Chaytaqa kankanki runapa chakisqa ispayninwanmi. Llapa runakuna qawachkaptinmi chaytaqa ruranki.

¹³Tayta Diosmi nirqaraq kaynata:

—Israelpa miraynin runakunata huklaw nacionkunaman presota pusachiptiyimi kayna qacha tantakunata mikunqaku —nispa.

¹⁴Chaymi ñoqañataq nirqani:

—Señor Dioslláy, ñoqaqa manam haykapipas kayna millakuypaq kaqkunataqa mikurqanichu. Manam haykapipas kikillanmanta wañuq animalpa aychantaqa mikurqanichu, manam haykapipas purun animalpa tispasqan aychataqa mikurqanichu. Millakuypaq aychakunaga warma kasqaymantapas manam simiyman yaykurqachu —nispa.

¹⁵Hinaptinmi payñataq niwarqa:

—Chaynaqa runapa chakisqa ispayninmantaga animalpa karkanwanñayá tantakuy —nispa.

¹⁶Payqa niwarqataqmi:

—Runapa churin, ñoqam Jerusalem llaqtapi mikuykunata chinkarachisqa. Paykunaqa tantatapas pesasqallatañam llakillawanña mikunqaku, yakutapas hukmanyastinmi tomanqaku medisqallataña. ¹⁷Chaynapim tantankupas hinaspa yakunkupas pisiptin hukmanyasqallaña qawanakunqaku. Paykunaqa mana allin rurasqankuraykum ismuchkaq hina tukurunqaku.

5 ¹Runapa churin, hapiyá chukcha rutuqpa navajan kaqla huk ñawchi espadata hinaspayá chukchaykita ruturuspa barbaykitapas siksiruy. Hinaspayá balanzata hapispayki chay chukchaykita kimsaman rakiy. ²Chay llaqta atacayta tukuruspaykiñataqmi chay huknin rakisqayki chukchaykita kañanki llaqtapa chawpinpi. Chaymantañataqyá chay huknin rakisqayki chukchaykita kuchuparuy chay llaqtapa muyuriqninpi. Chay huknin rakisqayki chukchaykitañataqmi wayrawan aparachinki. Ñoqam espadata horqoykuspaya paykunata qatikachasaq. ³Chaynataqyá asllapas rutosqa chukchaykita hapiykuspa pachaykipa puntanman wataruy. ⁴Chay aslla chukchamantapas iskay kimsatayá ninaman wischuykuy kañakunanpaq. Chaymantam nina lloqsinqa lliw Israel castakunapa contranpi.

⁵—Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Chayqariki Jerusalem llaqtam. Chay llaqtataqariki ñoqam churarqani llaqa nacionkunapa chawpinpi hinaspa muyuriqnin allpakunapa chawpinpi. ⁶Chaypi kaq runakunaqa mana allinta ruraspam leyniykunatawan decretoykunata mana kasukunkuchu. Paykunaqa llaqa nacionkunamantapas chaynataq muyuriqninpi kaq runakunamantapas aswan mana allinraqmi rikurirunku. Paykunaqa leyniykunata qepanchakuruspam manataq kawsankupas decretoykunaman hinachu.

⁷—Chayraykum ñoqa Señor Dios nini: Qamkunaqa kankichik muyuriqnichikipi nacionkunamantapas pasaypaq mana kasukuqmi. Qamkunaqa manam decretoykunaman hinachu kawsarqankichik, manataqmi leyniykunaman hinataqchu ruraraqankichikpas. Manataqmi nacionkunapa chawpinpi kachkasapas leyniykunaman hinataqchu ruraraqankichik. ⁸Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Ñoqapas qamkunapa contraykichikpim sayarirusaq. Ñoqaqa wakin nacionkunapa qayllanpim sentenciaspay castigasqayki. ⁹Chaynataqa rurasqaq mana haykapipas rurasqayta hinam, manataqmi chaynataqa huktawañqa rurasqaqchu. ¡Mayna millakuyupaqmi chay rurasqaykichikkunaqa! ¹⁰Chayraykum qamkuna ukupiqqa mama-taytakunapas wawa-churinkuta mikunqaku, wawa-churinkunañataqmi mama-taytankuta mikunqaku. Ñoqam qamkunataqa castigasqaykichik hinaspam puchukunatañataq wayrapa kanan tukuy hinastinman cheqerachisqa. ¹¹Kikiyraykum ñoqa Señor Dios jurani: Qamkunam santuarioyta ruraraqankichik cheqnisqay pasaypaq millakuyupaq kaqkunawan, chayraykum ñoqapas qamkunamantaqa kuyapayakuyniyta suchurichisqa. Manañam llakipayasqaykichikñachu aswanqa castigasqaykichikpunim. ¹²Qamkunamanta kimsaman rakisqamanta hukninmi wañunqa peste onqoywan, wakinñataqmi yarqaypa tukusqa kanqa. Huknin rakisqa parteñataqmi espadawan wañuchisqa kanqa llaqtapa muyuriqninpi. Chay puchuq rakisqa runakunatañataqmi wayrapa kanan tukuy hinastinman cheqerachisqa. Ñoqaqa espadayta horqoykuspaymi paykunata qatikachasaq. ¹³Chaynapim ñoqapa piñakuyniyqa cumplikurunqa, chaynataqmi qamkunapa contraykichikpi piñakusqaypas tanirunqa. Chayraqmi ñoqaqa saksasqa hina kasaq. Chaynapim qamkunaqa yachankichik ñoqa Tayta Diosqa sientikuruspaya hinaspa qamkunapa contraykichikpi piñakuyniyta tukuruspay kayna rimasqayta. ¹⁴Jerusalem llaqta, qamtaqa purmarachiptiyimi kanki monto-monton rumikunallaña, muyuriqniki nacionkunapa chawpinpim penqayta rurarusqayki chaynapi ñawpaqniki pasaqkunapas qawanankupaq. ¹⁵Ñoqa Tayta Diosmi

nini kaynata: Qam llaqtaqa kanki penqaypaqmi, burlakunapaqmi, correjinapaqmi hinaspa muyuriqniki nacionkunapa mancharikunanmi. Qampa contraykipi qaqchaspay, piñakuywan hinaspa rabiawan sentenciasqayta cumpliptiyimi chaynaqa kanki. ¹⁶ Wañuchinaypaq mana allin flechaykunata flechachkaq hinam qampa hawaykiman kachaykamusaq. Arí, qamkunapa hawaykichikmanmi yarqaytawan muchuykunata kachaykamusaq, lliw mikuykunatam ñoqaqa chinkarachisaq. ¹⁷ Apachimusaqma qamkunaman yarqayta chaynataq runa miqur purun animalkunatapas chaymi qamkunapaq mana wawa-churiyoq kankichik. Qamkuna ukupi runakunam wañunqa peste onqoywan, runa wañuchiqlunapa makinpi hinaspa apamusqay guerrawan. Chaynatam nini ñoqa Tayta Dios.

Taytacha-mamachakunapa contranpi Ezequiel rimasqanmanta

6 ¹ Ñoqatam Tayta Dios niwarqa kaynata:

²—Runapa churin, Israel nacionpa chawpinpi orqokunata qawarispayá contran-kupi rimariy ³ kaynata: “Israel nacionpi orqokuna, moqokuna, wayqokuna, qechwakuna, qamkunayá uyariychik Señor Diospa kayna nisuusqaykichikta: ‘Qamkunamanmi apamuchkani guerrakunata. Ñoqaqa moqokunapi capillaykikunatam chinkarachisaq. ⁴ Animalkuna wañuchinaykichik altarkunapas pasaypaq purmachisqam kanqa, incienso kañana pilarkunapas pakipasqam kanqa. Runakunapas wañunqakum chaypi kaq taytacha-mamachakunapa ñawpaqninpi. ⁵ Israelpa mirayninkuna, wañusqa cuerpoykichikta taytacha-mamachaykichikpa ñawpaqninman wischuykusaq, tulluykichikkunatapas altarnikichikkunapa muyuriqninpi cheqerachisaq. ⁶ Maypiña *yachapikichikpas chay yachasqaykichik llaqtakunatam tuñirachisaq, moqokunapi capillakunapas purmachisqam kanqa, chaynapim altarnikichikkunapas purmaspa chunnirunqa. Taytacha-mamachaykichikpas pakipasqañam tukurunqa, incienso kañanaykichik pilarkunapas puchukarunqam. ⁷ Ñawpaqnichikipi runakuna wañuqta qawaspa yachankichik ñoqaqa Tayta Dios kasqayta. ⁸ Chaywanpas ñoqaqa wakillaykichiktapas puchuykachisqaykichikmi. Chaynapim qamkunapa guerramanta ayqekuspa nacionkunapi cheqechisqa kankichik. ⁹ May nacionmaniña preso pusaq kaspankupas chay qamkunapa castaykichik ayqekuqkunam yuyarinqaku ñoqamanta. Paykunapa hukwan-hukwan tupakuruq warmi hinam qarqaku, chayrayku castigasqaytam paykunapa yuyarinqaku. Yuyarinqakutaqmi huchapakuqllaña warmi hina taytacha-mamachakuna qatisqankurayku castigasqaytapas. Chaynapim paykunapa kikinkumantapuni millakunqaku mana allinkuna hinaspa millakuyapaq kaqkuna rurasqankumanta. ¹⁰ Chaynapim paykunapa yachanqaku Tayta Dios kasqayta. Paykunaman kay mana allinkunata apachinaypaq rimaspayqariki manam yanqallachu rimarqani.’”

¹¹ Señor Diosqa niwarqataqmi kaynata:

—Pitukuspaya taqlakustin hinaspa haytakachastin niy “¡Ay, imañataq kayqa!” nispa. Israelpa castankunapaq mana allin millakuyapaq rurasqankuraykum guerrawan, yarqaywan hinaspa peste onqoykunawan wañunqaku. ¹² Karupi kaqkunaqa wañunqaku peste onqoywanmi, hina llaqtankupi kaqkunañataqmi wañunqaku guerrawan, paykunamanta puchuqkunañataqmi wañunqaku yarqaywan. Chayraqmi ñoqapa piñakuyniya paykunapi cumplichisaq. ¹³ Altarninkupa muyuriqninpi hinaspa taytacha-mamachakunapa chawpinpim chay wañuqkunapa cuerponta qawanqaku. Chaykunataqa qawanqaku lliw alto moqokunapim, lliw orqokunapa puntankunapim, llapa kallmasapa sachakunapa ukunpim chaynataq lliw llaquesapa encina sutiyoq sachapa ukunpim. Chaykunapiqariki paykunam taytacha-mamachakunaman miski asnaq perfumekunata ofrecerqaku. Chaykunata qawaspankum paykunapa yachanqaku Tayta Dios kasqayta. ¹⁴ Ñoqaqa

castiganaypaqmi paykunapa contranpi hatarisqa, surlaw chunniqmanta qallaykuspaqmi *yachasqanku naciontaqa norte lawpi Ribla llaqtakama pasaypaqta purmarachisqa.

Israel nacionpa tukupaynin hichpamusqanmanta

7 ¹Tayta Diosmi ñoqaman kaynata niwarqa:
²—Runapa churin, Israel nacionpi runakunatam ñoqa Señor Dios nini kaynata: “Tukupaymi chayamuchkanña, kay allpapa tawan lawninpa tukupayninmi chayamuchkanña. ³Tukupaymi qamkunapa hawaykichikmanqa hamuchkanña. Qamkunapa contraykichikpim piñakuyniyta kachaykamusqa. Imayna kawsasqaykichikmantam cuentata mañasqaykichik hinaspaq pagapusqaykichik millakuypaq kaqkuna rurasqaykichikmanta. ⁴Manam llakipayakuywanñachu qamkunataqa qawasqaykichik, castigasqaykichikpunim qamkunataqa. Mana allin kawsasqaykichikmantawan millakuypaq kaqkuna rurasqaykichikmantam ñoqaq pagapusqaykichik. Chaynapim qamkunaqa yachankichik Tayta Dios kasqayta.
⁵“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Mana allinllam hamuchkan, pasaypaq mana allinllam hamuchkan. ⁶iTukupaymi hamuchkan! iTukupaymi hamuchkan! Qampa contraykipim hatariramun, waqaya hamuchkan. ⁷Chay nacionpi *yachaqkunapa pasaypaq purmachisqa kanaykichikmi chayamuchkanña, ñam chayamuchkanña, ñam hichpamuchkanña chaqwanakuna punchawqa, manañam orqokunapipas kusikuyqa kanqachu. ⁸Ñoqaq piñakuyniytam qamkunapi cumplichisqa. Imayna kawsasqaykichikmantam cuentata mañasqaykichik hinaspaq millakuypaq kaqkuna rurasqaykichikmantapas pagapusqaykichik. ⁹Manam llakipayakuywanñachu qawasqaykichik, castigasqaykichikpunim qamkunataqa. Mana allin kawsasqaykichikmantam hinaspaq millakuypaq kaqkuna rurasqaykichikmantam ñoqaq pagapusqaykichik. Chaynapim yachankichik castigaqnikichik Tayta Dios kasqayta.
¹⁰“Kayqayá chay punchawqa, kayqayá chayamuchkanña chay punchawqa. Purmachisqa kanaykichikmi ikllicharichkanña, estacamanta iklliripipas umparichkanñam, runapa orgulloso kayninmi waytarichkanña. ¹¹Daño rurasqaykichikmi rikurirachin huk varata chaywan mana allinkunata ruranaykichikpaq ichaqa qori-qollqenkuwanqa hinaspa qaparkachasqankuwanqa manam imatapas horqokunqakuchu. Paykunapiqa manam imapas sumaq kaqqa kanchu. ¹²Tiempom chayaramunña, punchawkunam hichparamunña. Imapas rantiq runaqa amayá kusikuchunchu, imapas *rantikuq runaqa amayá llakikuchunchu. Ñoqaq piñakuywanmi castigasqaq Israel llapallan runakunata. ¹³Imapas rantikuq runaqa kawsanankamaqa manañam kutichikunqachu imapas rantikusqantaqa. Chaynam piñakuywan castiganaypaq willakusqaypas cumplikunqapuni llapallan runakunapi. Mana allin ruraq runakunaqa manapunim vidan librayta atinqakuñachu.
¹⁴“Guerrapaq cornetillata tocaptinkupas, llapallanku alistakuptinkupas manam pipas lloqsinqachu peleaqa, ñoqaq piñakuywanmi castigasqaq Israel llapallan runakunata. ¹⁵Hawapiqa guerrallam kachkan, ukupiñataqmi kachkan peste onqoywan yarqaylla. Hawa chakrakunapi kaqkunaqa guerrawanmi wañunqaku, llaqta ukupi kaqkunañataqmi yarqaymanta wañunqaku, paykunataqa peste onqoymi tukurunqa. ¹⁶Wakinqa orqokunaman ayqekuspankupas qechwapi palomakuna hinam llapallanku hikikyanqaku mana allin rurasqankumanta. ¹⁷Llapallankupam brazollankupas warkurayanqa, manchakuymantam moqollankupas katkatanqa. ¹⁸Paykunaqa llakimantam luto pachawan churakunqaku, paykunaqa manchakuymantam katkatanqaku, uyankupas

penqakuymanta pukayasqam chukchankutapas kachiy-kachiyta rutukunqaku. ¹⁹Paykunaqa qollqenkutapas callemanmi wischunqaku, wanu wischuchkaq hinam qorinkutapas wischunqaku. Tayta Diospa piñakusqan punchawpiqa manam qori-qollqenkupas librayta atinqachu. Paykunaqa manam saksanqakuchu manataqmi wiksankupas huntanqachu. Qorinkum paykunataqa mana allinman urmaykachirqa. ²⁰Suma-sumaq alhajankuwanmi paykunaqa hatun tukuqllaña rikurirunku, chaykunawantaqmi paykunaqa rurakurunku millakuypaq hinaspa cheqnisqay taytacha-mamachakunatapas. Chayraykum paykunapa chay alhajantaqa wanuman hina tikrarusaq. ²¹Ichaqa chay alhajankutaqa forastero runakunawanmi suwarachisaq, chaykunataqa kay pachapi mana allin ruraq runakunawanmi qechurachisaq, chaynapim chaykunataqa millakuypaqtaña ruraronqaku. ²²Kay naciontaqa qepanchakuruptiymi kuyayllapaq temploytapas millakuypaqtaña ruraronqaku, salteaq runakuna chayman yaykuspanmi millakuypaqtaña ruraronqaku.”

²³—Qamqa huk cadenatayá ruray. Chay nacionpiqariki wañuchinakuspa llumpay yawar chaqchuywan daño rurankuyllañam kachkan. ²⁴Huklaw nacionkunamantam pusamusaq mana allin runakunata hinaptinmi paykunaqa llaqtapi wasikunata dueñochakuykunqa. Atiyniyoq runakunatam humillarachisaqña, santuarionkupas paykunapaqqa millakuypaq rurasqañam rikurirunqa. ²⁵Manchakuymantam paykunaqa lapapapanqaku, hawka kawsakuyta maskaspapas manam tarinqakuchu. ²⁶Paykunaqa manaña tukuytam llakipa hapisqan kanqaku, manaña tukuytataqmi mana allin noticiatapas uyarinqaku. Yanqapaqmi Diosmanta willakuqtapas maskanqaku chaynapi imallatapas Diospa qawachisqanmanta willakunanpaq, sacerdotekunapas manam kanqañachu ñoqa Diospa yachachisqaymanta yachachinanpaq. Ancianokunapas manañam kanqachu allin consejokunata qonankunpaq. ²⁷Reypas lutokuchkaq hinam aynanananqa, kamachikuqpas pasaypaqtam hukmanyarunqa, nacionpi *yachaq runakunapa makinpas katkatatanqam. Paykunataqa imaynam kawsasqankuman hinam castigasaq, imaynam sentencia rurasqankuman hinataqmi ñoqapas sentenciasaq. Chayraqmi paykunaqa yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Millakuypaq kaqkunata Ezequiel qawasqanmanta

8 ¹Soqta kaq watapa soqta kaq killanpim hinaspa chay killapa pichqa kaq punchawninpi ñoqqa wasiypi tiyachkarqani Juda castamanta kaq ancianokunapiwan kуска. Hinaptinmi qonqaymanta Señor Dios hapiykuwarqa. ²Chaymi rikururqani runa kaqlaman rikchakuqta, paypa weqawninman rikchakuqmanta uraymanñataqmi rikurqani nina kaqlata, chay weqawmanta hanaymanñataqmi rikurqani llipipichkaq metalta hina. ³Chay runaman rikchakuqmi makita hina haywarispa huk aptay chukchaymanta hapiruwraq hinaptinmi Diospa Espiritun hoqariruwraq alto-neqman hinaspa Diospa chay revelasqanpi chayarachiwarqa Jerusalen llaqtaman, chaymantam churaykuwarqa templo norte law zaguanninpi, chayqa kachkan uku kaq patioman yaykunapim, chaypitaqmi kachkarqa huk mamacha, chayraykum Tayta Diosqa piñasqa hinaspa sientikusqa kachkarqa. ⁴Chaypimá kachkasqa Israel runakunapa Diosninpa kanchariynin. Quebar Mayupa patan pampapi Diospa revelawasqan hinaraqmi chay kanchariyqa kachkasqa. ⁵Chaymantam Diosqa kaynata niwarqa:

—Runapa churin, qamqa norte lawmanyá qawariy —nispa.

Chaymi norte lawman qawarirqani hinaptinmi chay norte lawpi otaq altarman yaykunapa hichpanpi rikururqani chay mamachata, chayraykum Diosqa sientikusqa kachkarqa.

⁶Chaymantam niwarqataq:

—Runapa churin ñqawachkankichum wakñaña millakuypaq kaqkunata Israelpa castankuna rurasqanta? Chaykunata ruraspankum santuarioymanta karunchakurunku. Huktawanraqmi qamqa aswan hatun millakuypaq kaqkunataraq qawanki —nispá.

⁷Chaymantañataqmi payqa pusaruwarqa patio yaykunaman hinaptinmi chay perqapi rikurqani huk uchkuta ⁸chaymi niwarqataq:

—Runapa churin, chay uchkuta aspispayá aswanraq hatunyarachiy —nispá.

Chaymi chay perqataqa aswanraq uchkuruspay huk punkuta tarirurqani.

⁹Payqa niwarqataqmi:

—Yaykuspayá qaway millakuyllapaña chaypi rurasqankuta —nispá.

¹⁰Chayman yaykuykuspaysi muyuriqnin perqakunapi rikurqani dibujasqa qasqonpa puriq animalkunata, millakuypaq hatun animalkunata chaynataq Israel castakunapa llapallan taytacha-mamachankutapas. ¹¹Chaykunapa ñawpaqñinpiñataqmi kachkasqa Israel castamanta qanchis chunka ancianokuna, paykunapa chawpinpiñataqmi sayachkasqataq Safanpa churin Jaazaniaspas, paykunaqa sapakamam incienso qontichinayoq kachkasqaku hinaptinmi miskillaña asnarichkaq chaykunaqa altoman qosnirirqa.

¹²Diosqa niwarqataqmi:

—Runapa churin ñqawachkankichum Israel castakunapa ancianonkuna pakasqallapi imam rurasqankuta? Chaykunataqa sapakamam rurachkanku taytacha-mamachankupa capillanpi. Paykunam piensanku kikinkutaqa ñoqa Tayta Diosqa mana qawasqayta chaynataq nacionninkumantapas karunchakurusqayta —nispá.

¹³Payqa niwarqataqmi:

—Chaykunamantapas aswan hatun millakuypaq rurasqankutaraqmi qamqa huktawan qawanki —nispá.

¹⁴Chaymantam pusawarqa Tayta Diospa templon yaykunaman otaq norte lawpi kaq zaganman. Chaypim warmikuna tiyachkasqaku Tamuz sutiyoq taytachata waqapayaspanku. ¹⁵Chaymi chay pusawaqniy niwarqataq:

—Ñqawachkankichum runapa churin? Chaykunamantapas aswan hatun millakuypaq kaqkunataraqmi qamqa huktawan qawanki —nispá.

¹⁶Chaymantam payqa pusaykuwarqa Tayta Diospa templon uku kaq pationman hinaptinmi santuarionman yaykunapi otaq altarmanta corredorman riqpa chawpinpi yaqa iskay chunka pichqayoq runakuna santuariota qepanchakururqaku, paykunaqa intipa qespimunan lawman qonqorakuykuspam intita adorachkasqaku. ¹⁷Chaymi Tayta Diosñataq niwarqa:

—Runapa churin ñqawachkankichum kaykunata? Judapa castakunataqa manam imapas qokunchu kay millakuypaq rurayninkuqa. Paykunaqa kay naciontam daño rurayllawanña huntarachinku. Paykunaqa huktawan-huktawanmi piñachiyllapi kawanku, paykunaqa adoranankupaqmi kallmachatapas senqankumanraq churakunku. ¹⁸Chaynaqa ñoqapas paykunamanmi piñakuyniyta kachaykusaq, mana llakipayarispam paykunataqa castigasaqpuni, qaparillawanña qayakuwaptinkupas manam paykunataqa qawarisaqchu.

Jerusalen llaqta castigasqa kananmanta

9 ¹Chaymantañataqmi nisyuneqta qayawaspan kaynata niwarqa:

—Llaqta castigaqkunaqa chayamuchunkuñayá, tuñichinankupaq herramientantinkamayá paykunaqa chayamuchunku —nispá.

²Hinaptinmi soqta runakuna hamuchkasqa hatun kaq punkupa zaguanninta, chayqa qawachkan norte lawmanmi. Chay hamuqkunaqa sapakamam hamuchkasqa mazo

aptarisqakama. Paykunapa chawpintam hamuchkasqa linomanta pachayoq huk runa. Chay runam weqawninpi watasqata apamuchkasqa huk tinterota qellqananpaq, yaykura-musgam sayaykurqaku broncemanta altarpa waqtanpi. ³Hinaptinmi Israelpa Diosninpa kanchariynin hoqarikururqa. Chay kanchariyqa querubin sutiyoq angelkunapa kasqanmanta hoqarikurusgam templo yaykunaman chayarurqa hinasgam chaymanta Tayta Dios qayarqa linomanta pachayoq weqawninpi tintero waqaychaq runata. ⁴Paytam nirqa:

—Jerusalen llaqtapa chawpinkunapiyá puririy hinaspayá llaqtapi millakuypaq kaqkunamanta llakillawanña waqay runakunapa urkunpi churamuy huk señalta —nispá.

⁵Wakintañataqmi ñoqa uyarichkaptiy kaynata nirqa:

—Paypa qepanta qatispayá gamkunapas llaqtapi wañuchimuychik, amam llaki-payakuywanñachu qawankichik paykunataqa, paykunataqa castigankichikpunimá.

⁶Ama chullapas puchunankamayá wañuchiychik machukunata, mozokunata, doncellakunata, wawakunata hinaspa warmikunata, chay urkunpi señalniyoq kaqkunataqa amam imanankichikchu. Gamkunata qallaykunkichik santuariomantamá —nispá.

Chaynapim paykunaqa wañuchirqaku templopa ñawpaqninpi kaq ancianokunamanta qallaykuspa.

⁷Paykunatam nirqataq:

—Templomam rispaykichikyá millakuyllapaqtaña ruraramuychik, pationkunatapas wañusqakunawanyá huntarachimuychik. Chaynaqa lloqsiychikyá —nispá.

Chaynapim paykunaqa llaqtaman lloqsiruspanku runakuna wañuchiya qallaykurqaku. ⁸Paykunata wañuchinankukamañataqmi ñoqaga sapallayña qeparurqani. Qonqoranpa pampaman kumuykuspaymi qaparirqani:

—Señor Dioslláy ¿Israel castakunamanta asllaña puchuqpas tukurunaykipaqchum Jerusalen llaqtaman piñakuynikita kachaykamunki? —nispá.

⁹Hinaptinmi Señor Dios kaynata niwarqa:

—Israel castakunapa mana allin rurasqankuqa nana-nanaqmi rikurirun. Kay nacionqa yawarpa pampaykusqanñam kachkan, kay llaqtapas llumpay mana allin ruraykunapa intusqallanñam kachkan. Paykunaqa piensanku ñoqa Tayta Diosqa nacioninkumanta karuncharusqaytam chaynataq paykunataqa manaña qawasqaytam. ¹⁰Paykunataqa manaña llakipayaspaymi castigasapquni, paykunamanqa imaynam kawsasqankuman hinam ñoqapas pagapusaq —nispá.

¹¹Hinaptinmi chay linomanta pachayoq weqawninpi tintero waqaychaq runa kutiramusan nirqa:

—Kamachiwasqaykitaqa ñam ruraramuniña —nispá.

Templomanta Diospa kanchariynin chinkarusqanmanta

10 ¹Chaymantam chay querubin sutiyoq angelkunapa hawan tapaykuq toldopi rikururqani tiyanaman rikchakuqta, chayqa kasqa zafiro rumiman rikchakuqmi. ²Hinaptinmi Señor Dios chay linomanta pachayoq runata nirqa:

—Wak querubin sutiyoq angelkunapa ukunpi kaq ruedakunapa chawpinman-yá yaykuy hinaspayá paykunapa chawpinpi kaq nina sansata hapispayki maqchiy llaqtapa hawanman —nispá.

Chaymi chay runaga qawachkaptiy yaykururqa. ³Querubin sutiyoq angelkunañataqmi chay qari yaykunankama templopa surlawninpi sayachkarqaku, ukulaw patiomaniñataqmi puyu huntaykurqa. ⁴Chaymi Tayta Diospa kanchariynin hoqarikururqa chay querubin sutiyoq angelkunapa hawanmanta hinasgam chayarurqa templo yaykunaman, chaynapim

chay puyuca temploman huntariykurqa, chay patiopas Tayta Diospa llipipiq kanchariy-ninwanmi huntarirqa. ⁵Chay querubin sutiyoq angelkunapa rapranpa rapapapasqanmi uyarikurqa hawa patiakamaraq, chayqa uyarikurqa Tukuy Atiyniyoq Diospa rimasqanman hinam. ⁶Chay linomanta pachayoc runata Tayta Dios kamachispanmi nirqa:

—Wak querubin sutiyoq angelkunapa ukunpi kaq ruedakunapa chawpinmanta-yá nina sansata horqoy —nispa.

Chaynapim chay runaqa yaykuruspan huk kaqnin ruedapa waqtanpi sayaykurqa. ⁷Chay querubin sutiyoq angelkunapa hukninmi paykunapa chawpinpi kaq ninaman makinta haywariykurqa hinaspan nina sansata hoqariruspan qoykurqa chay lino-manta pachayoc runapa makinman hinaptinmi payqa chaskiykuspan lloqsirqa. ⁸Chay querubin sutiyoq angelkunapa rapran ukupimiki rikurirurqa runapa makin kaqla. ⁹Qawarispaymi querubin sutiyoq angelkunapa waqtanpi rikurqani tawa ruedata, sapakamapa waqtanpim kachkasqa huk rueda, chay ruedakunam llipipichkarqa topacio alhaja rumi hina. ¹⁰Chay tawantin ruedakunam karqa kaqkamalla, rikchay-ninqa karqa iskay chakanakuq rueda hinam. ¹¹Mana muyurispam uyanku lawman derecholla riqku, punta kaq ruedakunapa kasqanmanmi qepanpi kaq ruedakunapas qatiq mana muyurispam. ¹²Paykunapaqa tukuy muyuriqnin cuerponkum, wasantin, makintin hinaspa raprantin chipipiqllaña kachkasqa, hina chaynataqmi kachkasqa tawantin ruedakunapas. ¹³Noqa uyarichkaptiyimi chay ruedata suticharqa “muyuc ruedawan.” ¹⁴Chay querubin sutiyoq sapakama angelkunam karqa tawa uyayoq, huknin uyanmi karqa querubin sutiyoq angelpa uyan kaqla, iskay kaq uyanñataqmi karqa runapa uyan kaqla, kimsa kaq uyanñataqmi karqa leonpa uyan kaqla, chay tawa kaq uyanñataqmi karqa ankapa uyan kaqla. ¹⁵Chay querubin sutiyoq angelku-naqa karqa Quebar Mayupa patanpi qawasqay kawsachkaq animalkunam.

Chaynapim chay querubin sutiyoq angelkunaqa hoqarikururqa. ¹⁶Chay que-rubin sutiyoq angelkuna puriptinmi chay waqtankupi ruedakunapas puririqtaq, pampamanta hoqarikunankupaq raprankuta hoqariptinkupas ruedakunaqa waqtan-kunamantam mana karunchakurqachu. ¹⁷Paykuna sayaykuptinpas sayaykuqtaqmi ruedakunapas, paykuna hoqarikuptinpas hoqarikuqtaqmi ruedakunapas, chaynaqa karqa chay kawsachkaq animalkunapi espiritupas chay ruedakunapi kasqanraykum.

¹⁸Chaymantam Tayta Diospa kanchariyininqa templo yaykuna lawmanta ho-qarikurqa hinaspan sayaykurqa chay querubin sutiyoq angelkunapa hawanpi. ¹⁹Hinaptinmi chay querubin sutiyoq angelkunaqa raprankuta hoqariruspa qa-wachkaptiy pampamanta hoqarikurqaku, paykuna pawarikuptinqa waqtankupi ruedakunapas paykunawanmi hoqarikurqa hinaspan sayaykurqaku Tayta Diospa templonman yaykuna zaguana hawanpi. Chaynapimá Israelpa Diosninpa kan-chariyininqa paykunapa hawanpi kachkarqa. ²⁰Chaykunaqa karqa Quebar Mayupa patanpi Israelpa Diosninpa ukunpi rikusqay kawsachkaq animalkunam, chaymi ño-qaqa musyarurqani paykunaqa querubin sutiyoq angelkuna kasqanta. ²¹Paykunaqa sapakamam karqaku tawa uyayoq chaynataq tawa raprayoq, paykunapa rapran-kupa ukunpiñataqmi kachkasqa runapa makin kaqla. ²²Uyankupas kasqa Quebar Mayupa patanpi rikusqay kaqlam, paykunaqa derechollam ñawpaqman riqku.

Jerusalen Ilaqta castigasqa kananmanta

11

¹Tayta Diospa Espiritunmi hoqariruwaspam aparuarqa intipa qespimunan lawman qawaq templonpa zaguanninman, chay zaguana punkunpim kach-

kasqa iskay chunka pichqayoq runakuna, paykunawanmi rikurqani Azurpa churin Jaazaniasta, rikurqanitaqmi Benaiaspa churin Pelatiastapas, paykunaqa iskayninkum karqa runakunapa kamachiqninkuna. ²Chaymantam Tayta Dios kaynata niwarqa:

—Runapa churin, kay runakunam sonqonkupi tanteachkanku pasaypaq mana allinkunallata, kay llaqtapiqa mana allinllatataqmi consejchanku: ³“Manapas unaypim ñoqanchikqa wasinchikta perqarusunchik. Mankapi aychapas hawka kasqanman hinam kakusunchik” nispa. ⁴Chaynaqa paykunapa contranpiyá willakuy runapa churin.

⁵Tayta Diospa Espiritun huntaykuwaspanmi kaynata niwarqa:

—Ñoqa Tayta Diosmi nini: “Israelpa castankuna, chaynakunata rimaptikichikpas ñoqaqa yachanipunim imam chay tanteasqaykichiktaqa. ⁶Qamkunaqa kay llaqtapim llumpayllataña runakunata wañurachinkichik, qamkunaqa callen-callenmi runa wañusqawan huntarachinkichik. ⁷Chayraykum ñoqa Señor Dios kaynata nini: Jerusalem llaqtaqa kanqa huk manka hinam ichaqa chay ukunpi aychaqa manam qamkunachu kankichik, chayqariki wañuchisqaykichik runakunapa ayanmi, qamkunataqariki chay mankamantam horqorusqaykichik. ⁸Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Qamkunaqariki guerratam manchakunkichik, chaynaqa guerratam qamkunaman apamusqaykichik. ⁹Qamkunataqa llaqtamantam qarqorusqaykichik hinaspam forastero runakunaman qoykusqaykichik, chaynapim sentenciayta rurasqa. ¹⁰Qamkunaqa guerrapim wañunkichik, Israel nacionpa linderonpim ñoqaqa qamkunata castigasqaykichik, chaynapim qamkunaqa yachankichik Tayta Dios kasqayta. ¹¹Llaqtaqa manam manka hinachu kanqa qamkunapaqqa, manataqmi qamkunaqa chaypa ukunpi aycha hinachu kankichik, ñoqam qamkunataqa castigasqaykichik Israel nacionpa linderonkunapi. ¹²Chaynapim qamkunaqa reqsinkichik Tayta Dios kasqayta, qamkunaqariki manam kawsarqankichik decretorakunaman hinachu, manataqmi leyniykunatapas cumplirqankichikchu, aswanqa ruraraqankichikpas muyuriqnichikpi nacionkunapa costumbremen hinam.”

¹³Tayta Diospa rantinpi rimachkaptiyimi Benaiaspa churin Pelatias qonqayta wañururqa, ñoqañataqmi qonqoranpa pampaman kumuykurqani kaynata qaparispay: —Ay, Señor Dioslláy ¿Israel castakunamanta puchuqllatapas lliwtachum tukurunki? —nispa.

Diosmi willakun mosoq contratomanta

¹⁴Tayta Diosmi kaynata niwarqa:

¹⁵—Runapa churin, Jerusalem llaqtapi *yachaq Israel casta llapallan runakunam qampa aylluykikunamanta rimachkanku kaynata: “iPaykunaqa Tayta Diosmanta karunchasqam kachkanku! Ñoqanchikmanmi ichaqa qoykuwanchik kay nacionta dueño chakunanchikpaq” nispa. ¹⁶Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá paykunaman niy kaynata: “Ñoqam qamkunataqa nacionkunaman karuncharachikichik hinaspam tukuy hinastinman cheqerachikichik, chaywanpas chay chequesqa kasqaykichik nacionkunapim santuarioykichik kasaq as tiempollapaq” nispa. ¹⁷Niytaqyá ñoqa Señor Diospa kayna nisqayta: “Ñoqam qamkunataqa chay nacionkunamanta kutichimusqaykichik, cheqechisqay tukuy hinastinmanta huñunaykampuspaymi Israelpa allpankunata qosqaykichik. ¹⁸Chay kutiqkuna llaqtankuman yaykuspankum chinkachinqaku llapallan cheqnisqay kaqkunata hinaspa llapallan millakuyapaq kaqkunata. ¹⁹Chaynapim ñoqaqa paykunaman qosaq mana iskayrayaq sonqotaña hinaspa mosoq espiritutaña. Ñoqaqa rumi hina sonqonkuta

aychankumanta qechuruspaymi llampu sonqotaña qoykusaq. ²⁰Chayraqmi paykunaqa decretokunaman hina kawsanqaku, chayraqmi paykunaqa leyniykunata kasukuspa cumplingaku. Paykunaqa kanqaku ñoqapa runaykunam, ñoqañaataqmi kasaq paykunapa Diosnin. ²¹Ichaga cheqnisqaykunaman hinaspa millakusqaykunaman hina kawsaq runataqa chayna kawsasqanmantam castigasaq. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.”

Jerusalenmanta Tayta Diospa kanchariynin chinkarusqanmanta

²²Querubin sutiyoq angelkunam raprankuta hoqarirqaku, paykunawantaqmi hoqarikurqa waqtankupi ruedakunapas, paykunapa hawanpiñaataqmi kachkasqa Israelpa Diosninpa kanchariynin. ²³Hinaptinmi chay Tayta Diospa kanchariyninqa llaqtapa chawpinmanta hoqarikuruspan sayaykurqa huk orqopa hawanpi, chay orqoqariki kachkan intipa qespimunan lawman qawaq llaqtapa cantonpim. ²⁴Hinaptinmi Diospa Espiritunñaataq hina chay revelawasqanpi hoqariruwaspam kutirichiwaraq Babilonia nacionman, chaypim kachkarqaku preso pusasqa kaqkunamanta wakinkunapas. Chaymantañam revelacionpi Diospa qawachiwasqanqa hoqarikuruspan chinkarurqa. ²⁵Hinaptinmi preso pusasqa chaypi kaqkunaman willarqani Tayta Diospa tukuy ima qawachiwasqanta.

Ezequielmi willakun preso pusasqa kanankumanta

12

¹Tayta Diosmi huktawan rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²—Runapa churin, qamqariki yachachkanki mana kasukuq castakuna ukupim, paykunaqa ñawiyuq kaspapas manam rikukunkuchu, paykunaqa rinriyoq kaspapas manam uyarikunkuchu, paykunaqariki kanku mana kasukuqkunapa castankunam.

³Chaynaqa runapa churin, allichakuyá imaykikunatapas preso pusasqa hina lloqsinayki-paq, chaytaqa ruranki punchawpi paykuna qawasuchkaptikim. Chaynaqa wasikimanta lloqsispayá huklawman pasakuy, ichapas chaynapi kay runakunaqa musyakunmanku mana kasukuqkunapa castan kasqankuta. ⁴Chaynaqa preso pusasqa hina rinaykipaqyá punchawpi lliw qawasuchkaptiki imaykikunatapas horqoy hinaspayá tardeykuqta lliw qawasuchkaptiki lloqsiy preso pusasqa lloqsichkaq hina. ⁵Qamqa lliw qawasuchkaptikim wasikipa perqanta uchkuruspam imaykikunatapas chayninta apanki. ⁶Chaynapim tutaykamuchkaqtaña imaykikunatapas sawakuykuspa lloqsinki lliw qawasuchkaptiki, ichaga uyaykitaqa tapakurunkim muyuriqniki kaqkunata ama qawanaykipaq. Israel castakunapaq huk señal kanaykipaqmi churaruyki qamtaqa —nispam.

⁷Chaynatamá ñoqapa ruraraqani Tayta Diospa kamachiwasqanman hina, preso pusasqa hinam punchawpi imaykunatapas horqorurqani, tardeykuqtañaataqmi wasiypa perqanpi huk uchkuta ruraraqani hinaspam tutaykamuchkaqtaña lliw qawawachkaptinku imaykunatapas sawakuykuspay pasakurqani.

⁸Paqarinnintin achikyaytañaataqmi Tayta Dios niwarqa:

⁹—Runapa churin, manachum “¿Imatataq rurachkanki?” nispallapas tapusurqanki mana kasukuq Israelpa castankunaqa. ¹⁰Chaynaqa paykunatayá kaynata niy: “Kay encargoyqa Jerusalen llaqtapi kamachikuqpaqmi chaynataq chaypi tarikuq Israelpa llapallan castankunapaqmi” nispam. ¹¹Paykunatayá niy: “Ñoqam qamkunapaq kani huk señal hina, kay rurasqaypi hinam Jerusalen llaqtapi kaqkunapas rurasqa kanqa. Paykunaqariki kanqaku llaqtankumanta preso pusasqam. ¹²Paykunapa chawpinpi kaq kamachikuqpas imankunatapas sawarikuspam tutaykuqta lloqsinqa perqapi rurasqanku uchkunta, payqa muyuriqninpi kaqkunata mana qawanapaqmi uyanta tapakurunqa. ¹³Ñoqañaataqmi

paypa hawanman mallata otaq toqllata wischuchkaq hina payta aswanraq hapirusaq hinaspa pusachisqa Caldea runakunapa yachanan Babilonia nacionman, chaymanqa mana qawakuqña chayaruspa chaypi wañukunqa. ¹⁴Paypa muyuriqninpi kaq llapallan yanapaqninkunatapas chaynataq llapallan tropankunatapas tukuy hinastinmanmi cheqerachisqa hinaspa espadayta horqoykuspay paykunata qatikachasqa. ¹⁵Nacionkunaman cheqerachispa tukuy hinastinman wischuruptiyñam yachanqaku Tayta Dios kasqayta. ¹⁶Ichaqa asllatapas puchuykachisqami guerramanta, yarqaymanta hinaspa peste onqoymanta, chaynapi maylaw nacionkunamanña rispapas millakuypaq rurasqankumanta willakunankupaq. Chaynapim paykunaqa yachanqaku Tayta Dios kasqayta.”

Huktawanmi willakun castigomanta

¹⁷Tayta Diosmi huktawan rimapayawaspan kaynata niwarqa:

¹⁸—Qamqa runapa churin, katkatatastinayá mikuytapas mikuy, manchakuy-manta hukmanyastintayá yakutapas tomay. ¹⁹Hinaspayá nacionpi runakunata niy kaynata: “Jerusalen llaqtapi *yachaqkunatawan muyuriqninpi yachaqkunatam Tayta Dios nin kaynata: ‘Daño ruray kasqanraykum mikuynikichiktapas mikunkichik manchakuyllawanña, pasaypaq hukmanyasqam yakuykichiktapas tomankichik, chaypi yachaqkuna daño rurasqankuraykum nacionnikichikqa karunqa mana imayoc purmasqaña. ²⁰Runakunapa yachasqa llaqtakunaqa tuñichisqam kanqa, nacionnikichikpas purmachisqam karunqa hinaptinmi qamkunaqa yachankichik Tayta Dios kasqayta.’ ”

²¹Tayta Diosmi huktawan rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²²—Runapa churin ñimaninantaq Israel nacionpi: “Punchawkuna pasaptinpas Diosmanta willakuqpa revelacionninpi rikusqanqa manam cumplikunchu” nispa nisqankuqa? ²³Chaynaqa ñoqa Señor Diospa kayna nisqaytayá niy: “Israel nacionpiqa manaña masta rimanaykichikpaqmi chinkarachisqa chay rimakuynikichikta. Nam hichpamuchkanña chay punchawkunaqa. Nam chayamuchkanña revelacion qawachisqaypa cumplikuyninqa. ²⁴Israel castakuna ukupiqqa manañam kanqañachu: ‘Diosmi revelaykuwan’ nispa llullakuqkunapas, manañataqmi kanqachu adivinaq tukuspa hatunchakuy munaq runakunapas. ²⁵Kikiyupinim ñoqa Tayta Diosqa rimarisqaq imam rimanayta, manaña unaspam chay rimasqaytaqa cumplisqa. Mana kasukuqkunapa castankuna, kawsasqaykichik punchawkunam ñoqaqa rimasqaq hinaspa cumplisqaqtaq. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini.”

²⁶Tayta Diosmi huktawan rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²⁷—Runapa churin, Israel castaqa rimachkan qanman revelasqaykunaqa unay watakunamantaña hinaspa unaymantaña cumplikunantam. ²⁸Chaynaqa ñoqa Señor Diospa kayna nisqaytayá paykunaman niy: “Ñoqapa rimarisqaykunaqa mana unaspam cumplikunqapuni.” Chaynatam ñoqa Señor Dios nini.

Llulla willakuqkuna castigasqa kanankumanta

13 ¹Tayta Diosmi huktawan rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²—Runapa churin, Israel nacionpi ñoqamanta willakuq tukuqkunapa contranpiyá qamqa willakuy, sonqollankumanta horqoykuspa willakuqkunatayá rimapayay kaynata: “Uyariychikyá Tayta Diospa rimasqanta. ³Señor Diosmi nin kaynata: ¡Ay rumi sonqo willakuqkuna, imaynaraq kankichik! Qamkunaqariki mana revelasqa kachkaspa sonqollaykichikmanta arteykunkichik. ⁴Israel castakuna, raqaykunapi *yachaq atoc-

kuna hinam qamkunaman willasuqnikichikkunaqa. ⁵Llaqtata defiendeq runa hinaqa manam seqarqakuchu murallapa tuñisqanmanpas, manataqmi paykunaqa chaykunapapas perqarqakuchu chaynapi Tayta Diospa castiganan punchawpi Israel castakunapa qayllanpi defiendenankupaq. ⁶Paykunaqa revelacionpi qawaspankupapas yanqakunallatam qawanku, llullallataqmi adivinankupas, paykunam ninku: ‘Kaynatam Tayta Dios nin’ nispanku ichaqa ñoqa Tayta Diosqa manam paykunataqa kacharqanichu. Paykunaqa chay rimasqanku cumplikunantapas suyankuraqmi. ⁷iRevelacionpi qawasqankuqa yanqa kaqllam! iAdivinasqankupas hina llullallataqmi! Paykunaqa ñoqamanta rimasqankupaqmi hapikunku. Ichaqa manam imatapas nirqanichu. ⁸Chayraykum ñoqa Señor Dios nini chay yanqa willakuqkunaman: Qamkunaqa yanqakunata rimaspam revelacionpipas llullallataq qawarqankichik, chayraykum ñoqaqa contraykichikpi kachkani. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata. ⁹Chaynaqa ñoqamanta willakuq tukuspa revelacionpi yanqa qawaqkunapa contraykichikpim ñoqaqa hatarisaq, chaynallatam rurasq llullalla adivinaqkunawanpas. Qamkunaqa runaykuna tanteeanakunanpaq huñunakuptinkupas manam chaypichu kankichik. Qamkunapaqa sutikichikpas manam qellqasqachu kanqa Israel castakunapa listanpiqa hinaspapas qamkunaqa manataqma kutinkichichu Israel castakunapa allpanmanqa, chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta.”

¹⁰“Arí, chay yanqa willakuqkunaqariki runaykunatam engañarusunkichik ‘Hawkallam kachkanchik’ nispa, chaynataraqmi nisurqankichik mana hawkalla kachkaptikichikpas. Paykunaqa rikchakunku kuyuchkaq perqata hawallan llusaykuq runamanmi.

¹¹Yaw Ezequiel, chay perqapa hawallan llusay runakunatayá niy kaynata: ‘Chay perqapa wichiycamunqam, nisyullay-nisyum para chayaramunqa, runtu-parapas rumi hinam wichimunqa, vientopas qaparillawanñam pukumunqa. ¹²Hinaptinmi chay perqa tuñiykuptin runakunañataq tapukunqaku: ¿Imataq pasarun chay llusasqaykichik perqawanqa?’ nispa. ¹³Chayraykum ñoqa Señor Dios kaynata nini: Ñoqaqa piñakuspaymi pukumusay qaparillawanña hamuq vientota, rabiallowanñam nisyullay-nisyuta parachimusay, runtu-paratapas rumita hinañam wichichimusay chaynapi tukuy imatapas piñakuywan tukurunaypaq. ¹⁴Ñoqaqa tuñirachisaqmi chay hawallan llusasqaykichik perqataqa, pampaman wikaparuptiyimi cimientonpas rikurichkaqña karunqa. Arí, chay perqa wichiycuptinmá qamkunapas wañunkichik chay monton rumikunapa chawpinpi. Chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta. ¹⁵Ñoqaqa piñakuywanmi chay perqata tuñirachisaq, chaynallataqmi rurasay chay perqapa hawan llusay runakunawanpas hinaspam nisqaykichik: Manam perqapas nitaq hawan llusaykunapas kanñachu, nispa. ¹⁶Israel nacionpi ñoqamanta willakuq tukuqkunam Jerusalem llaqtapi *yachaqkunaman willakurqaku revelacionninkuman hinaqa llapallanku hawka kanankumanta, ichaqa manam kanchu chay hawka kawsakuyqa.” Chaynatamá nini ñoqa Tayta Dios.

Diosmanta willakuq tukuq warmikuna sentenciasqa kasqankumanta

¹⁷⁻¹⁸—Chaynaqa runapa churin, kunanñataqyá qawariy runaykuna ukupi ñoqamanta willakuq tukuq warmikunata. Paykunaqariki sonqonkumanta horqoykuspallam rimanku, chaynaqa ñoqa Señor Diospa kayna nisqaytayá paykunapa contranpi niy: “Ay iimaynaraq kankichik chimpitakunata runakunapa maki llañunpaq siraqkuna! Ay iimaynaraq kankichik taksapaqpas-hatunpaqpas qoysu sukupa ruraqkuna! Chaykunataqa rurankichik runakunata engañanaykichikpaqmi. ¿Chaykunawan runaykunata engañaspaykichikchukikikichik cuidakuyta munankichik? ¹⁹Qamkunaqariki runaykuna ukupim huk aptay cebadallapaq hinaspa huk parten tantallapaq millakuypaqta hinaña ruraruwankichik,

qamkunaqariki mana wañunanpaq kaq runakunatam wañurachinkichik. Llullalla uyariq runaykunatam qamkunaqa llullakuykunkichik. ²⁰Chayraykum Ñoqa Señor Dios kaynata nikichik: Ñoqaqa runakunapa maki llañunpaq chimpitakuna rurasqaykichikpa contranpim kachkani, chaywanmi qamkunaqa runakunata urpitukunata hina engañarunkichik. Chay runakunataqa ñoqam makikichikmanta librasaq hinaspa urpituta kachaykuchkaq hina kachaykusaq. ²¹Chay rurasqaykichik qoysu sukupakunatapas qechuruspaymi, runaykunataqa makikichikmanta librasaq, paykunataqa librasaq manaña masta makikichikpi preso kanankupaqmi, chaynapim qamkunaqa yachankichik Tayta Dios kasqayta. ²²Ñoqa mana llakichichkaptiypas allin ruraqkunatam llullakuykuspa hukmanyarachinkichik, mana allin ruraqkunatam ichaqa aswanraq kallpanchaykunkichik chaynapi mana allin kawsasqankumanta mana wanakunankupaq hinaspa mana kawsanankupaq. ²³Chayraykum revelacionpi yanqa kaqkuna qawasqaykichikpas manaña kanqachu hinaspapas qamkunaqa manañam adivinankichikchu, chaynapim ñoqaqa runaykunata makikichikmanta librasaq hinaptinmi yachankichik Tayta Dios kasqayta.”

Taytacha-mamacha adoraqkunaqa castigasqa kanankumanta

14 ¹Israel castakunapa wakin ancianonkuna hamuspa ñawpaqniypi tiyaykurqaku. ²Hinaptinmi Tayta Dios kaynata niwarqa:

³—Runapa churin, kay runakunaqa sonqonkutam kichaykun taytacha-mamachakunaña munaychakunanpaq, paykunaqa urmarunankupaqmi taytacha-mamachankuta ñawpaqninkuman sayaykachinku. ¿Chaychum ñoqaqa tapuwanankutaraq dejayman? ⁴Chaynaqa ñoqa Señor Diospa kayna nisqaytayá paykunaman niy: “Israel castakunamanta pipas taytacha-mamachankuman sonqon kichaykuqqa hinaspa urmarunankupaq ñawpaqninman chay taytacha-mamacha sayaykachiqa willakuqniyman tapukuq hamuptinpas paykunatam chay achkachka taytacha-mamachankuman hina contestasaq” nispa.

⁵—Chaytaqa rurasaq Israel castakunapa sonqonta preso hapichkaq hina hapinaypaqmi, paykunaqariki llapallankum chay taytacha-mamachankurayku ñoqamanta karunchakurunku. ⁶Chaynaqa ñoqa Señor Diospa kayna nisqaytayá Israel castakunaman niy: “Qamkunaqa taytacha-mamachaykichikkunata hinaspa millakuypaq kaqkunata qepanchakuspayá ñoqaman kutirikamuychik. ⁷Israelpa castankunamanta otaq qamkunawan yachaqa forasterokunamanta pipas ñoqamanta karunchakaruspanqa hinaspa sonqonta taytacha-mamachakunaman kichaykuspanqa chaynataq urmarunankupaq ñawpaqninman chay taytacha-mamachakunata sayaykachiapanqa willakuqniyman tapukunankupaq hamuptinpas ñoqa Tayta Diospunim contestasaq. ⁸Wakinpaqpas ejemplo hina kananpaqmi ñoqaqa paypa contranpi sayariruspay chinkarachisaq, runakunapa rimakunantam ñoqaqa rurarusaq, chinkarachisaqtaqmi runaykunapa chawpinmantapas. Chayraqmi yachankichik Tayta Dios kasqayta.

⁹“Sichum ñoqamanta willakuq piwanpas convencerachikuspa yanqata rimaptinqa ñoqam paytaqa pantarachini, paytaqa ñoqam castigasqa, chinkarachisaqtaqmi Israel runaykunapa chawpinmantapas. ¹⁰Paykunaqa iskayninkumá castigasqa kanqaku chay mana allin rurasqankumanta, ñoqamanta yanqa willakuqtapas chaynataq tapuqnintapas castigasapnuni. ¹¹Chaynapim manaña karunchakuwanqakuchu nitaqmi mana kasuwasqankuwanqa millakuypaq hinañachu kanqaku. Chaynapim paykunaqa kanqaku ñoqapa runaykunaña, ñoqañataqmi kasaq paykunapa Diosnin. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.”

Jerusalen llaqta castigo mercesqanmanta

¹²Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹³—Runapa churin, sichum traicionawanapanq huk kaqnin nacionpi runakuna hu-challikuuptinqa paykunatam castigarusaq, lliw mikunankutapas chinkarachisaqmi, paykunamanqa yarqayta kachaykuspaymi runakunatapas hinaspa animalkunatapas wañu-rachisaq. ¹⁴Sichum chay nacionpi *yachanmanku Noey, Daniel hinaspa Job hinaspaq chay kimsallankuch allin rurasqankurayku salvakunmanku. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.

¹⁵—Sichum runa mikuq purun animalkunata chay nacionman kachaykupty chaypi wawa-churinkuta tukurunman chaynapi chay nacion purmaruptin chay animalkunata manchakuspan manaña chayninta pipas puriptinqa ¹⁶Ñoqa Señor Diosmi kikiyrayku jurani: Chay kimsa runakuna chay nacionpi *yachaspanqa manach churinku salvaytapas atinmankuchu, aswanqa kikillankuch salvakurunmanku hinaptinchá chay nacionqa purmarunman.

¹⁷—Sichum chay nacionman guerrata kachaykuspay runakunatawan animal-kunata wañuchinanpaq kamachispayqa, ¹⁸ñoqa Señor Diosmi kikiyrayku jurani: Chay kimsa runakuna chay nacionpi *yachaspanqa manach churinku salvaytapas atinmankuchu aswanqa kikillankuch salvakurunmanku.

¹⁹—Sichum chay nacionman peste onqoyta kachaykuyman chaynapi piñakuyniywan runakunatawan animalkunata tukurunapanq hinaptinqa ²⁰ñoqa Señor Diosmi kikiyrayku jurani: Noey, Daniel hinaspa Job chay nacionpi *yachaspankuqa manach churinku salvayta-pas atinmankuchu aswanqa allin rurasqankuraykuch kikillanku salvakurunmanku.

²¹—Chaynaqa ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Aswanraqmi kanqa Jerusalen llaq-taman runakunatawan uywa animalkunata wañuchinaypaq tawantin manchakuypaq castigokunata apachimuptiyqa. Chaykunaqariki guerrakunapiwan yarqaymi hinaspa runa mikuq purun animalkunapiwan peste onqoymi. ²²Chaywanpas wakinpa qaripas-warmi-pas churinkunam puchuruspa hawaman lloqsichisqa kanqaku, paykunaqa qamkunaman hamuptinmi imaynam kawsasqankuta hinaspa imakunam rurasqankuta qawankichik hinaptinmi Jerusalen llaqta castigasqaymantawan tukuy mana allin apamusqaymanta chayraq sonqoykichikpas tiyaykunqa. ²³Qamkunaqa qawankichikmá imaynam kawsasqan-kuta hinaspa imakunam rurasqankuta, chaynapim yachankichik Jerusalen llaqtataqa mana yanqapunichu castigasqayta. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.

Israel runakunaqa mana valeq uvas plantawan tupachisqa kasqanmanta

15 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²Runapa churin

¿Uvas plantapa kullunchu masta valenman

wakin sachakunapa kullunmantapas?

¿Uvas plantapa kallmanchu masta valenman

monte sachakunapa kallmankunamantapas?

³¡Uvas kullumantaqa manam ruranmankuchu ima obrallatapas!

¡Uvas kullumantaqa manam ruranmankuchu warkukuna estacallatapas!

⁴Chay uvas kulluqa kañanapaqmi

ninaman wischusqa.

Chay uvas kullupaqa iskaynin puntanmi
kañakurunqa.

Hinaptinmi chaykunapa chawpinqa
carbonyarunqa.

¿Hinaptinqa yaqachum imallapaqpas
servikunqa?

⁵ Enterollanraq kachkaspan
mana imapaqpas servikuchkaspanqa
¿mana valeqñachu karunman
kañakuspa carbonyaruspanqa?

⁶ Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata:
Imaynam purun sachatawan kuskata
ninaman wischunku uvas sachapa kulluntapas,
chaynatapunim rurasaq Jerusalenpi *yachaqkunatapas.

⁷ Paykunapa contranpim sayarisAQ ñoqaqa.
Ninapa rupayninmantaña ayqeruptinkupas
huk ninam paykunataqa kañarunqa.
Chaynaqa castigasaqmá paykunataqa,
chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqaytaqa.

⁸ Chaynaqa purmachisaqmi kay nacionnikichikta.
Traicionawasqaykichikmantam purmachisaq kay nacionta.
Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.

Jerusalen llaqtapi yachaqkunaqa mana kasukuq kasqankumanta

16 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, Jerusalen llaqtapi *yachaqkunamanyá willamuy mi-
llakuypaq rurasqankumanta. ³Chaynaqa Jerusalen llaqtatamá ñoqa Señor Dios nini
kaynata: “Canaan runakunapa allpanpim qamqa qallarirqanki, chay allpapim qamqa
wawa hina nacerqanki. Qampaqariki taytayki hinam karqa Amor sutiyoq runakunapa
castan, mamayki hinataqmi karqa Het sutiyoq runakunapa castanpas. ⁴Nacekuch-
kaq hina qallariptikiqa manam pipas puputi cordonchaykitapas kuchusurqankichu
nitaqmi yakuwanpas mayllasurqankichu nitaqmi kutasqa kachiwanpas qaqosurqan-
kichu, manataqmi imallawanpas qellpuykusurqankichu. ⁵Chaykunata ruraykuspa
waqaychaykusunaykipaqa manamá pipas llakipayasurqankichu, aswanqa qanmanta
millakuspankum nacesqayki punchawqa hawaman wischurusurqanki. ⁶Ichaqa ñaw-
paqnikita pasaspaymi rikurqayki yawarnikipa hawanpi haytakachachkaqta hinaptinmi
hina chayna yawarpa hawanpi kachkaptiki nirqayki: ‘Kawsakuy’ nispa. ⁷Chaymi purunpi
waytakunata achkayachichkaq hina wiñachiptiy suma-sumaqlaña sipasyarurqanki, ñu-
ñuykikunapas wiñaruptinmi chukchaykipas achkallañataq karqa, ichaqa mana pachayki
kaptinmi karqanki qalalla.

⁸“Huktawanmi ñawpaqnikita pasaspay rikurqayki casarakuy tiempoykiña kasqaykita,
qalalla kasqaykiraykum capaywan tapaykurqayki hinas pam contratota ruraspa juramen-
tarqayki hinaptinmi ñoqapaña karqanki. Chaynatam ñoqa Tayta Dios nini. ⁹Yakuwanpas
bañachispaymi hawaykipi kaq yawartapas mayllaykurqayki hinas pam miski asnaq

aceitewan llusiykurqayki. ¹⁰Qamtaqa pachachirqaykipas sumaqlaña bordasqa pachakunawanmi, fino qalaskunamanta *usutakunawanmi hinachirqaykipas, fino kaq linomantam watakutapas weqawnikipaq qorqayki, hawaykiman churakunaykipapas qorqaykitaqmi sumaqlaña seda pachakunata. ¹¹Qori-qollqewan adornaspaytaqmi maki llañuykimanpas brazaletkunata churarqayki hinas pam kunkaykimanñataq collarta warkurqani. ¹²Senqaykimanpas huk anillotam churarqani, rinrikipapas aretekunatam qorqayki, umaykimanñataqmi churaykurqani sumaqlaña coronata. ¹³Qamtaqariki chaynatamá qori-qollqewan adornaykurqayki, pachaykipas karqa fino kaq linomantawan sedamanta sumaqlaña bordasqakamam. Mikunaykiñataqmi karqa trigomanta harina, abejapa miskin hinaspa aceite. Aswan-aswan sumaqyaspam reinaña rikurirurqanki. ¹⁴Chaymi suma-sumaqlaña kasqaykirayku llapallan nacionkunapi reqsisqa karurqanki, qamtaqa sumaqlaña adornarusqayraykum mana imapapas pisisqan suma-sumaq karqanki.

¹⁵“Ichaqa chay sumaqlaña kasqaykipim qamqa confiakurqanki hinas pam ancha reqsisqa kasqaykirayku hukwan-hukwan tupakururqanki, llapallan chaypi puriqkunawanmi huchapakurqanki hinas pam nirqankiraq: ‘Sumaqlaña kayniyqa qampaqmi kanqa’ nispas. ¹⁶Chay pachaykikunawanmi rururqanki moqokunapi achka colorwan adornasqa capillakunata hinas pam chaypi hukwan-hukwan kakurqanki, chayqa manam kanmanchu karqa nitaqmi mastasqa kanqachu. ¹⁷Qamqa qori-qollqemanta sumaq alhajakuna qosqaywanmi rurururqanki taytachakunata, chaynapi paykunawan huchapakunaykipaq. ¹⁸Sumaq bordasqa pachaykiwanmi chaykunata pachaykachirqanki hinas pam paykunamanraq ofrecerqanki miski asnaq aceiteytawan inciensoytapas. ¹⁹Mikunaykipaq qosqaytapas otaq trigo harinatapas hinaspa aceitetawan abejapa miskintapas paykunamanmi qoykurqanki, chaykunataqa qorqanki miski asnaq ofrenda ofrecechkaq hinam. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.

²⁰“Qaripas-warmipas qampi churiykunatam chay taytachakunaman mikuyta hina ofrecerqanki. ¿Pisillapaqchu rikchakapusurqanki chay hukwan-hukwan kakusqaykiqa? ²¹¿Chaychum qamqa churiykunatapas wañurachispa chay taytachakunamanraq ninapi rupachispa ofrecerqanki? ²²Qamqa millakuypaq kaqkunata ruras pam hinaspa hukwan-hukwan kakus pam manaña yuyankichu imaynam wawa kaspasqa mana pachayoq qalalla kasqaykita, manataqmi yuyanki-taqchu imaynam yawarpa hawanpi haytakachasqaykitapas.

²³“Ay, imaynaraq kanqa qampa vidayki, nispam niki ñoqa Señor Dios. Chayna mana allinkunata rurarus pam ²⁴qamqa moqokunatapas tukuy plazakunapi hatarirachinki chaynapi chaypa hawanpi capillakunatapas ruranaykipaq. ²⁵Chay capillakunataqa hatarirachinki llapallan ñanpa pallaqninkunapim, chaynapim qamqa suma-sumaq kaynikitapas millakuypaqmanña tikrarunki. Lliw puriqkunaman cuerpoykita entregaspaykim aswan-aswanraq hukwan-hukwan kakurqanki. ²⁶Chay hechor asno hina vecinoyki Egipto runakunawanmi qamqa huchapakurqanki, chayna aswan-aswan kakus pam ñoqata piñachiwaraqanki.

²⁷“Chayraykum qamta castigas pay mikunaykitapas menosyarachirqani hinas pam entregaykurqayki cheqnisuqnikiki Filistea runakunaman chaynapi imam munasqankuta rurasunaykipaq, paykunaqariki chay penqaypaq kaqkuna rurasqaykimantam hukmanyasqa kachkarqaku. ²⁸Ichaqa chaywanpas mana saksasqa hina kaspam Asiria runakunawanña kakurqanki, ichaqa chaywanpas manamá hawkachu karqanki. ²⁹Chaynallataqmi Babilonia nacionpipas aswan-aswanraq huchapakurqanki. Paykunaqariki kanku negociante runakunam. Chaywanpas manamá hawkachu karqanki.

³⁰Ñoqa Señor Diosmi niki kaynata: Pipa makinmanpas wichiykunaykipaqqa imayna debilmi qamqa karqanki! Chaykunataqa mana penqakuspañam hukwan-hukwan kakuq warmi hina ruraraqanki. ³¹Tukuy ñanpa pallqaqninkunapi moqokunatapas hatarirachispaykim plazakunapipas capillakunataraq hatarirachinki, chaynapim hukwan-hukwan kakuspa taytachakunata adorarqanki. Ichaqa qamqa manam chuchumika warmi hinachu karqanki, qamqariki manam cobrarqankichu.

³²“Qosayoq kachkaspa pierdekuq warmi hinam qamqa mana reqsisqaykikunawan kakunki. ³³Llapallan chuchumikakunamanqa qonkum pagonkuta ichaqa qamqa llapallan kuyasuqniki manmi pagasparaq regalokunata qorqanki chaynapi tukuy hinastinmanta hamuspanku qanwan huchallikunankupaq. ³⁴Ichaqa chay hukwan-hukwan kakuspaykiqa manam wakin warmikuna hinachu rurachkanki, qamtaqariki manam pipas maskasuchkankichu huchallikunanaqqa, manataqmi rurasqaykimantaqa pipas pagasunkichu, aswanqa qamraqmi paykunaman pagan-ki. iChaynapimá qamqa mana wakin warmikuna hinachu rurachkanki!

³⁵“Chaynaqa hukwan-hukwan kakuq warmi hina Jerusalem llaqta, ñoqa Tayta Diospa rimasqaytayá uyariy. ³⁶Ñoqa Señor Diosmi niki kaynata: Qamqa mana penqakuspañam qalatukuruspa hukman-hukman entregakuchkanki, entregakuchkankitaqmi millakuypaq taytachaykikunamanpas, chay taytachakunamanmi qamqa wawaykikunapa yawarnintapas ofrecerqanki. ³⁷Chayraykum qanwan llapallan kakuqkunata ñoqaqa huñurusaq, qampa muyuriqniki manmá ñoqaqa huñurusaq kuyasqayki kaptinpas otaq cheqnisqayki kaptinpas hinaspam paykunapa ñawpaqninpi qamta llatanarusqayki chaynapi pasaypaq qalallataña qawasunaykipaq. ³⁸Chaynaqa qosayoq kachkaspa pierdekuq warmita hinam chaynataq runa wañuchi q warmita hinam ñoqaqa sentenciasqayki, ñoqaqa piñakuruspa hinaspa sientikuruspa manuyman qoykusqayki. ³⁹Paykunaman qoykuptiymi chay moqo rurasqaykikunata tuñichinqaku, tuñichinqakutaqmi chaykunapa hawanpi kaq adorana capillakunatapas. Paykunaqa pachaykitapas chusturususpaykimá sumaqlaña adornoykikunatapas horqorunqakutaq hinaspam pasaypaq qalallata saqerusunki. ⁴⁰Llapa runakunata contraykipi hatarirachispankum chay llapa runakunaqa rumiwan choqaparususunki hinaspam espadawan chikan-chikanta kuchuparusunki. ⁴¹Wasikitapas kañaspankum chay sentenciata ruranqaku llapa warmikunapa ñawpaqninpi. Chaynapim ñoqaqa chay hukwan-hukwan kakusqaykita puchukarachisq hinapinmi chay qanwan kakuqkunamanpas manaña mastaq pagankiñachu. ⁴²Chaynapim qampa contraykipi piñakuyniyqa chayraq tanirunqa, qamrayku sientikusqaypas chayraqmi chinkarinqa, hawqayaykuspaymi manaña mastaq piñakusaqchu. ⁴³Arí, qamqariki qonqarunkim warma kaspá imaynam kasqaykitapas, tukuy chaykunata ruraspam qamqa piñachwarqanki, chayraykum ñoqaqa chay mana allinpi kawsasqaykimanta castigasqayki, chaynaqa ¿imanasqamá chay millakuypaq rurasqaykikunamanqa yaparqankiraq chay hukwan-hukwan kakuykunataqa? Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.

Mamanpa ejemplon qatiq sipasmanta

⁴⁴“Rikchanachiy rimaq runakunam qanmanta rimakunqaku kaynata: ‘Maman hina-chá kanqa kay warmi wawanpas’ nispanku. ⁴⁵Qamqariki kanki qosantapas chaynataq wawankunatapas cheqni q warmipa wawan hinam. Qamqa kanki qosantapas chaynataq wawankunatapas cheqni q warmikunapa ñaña hinam. Mamaykichik hinam karqa Het runakunapa castan, taytaykichik hinañataqmi karqa Amor sutiyoq runakunapa castan.

⁴⁶Norte lawpi tarikuq Samaria llaqtam lliw taksa llaqtachankunapiwan karqa mayor ñañayki hina, surlawpi tarikuq Sodoma llaqtañaataqmi lliw taksa llaqtachantinkuna karqa qampa sullka ñañayki hina. ⁴⁷Chaynaqa qampas paykunapa imaynam kawsasqankutam qatirqanki, paykunapa millakuyupaq rurasqankuman hinataqmi ruraraqkipas ichaqa chaykunatapas pisillapaq hapispaykim paykunamantapas aswanraq mana allinta kawsarqanki. ⁴⁸Noqa Señor Diosmi kikiyrayku jurani: Chay Sodoma llaqtapunipas ñañayki hina kachkaspa lliw llaqtachantinkuna mana ruraraqchu qampa hinaspa lliw llaqtachaykikunapa rurasqantaqa. ⁴⁹Ñañayki hina Sodoma llaqtapa mana allin rurasqanqa kaykunam karqa: Payqa lliw llaqtachantinkunam orgullosallaña karqa, achkallaña mikuyniyoy kaspataqmi mana imamantapas preocupakuqchu, manataqmi wakchakunatawan mana imayoqkunatapas yanapaykuqchu. ⁵⁰Paykunaqa orgullosallaña rikuriruspankum ñoqapa millakusqaykunata ruraraqchu chaymi qampa qawasqaykiman hina chinkarachirqani. ⁵¹Samaria llaqtaqa manam partellantapas huchallikurqachu qampa huchallikusqaykiman hinaqa, qamqa ruraraqchi aswan millakuyupaq kaqkuna-taraqmi, chaynapim qanwan tupanachikuspanqa mana huchayoqmanraq rikchakunku. ⁵²Qamqariki ñañaykikunamantapas aswan millakuyupaqtaraq huchallikuspa paykunataqa allin qawasqapaqraq otaq mana huchayoqpaqraq rikurirachinki, chayraykuyá qaqchasqa kasqaykitaqa kikikipuni aguantay, ñañaykikuna mana huchayoqmanraq rikchakusqankuraykuyá penqaypi kasqaykitawan qaqchasqa kasqaykita aguantay.

⁵³“Sodoma hinaspa Samaria llaqtakunatam huktawan sumaqlataña hoqarichisay, chaynallatam rurasay lliw taksa llaqtachankunawanpas hinaspa qamtapas paykunapa chawpinpi huktawan hoqarichisqayki, ⁵⁴ichaqa humillasqa kaspaykim tukuy mana allin rurasqaykimanta penqakunki paykunapaq consuelo hina kasqaykirayku. ⁵⁵Ñañaykikuna hina lliw taksa llaqtachantin Sodoma hinaspa Samaria llaqtakuna ñawpaq tiempopi kasqankuman hina kutiykuptinmi qampas chaynallataq lliw taksa llaqtachantinkuna ñawpaq tiempopi kasqaykichikman hina kutiykunkichik. ⁵⁶Orgullosallaña kasqayki tiempopiqa manam rimariyllapas-rimariyqchu kanki ñañayki hina Sodoma llaqtamantaqa. ⁵⁷Chaynaqa karqanki mana allin rurasqaykikunata manaraq tarirachikuchkaspa. Kunanmi ichaqa Edom hinaspa Filistea nacionkunapi llaqtakunapas lliw insultasuchkanki, llapachallan muyuriqnikipi kaqkunamiki qamtaqa despreciasuchkanki. ⁵⁸Chaynaqa hukwan-hukwan kachusqaykimantawan millakuyupaq kaqkuna rurasqaykimantam chay castigoykita aguantanki.

⁵⁹“Noqa Señor Diosmi nini kaynata: Juramentowan contrato rurasqanchikta mana kasukusqaykimantam mercesqaykiman hina castigasqayki. ⁶⁰Noqam ichaqa warma kaptikiraq contrato rurasqanchikta yuyarisaq hinaspa wiñaypaqña qanwan contractota rurasay. ⁶¹Mayor ñañaykitawan sullka ñañaykita wawaykipaq hina qoykuptiyimi qamqa ñawpaq kawsasqaykimanta yuyarisa llumpay penqaypi kanki. Paykunataqa qosqayki manam qanwan contrato rurasqanchikraykuchu. ⁶²Huktawanmi contratoyta qanwan rurasay hinaptinmi yachanki Tayta Dios kasqayta. ⁶³Mana allin rurasqaykikunamanta pampachaykuptiyimi chaykunata yuyarisa penqakuywan kanki hinaspa penqakuyumanta simikitapas manaña kicharinkichu. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini.”

Uvas plantamantawan ankamanta

17

¹Tayta Diosmi rimapayawaspa niwarqataq kaynata:

²—Runapa churin, qamyá Israel castakunaman rimariy huk rikchanchiyta. ³Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá niy kaynata:

- Huk hatu-hatun ankam Libano Orqoman chayaramurqa.
 Raprasapa hinaspa puranpas puntasapallañam chayaramurqa.
 Imaymana rikchaq purayoqmi cedropa puntanman hapipakururqa.
- ⁴ Chay sachapa uma puntachantam kaptarurqa.
 Hinaspam negociantekunapa nacionninman aparurqa.
 Negociantekunapa kanan llaqtamanmi churaykurqa.
- ⁵ Allpamantapas hoqariykurqataqmi muhukunata.
 Hinaspam allpasapallaña chakrapi tarpuykurqa.
 Achka yakupa patanpim tarpurqa allinneqta.
 Wayaw tarpuchkaq hinam chaytaqa churarqa.
- ⁶ Chay muhu wiñaruspanmi kaynaman-waknaman
 sumaqlataña chutarikurqa.
 Sayayninqa taksalla kaptinpas
 kallmankunam anka lawman qawarqa.
 Sapinkunañataqmi aswan-aswanraq ukuman yaykurqa.
 Chay muhu wiñaruspanmi uvas planta rikurirurqa.
 Sumaqlataña iklliriruspanmi kallmasapallaña karurqa.
- ⁷ Ichaqa kachkasqataqmi huk hatu-hatun ankapas.
 Raprasapallaña hinaspa purasapallañam chayqa kasqapas.
 Hinaptinmi chay uvas plantaqa chay
 ankaman sapinkunata haywarirqa.
 Maymi kasqanmantam payqa kallmachankunata
 *parqoykunankupaq haywarirqa.
- ⁸ Ichaqa payqa allin allpapi tarpusqam kachkarqa.
 Ichaqa payqa achka yakupa patanpim tarpusqa kachkarqa
 chaynapi sumaqlataña ikllirispan achkallaña rurunanpaq
 chaynapi sumaqlaña uvas sacha rikurirunanpaq.
- ⁹ Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá niy kaynata:
 Chay uvas plantaqa manam allinñachu kanqa.
 Chay uvas plantaqa sapinmanta pilasqam kanqa.
 Rurunkunapas kanqa wichichisqataqmi.
 Chayraq ikllimuq rapinkunapas chakirunqataqmi.
 Manapas kallpallawanmi sapinmanta chutasqa kanqa.
 Manapas achka runallawanmi sapinmanta chutasqa kanqa.
- ¹⁰ Huktawan plantasqa kaspapas manañam allinyanqachu.
 Inti qespimunan lawmanta wayramuptinqa ñkawsanqaraqachu?
 Chakirusqanraykum maypim tarpuykusqankupiqqa kanqañachu.

¹¹ Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹²—Chay mana kasukuq runakunapa castankunatayá tapuy kaynata: “¿Manachum entiendenkichik kay rikchanachiypa imam ninantaqa?” nispa. Chaynaqa paykunamanyá willay: “Babilonia nacionpa reynin Jerusalem llaqtaman hamuruspanmi chaypi kaq reytawan chaypi kamachikuqkunata presocharurqa hinaspam paypa kasqan Babilonia nacionman pucharichirqa. ¹³Hapirurqataqmi reypa miraynintapas hinaspam payta jurachispan contratota ruraraq. Chaymantam chay nacionpi ancha

reqsisqa runakunata pusachirqa. ¹⁴Chaynataqa rurarqa Israel nacion mana kallpayoq taksallaña kananpaqmi hinaspa mana hoqarikunankupaqmi chaynapi contratonta cumplisqallanwanña allin takyananpaq. ¹⁵Ichaqa chay contrato rurasqan kama-chikuqmi Babilonia nacionpa reyninta mana kasukurqachu. Arí, payqariki Egipto nacionmanmi runankunata kacharqa caballokunata hinaspa achkallaña tropakunata mañamunankupaq. ¿Yaqachum qamkunaqa creenkichik payqa allin lloqsirunanta? ¿Yaqachum qamkunaqa creenkichik chayna ruraqqa kawsachkaqraq ayqerunanta? ¿Yaqachum qamkunaqa creenkichik contrato rurasqan mana cumpli q runaqa ayqerunanta? ¹⁶Ñoqa Señor Diosmi vidayrayku jurani: Babilonia lawpim chay churaqnin reypa kasqanpi payqa wañunqa. Payqariki despreciarqam chay juramento rurasqanta, manataqmi cumplirqachu chay reywan contrato rurasqantapas. ¹⁷Babilonia nacionpa reyninmi Jerusalem llaqtata atacaspan murallapa qepanpi allpakunata montonanqa, llaqtatapas huk murallawanmi muyurunqa achkallaña runakunata wañuchinanpaq. Ichaqa Rey Faraonqa manam yanapanqachu achka-achka tropankunawanpas nitaq achka-achka soldadonkunawanpas. ¹⁸Chay Jerusalem llaqtapi gobiernaqariki juramentota despreciaspanmi contrato rurasqantapas mana kasukurqachu. Payqariki prometekuchkaspan mana allinkunataraq rurasqanraykum mana ayqenqachu.

¹⁹“Chayraykum ñoqa Señor Dios vidayrayku juraspay kaynata nini:

‘Payqa juramento rurawasqantam despreciarqa.

Payqa contrato rurasqaykutam pakirurqa.

Castigasaqpunim chay rurasqanmantaqa.

²⁰Chaynaqa hapinay mallaytam payman wischuykusaq.

Chaynaqa toqllaywanmi paytaqa hapirusaq.

Chaynapim Babilonia nacionman pusachisqaq paytaqa.

Chaypiñam traicionawasqanmanta sentenciasaq paytaqa.

²¹Llapallan ayqekuqkunaqa guerrapim wañunqaku.

Llapallan tropankunapas espadawanmi wañunqaku.

Tukuy hinastinmanmi cheqechinqaku puchuqkunata.

Hinaptinmi yachankichik ñoqa Tayta Dios rimasqayta.’ ”

²² “Kaynatam nini ñoqa Señor Dios:

Ñoqapas chay cedro sachapa uma puntachanta

kaptaruspaq plantarusaq.

Chay iklimuq uma puntachanta kaptaruspaymi

alto-alto orqopi plantarusaq.

²³ Arí, chaytaqariki Israel nacionpa

hatun orqonpim plantarusaq.

Hinaptinmi kallmankunatapas mastarispam rurunqa.

Chaynapimá payqa suma-sumaq cedro sachaña rikurirunqa.

Ukunpipas tukuy rikchaq alton pawaqkunam *yachanqaku.

²⁴ Chaynapim purunpi llapallan sachakunapas yachanqa

ñoqayqa Tayta Dios kasqayta.

Hatun sachakunata pampaman wischuspam

hatunchasqaq chay taksa kaqta.

Verdellaña sachata chakirachispaymi

ikllichisaq chay chakisqa kaqta.
Ñoqa Tayta Diosqa cumplinipunim rimasqayta.”

Pipas huchallikuqqa wañunqapunim.

18 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Israelpa castan runakunam sapa kutilla kay rimakuyta
rimankichik:

“Tayta-mamakunam puchqo uvasta mikururqa. Chaymi churi-wawankupa kirun sallirurqa” nispa. ¿Imanasqataq chaynataqa rimankichik? ³Ñoqa Señor Diosmi vidayrayku juraspay nikichik: Kay rimakuytaqa Israel nacionpiqa manañam haykapipas rimankichikchu.

⁴ Llapallan runakunaqa ñoqapamiki.
Taytanpas churinpas ñoqapamiki.
Pipas huchallikuqqa wañunqamiki.

⁵ Allin ruraq runa kaspanqa
allin arregloman hinach allichenman.

⁶ Orqokunapa hawan capillakunapiqa manam mikunmanchu.
Israel nacionpi taytacha-mamachakunapiqa manam confiakunmanchu.
Runamasinpa warminwanqa manam kakunmanchu.
Killanwan kaq warmiwanqa manam kakunmanchu.

⁷ Payqa manam pitapas ñakarichinmanchu.
Payqa debekuqninpa prendantapas manam hapikuykunmanchu.
Payqa manam pitapas suwakunmanchu.
Payqa yarqaymanta kaqmanpas mikuykachinmanmi.
Payqa mana pachayoqtapas pachaykachinmanmi.

⁸ Payqa qollqentapas prestanman
manam mirayninpaqraqchu.
Payqa qollqen kutichipusqapas chaskinman
manam ancha mirayniyoqtachu.
Payqa karunchakunmanmi
mana allin ruraykunamantapas.
Payqa cheqapman hinam
arreglaykunman runakunapa quejantapas.

⁹ Chayna runa decretoykunaman hina kawsaspanqa
hinaspaleyniykunaman hina ruraspanqa
allinta rurasqanraykum kawsanqapuni.
Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.

¹⁰ Ichaqa sichum churin salteaq rikurirunman,
ichaqa sichum churin runakunata
wañuchiq rikurirunman,
taytanpa mana rurasqan huchata ruraranman.

¹¹ Chay churin qariki orqokunapa hawan capillakunapim mikukuq.
Pay qariki runamasinpa warminkunawanmi kakuq.

¹² Pay qariki wakchatawan mana imayoqtam ñakarichiq.

- Payqariki runamasintapas sapa kutillam suwakuq.
 Manataqmi kutichipuqchu debekuqninpa prendantapas.
 Payqariki confiakuqmi taytacha-mamachakunapipas.
 Payqariki ruraqmi millakuyapaq mana allinkunatapas.
¹³ Payqa mirayllanpaqmi pimanpas
 qollqenta prestaykuq.
 Payqa qollqen kutichipusqapas
 ancha mirayniyoqtam chaskikuykuq.
 ¿Chayna runaqa kawsanqaraqchu?
 Arí, payqa manam kawsanqañachu.
 Payqa millakuyapaq kaqkuna rurasqanmantam wañunqapuni.
 Payqa chayna culpayoq kasqanmantam wañunqapuni.

¹⁴ Ichaqa chay mana allin runapapas kanmantaq huk churin. Chaynapiriki chay churiqa qawanman taytanpa tukuy huchallikusqankunata ichaqa manataq chay taytan hinachu runanman.

- ¹⁵ Hinaspaqa orqokunapa hawan capillakunapiqa
 manam mikunmanchu.
 Israel nacionpi taytacha-mamachakunapiqa
 manam confiakunmanchu.
 Runamasinpa warminwanqa manam kakunmanchu.
¹⁶ Payqa manam pitapas ñakarichinmanchu.
 Payqa debekuqninpa prendantapas manam hapikuykunmanchu.
 Payqa manam pitapas suwakunmanchu.
 Payqa yarqaymanta kaqmanpas mikuykachinmanmi.
 Payqa mana pachayoqtapas pachaykachinmanmi.
¹⁷ Payqa yanapaykunmanmi wakchakunatapas.
 Payqa manam mirayninpaqraqchu
 prestanman qollqentapas.
 Payqa manam ancha mirayniyoqtachu
 chaskinman qollqen kutichipusqapas.
 Leyniykunaman hina ruraspanqa,
 decretoykunaman hina kawsaspanqa
 manam wañunqachu taytanpa huchanmantaqa.
 Payqa cheqaptapunim kawsakunqa.
¹⁸ Paypa taytanqariki ñakarichikuq kasqanraykum,
 wawqenpa kaqtapas suwakusqanraykum,
 ayllunkuna ukupipas allin kaqkunata mana rurasqanraykum
 mana allin rurasqanmanta wañunqa.

¹⁹ “Chaynaqa qamkunachá tapukuwaqchik: ‘¿Imanasqataq chay runapa churinga mana apanchu taytanpa mana allin rurasqanpa castigontaqa?’ nispa. Arí, chay runapa churingariki allin arregloman hinam imatapas allicharqa. Payqariki chaynataqmi lla-pallan decretoykunatapas kasukurqa. Chayraykum payqa cheqaptapuni kawsakunqa.”

²⁰ Pipas huchallikuqllam wañunqaqa.
 Taytanpa mana allin rurasqanmantaqa
 churinga manam castigasqachu kanqa.
 Churingpa mana allin rurasqanmantaqa
 tayanpa manam castigasqachu kanqa.
 Allin ruraq runaqa allin rurasqanmantam pagasqa kanqa.
 Mana allin ruraq runaqa
 mana allin rurasqanmantam pagasqa kanqa.

Tayta Diosqa allin arreglolla ruraq kasqanmanta.

(Ez 33:10-20)

²¹ “Chayna mana allin ruraq runa huchallikusqanmanta wanakuspaqa chaynataq decretoykunatapas kasukuspan allin arregloman hina imatapas allichaspanqa, cheqaptapunim kawsakuspan mana wañunqachu. ²² Mana kasukuspan mana allin rurasqanmantaqa manam yuyarisqañachu, payqa allin kaqtaña rurasqanraykum kawsakunqa. ²³ Ñoqaqa manapunim munanichu mana allin ruraq runapa wañunantaqa, aswanqariki munachkani mana allin rurasqanmanta wanakuspa kawsakunantam.”

²⁴ “Ichaqa chay allin ruraq runa chayna rurasqanmanta karunchakuspan mana allinkunataña ruraptinga otaq chay mana allin ruraq runapa millakuypaq kaqkuna rurasqanta ruraptinga çyaqachum chay runaqa kawsanmanraq? Ñoqaqariki manam yuyayllapas-yuyarisqaqchu tukuy allinkuna rurasqanmantaqa, payqariki wañunqa traicionawaspan huchallikusqanmantam. ²⁵ Ichapas qamkuna niwankichikman: ‘Qamqa Señor, manam imaynam ruranaman hinachu rurachkanki’ nispa. Ichaqa Israelpa castankuna, qamkunayá uyariychik: Ñoqaqa imaynam ruranaman hinam rurachkani. Qamkunam ichaqa mana imaynam ruranaman hinachu rurachkankichik. ²⁶ Chay allin ruraq runa chayna rurasqanmanta karunchakuruspan mana allintaña ruraspanqa wañunqam. Payqa wañunqamá mana allinkuna rurasqanrayku. ²⁷ Ichaqa chay mana allin ruraq runa chayna rurasqanmanta wanakuspa allin arregloman hinaña imatapas allichaspanqa vidantam salvarunqa. ²⁸ Mana kasukusqankunata qawariykuspan wanakuptingqa cheqaptapunim kawsakuspan manaña wañunqachu.”

²⁹ “Israel castakuna, ichapas niwankichikman: ‘Qamqa Señor, manam imaynam ruranaman hinachu rurachkanki’ nispa. Israel castakuna, ñoqaqariki imaynam ruranaman hinam rurachkani, qamkunam ichaqa mana imaynam ruranaman hinachu rurachkankichik. ³⁰ Israel castakuna, chayraykum ñoqaqa imaynam kawsasqaykichikman hina castigasqaykichik. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini. Chaynaqa mana kasukuq kasqaykichikmanta wanakuspáyá kutirikamuwaychik hinaptinga chay rurasqaykichikkunaqa manam urmachisunkichikchu. ³¹ Chaynaqa qamkunamantayá qarqoychik chay mana kasukusqaykichikkunata, qamkunaqa mosoq sonqoyoq hinaspa mosoq espirituyoqñayá kaychik. Chaynaqa Israel castakuna çimanasqamá wañunkichikqa? ³² Arí, ñoqaqa manamiki munanichu pipas wañunantaqa. Chaynaqa ñoqaman kutirikamuspayá kawsakuychik. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.”

Israel nacionpi kamachikuqkunamanta aya taki

19 ¹—Ezequiel, qamqa Israel nacionpi kamachikuqkunamantayá rikchanchispa kay aya takita takiy:

- ² “Qampa mamaykiqa karqa mayna sumaq china leonmi.
 Payqa karqa malta leonkunapa chawpinpi waqtapakuqmi.
 Payqa karqa wawankunapas chaypi allin uywaqmi.
- ³ Huknin uñachantam wiñarachirqa.
 Malta leon kanankamam wiñarachirqa.
 Paytaqa yachachirqataqmi animalkuna hapiytapas.
 Paytaqa yachachirqataqmi runakuna mikuytapas.
- ⁴ Paymantaqa nacionkunapi *yachaqkunam uyarirurqaku.
 Hinaspam paytaqa huk trampawan hapirurqaku.
 Chaymantam ganchokunawan Egipto nacionman pusarqaku.
- ⁵ Chaymi maman leonñataq unayña suyaruspan
 otaq chay munasqanqa mana cumplikusqanta qawaykuspan
 wiñachirqa huknin leonchataña yanapaspan.
- ⁶ Payqa malta leonña rikuriruspam
 llapa leonkunapa chawpinpi ichikacharqa.
 Animaltapas hapiyta yacharuspam
 runakunatapas mikuparurqa.
- ⁷ Payqa runakunapa palacionkunatapas
 lliwmi tuñirachirqa.
 Payqa runakunapa llaqtantapas
 lliwmi purmarachirqa.
 Payqa allpapi *yachaqkunatapas
 qaparispammi mancharichirqa.
- ⁸ Hinaptinmi paypa contranpi
 llapa nacionkuna hatarirurqa.
 Muyuriqninpi llapa runakunapas
 paypa contranpim hatarimurqa.
 Chaymi payman mallata wischuykuspanku,
 chaymi paypaq uchkuta ruraruspanku
- ⁹ jaulapi ganchokunawan wichqarurqaku.
 Hinaspam Babilonia nacionpi reyman aparqaku.
 Chaymi paytaqa carcelman pusaykurqaku.
 Israel orqokunapi manaña qaparinanpaqmi wichqarurqaku.”
- ¹⁰ “Qanman rikchakuq mamaykiqa uvas planta hinam karqa.
 Yakukunapa hichpallanpi plantaykusqa hinam payqa karqa.
 Payqa achka yakuyoq kasqanraykum
 rurusapallaña karqa.
 Payqa achka yakuyoq kasqanraykum
 kallmasapallaña karqa.
- ¹¹ Mana pakiy atinakunam kallmankunapas karqa.
 Gobiernoqpa tawnankunapiraqmi chayqa servikurqa.
 Paypa kallmankunaqa hatu-hatuntam wiñarurqa.
 Puyukunaman haypanankamaraqmi wiñarurqa.
 Machullay-machu kasqanraykum paytaqa qawarqaku.
 Kallmasapallaña kasqanraykum paytaqa qawarqaku.

- ¹² Ichaqa piñakuywanmi paytaqa sapinmanta horqorurqaku.
Pampamanmi piñakuywan paytaqa wischuykurqaku.
Intipa qespimunanmanta hamuq rupaqa wayram chakirachirqa.
Chaynataqmi rurunkunapas kikillanmanta wichirurqa.
Mana pakiy atina kallmankunapas chakirurqam.
Mana pakiy atina kallmankunapas rugarurqam.
- ¹³ Kunanqa payqariki chunniqpina
plantaykusqa kallachkan.
Mana yakuyoq chaki allpapiñam
plantaykusqa kallachkan.
- ¹⁴ Kikinpa kallmanmantapas ninaraqmi lloqsirurqa.
Hinaspamya paypa rurullantapas kañarurqa.
Chay sachapiqa manamya allin kallmaqa kanñachu.
Gobiernaqkunapa tawnanpaqpas chaypiqa
manamya imapas kanñachu.”
Chayqariki aya takim, chaynaqa aya takipaqmá servikunqa.

Israelpa castankunapa mana kasukuq kasqankumanta

20 ¹Qanchis kaq watapa pichqa kaq killanpi hinaspa chay killapa chunka kaq punchawninpim Tayta Diosmanta tapuwanankupaqa Israel castakunapa wakin ancianonkuna ñawpaqniypi tiyaykurqa. ²Hinaptinmi Tayta Dios rimapayawaspan kaynata niwarqa:

³—Runapa churin, Israel castakunapa ancianonkunamanyá ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata niy: “¿Qamkunapa tapuwanaykichikpaqchu hamuchkankichik? Ñoqa Señor Diosqa vidayrayku juraspam nikichik qamkunamanqa manaña contestanayta.”

⁴Yaw runapa churin, qamyá sentenciay paykunataqa. Paykunamanqa abuelonkupa millakuyupaq kaqkuna rurasqankutayá reqsichiy. ⁵Paykunamanqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá niytaq kaynata: “Israel castakunata aklakusqay punchawqa kikiypunim juraspa reqsiykachikurqani. Jacob castakunawan Egipto nacionpiña reqsiykachikuspaimi jurarqanitaq kaynata: Ñoqaqa kani yupaychasqaykichik Tayta Diosmi, nispa. ⁶Chay jurasqay punchawmi prometeturqani paykunataqa Egipto nacionmanta horqonaypaq hinaspa akillapusqay allpaman paykunata pusanaypaq. Chay allpaqariki tukuy imakunapapas kanan allpam, chayqariki llapallan allpakunamantapas aswan allin kaqmi. ⁷Chaymantam paykunataqa llapallankuta kamachirqani millakuyupaq taytacha-mamachakunata wischunankupaq chaynataq Egipto nacionpi taytacha-mamachakunawanpas mana millakuyupaq hina kanankupaq. Noqaqariki kani yupaychasqaykichik Tayta Diosmi.”

⁸—Paykunam ichaqa manaña kasuwaspanku manañataq munarqakuchu uyariwaytapas, manam munarqakuchu millakuyupaq taytacha-mamachakuna wischuytapas chaynataq Egipto nacionpa taytacha-mamachakuna saqeytapas. Chaymi ñoqaqa piensarqani Egipto nacionpi piñakuyuni tukunankama castigaruyta. ⁹Ichaqa maymi *yachasqanku nacionkunapa chawpinpim imam ruranayta ruraraqani sutiy mana penqaypi kananpaq. Chay nacionkunapa chawpinpim ñoqaqa ancha reqsisqa qarqani Israelpa castankunata Egipto nacionmanta horqospay. ¹⁰Paykunataqa Egipto nacionmanta horqospaymá chunniqman pusarqani. ¹¹Chaypim paykunaman decretoykunata qospay yachachirqanitaq leyniykunatapas. Chayman hina pipas ruraspanqa allintam kawsanqa. ¹²Paykunataqa kamachirqanitaqmi

samana punchawniykunapipas samanankupaq, chayqariki huk señalmi karqa ñoqapaq chaynataq paykunapaqpas chaynapi paykunaqa ñoqallapaqña sapaqchasqa kasqankuta yachanankupaq. ¹³Ichaqa paykunaqa chunniqipim mana kasuwarqakuchu hinaspam manataq kawsarqakuchu decretoykunaman hinaqa. Allinta kawsanankupaq leyniykuna qosqaytapas wischupakurqakum, samanankupaq qosqay punchawkunatapas manapunim cumplirqakuchu. Chaymi rabiallowanña castigaruyta piensarqani chay chunniqpi tukurunaypaq. ¹⁴Ichaqa imam ruraraqani sutiy chay nacionkunapi mana penqaypi kananpaq. Ñoqariki chay nacionkunapa qawasqantam Israel castataqa Egipto nacionmanta horqomurqani.

¹⁵—Paykunamanqa chunniqpiña kachkaptinkum jurarqanitaq qosqay allpamanqa manaña yaykuchinaypaq. Chay allpaqariki tukuy imakunapapas kanan allpam, chayqariki llapallan allpakunamantapas aswan allin kaqmi. ¹⁶Paykunaqa leyniykuna qosqaytapas wischupakurqakum hinaspam manataq decretoykunaman hinachu kawsarqaku, samanankupaq qosqay punchawkunapipas manam samarqakuchu. Paykunaqa taytacha-mamacha sonqoyoqllam kawsachkarqaku. ¹⁷Ichaqa chaywanpas paykunata llakipayarikuspam mana wañurachirqanichu, manataqmi chunniqipipas puchukarachirqanichu. ¹⁸Chaymi paykunapa churinkunataña chunniqpi kaynata nirqani: “Qamkunaqa amayá mama-taytaykichikpa rurasqanman hinaqa kawsaychikchu, amataqyá paykunapa leynillantaqa kasukuychikchu hinaspapas amataqyá paykunapa taytacha-mamachankuwanqa millakuypaq hinaqa rurakuychikchu. ¹⁹Ñoqariki kani yupaychasqaykichik Tayta Diosmi, chaynaqa decretoykunaman hina kawsaspayá leyniykunatapas kasukuychiktaq. ²⁰Chaynataqyá samanaykichikpaq qosqay punchawkunatapas sapaqchapuwaychiktaq, chayqariki huk señalmi kanqa qamkunapaq chaynataq ñoqapaqpas, chaynapim yachankichik yupaychasqaykichik Tayta Dios kasqayta.”

²¹—Ichaqa chay churinkunapas manam ñoqataqa kasuwarqakuchu, paykunaqa manam decretoykunaman hinachu kawsarqaku, allinta kawsanankupaq qosqay leyniykunatapas manam kasukurqakuchu. Paykunaqa manamá samanankupaq qosqay punchawpipas samarqakuchu hinaptinmi piensarurqani chay chunniqpi piñakuyniy tukunankama castigaruyta. ²²Ichaqa manam chaynatachu ruraraqani, ñoqariki imam rurannallaytam ruraraqani chaynapi sutiyqa chay nacionkunapa qayllanpi mana penqaypi kananpaq. Ñoqariki chay nacionkunapa qawasqantam Israel castataqa Egipto nacionmanta horqomurqani. ²³Paykunamanqa chunniqpiña kachkaptinkum jurarqanitaq kay pachapa tukuy nacionniman cheqerachinaypaq. ²⁴Paykunaqa leyniykunaman hina mana ruraspankum decretoykunatapas wischupakurqakutaq. Samanankupaq qosqay punchawpipas manam samarqakuchu. Paykunaqa mama-taytanku hinam taytacha-mamacha sonqoyoqlla kawsakuchkarqaku. ²⁵Chayraykum paykunataqa qoykurqani mana valeq decretokunamanña chaynataq kawsanankupaqpas mana valeq leykunamanña. ²⁶Dejaykurqanitaqmi millakuypaq hinaña kanankupaqpas chaynapi llapallan piwi churinkuta taytachakunamanña ofrecespa kañapunankupaq chaynapi anchallataña mancharikuspa Tayta Dios kasqayta yachanankupaq.

²⁷—Chaynaqa runapa churin, Israelpa castankunatayá ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata niy: “Qamkunapa abueloykichikkunapas insultawasparaqmi traicionawarqaku. ²⁸Paykunataqa juramentowan prometekusqay allpaman yaykuykachiptymi qawarqaku llapallan alto moqokunata hinaspa llapallan rapisapa sachakunata. Chaypi animalkunata kañaspankum piñachiwaqniy ofrendakunata-

pas churaqku, miski asnaq ofrendakunatapas kañaspankum talliqkutaq vinotapas. ²⁹Chaymi paykunata tapurqani: ‘¿Imataq chay ripanyasqaykichik moqokunapi capillaqa?’ nispa. Hinaptinmi paykunañataq suticharqa: ‘Bama’ nispa. Chayna sutiyoqmi kachkan kay libro qellqasqa kasqakamapas.”

³⁰—Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá Israel castakunaman niy kaynata: “¿Imaynanpimá abueloykichikkuna hinaqa qamkunapas millakuyypaq kaqta munachkankichik? ¿Imaynanpimá millakuyypaq taytacha-mamachakunata adoraspaga hukwan-hukwan kakuq warmi hinaqa kachkankichik? ³¹Qamkunaqariki taytacha-mamachaykichikwanmi millakuyypaq kaqkunata hinallaraq rurachkankichik, piwi churikichiktapas taytachakunaman ofrecespam kañachkankichik. Israel castakuna ¿chayna kachkaspachum tapuwaytaraq munachkankichik? ³²Ichaqa manam qamkunapa piensasqaykichikman hinachu kanqa. Qamkunaqariki piensankichik: ‘Ñoqanchikqa wakin nacionkuna chaynataq wakin ayllukuna hinayá kakusunichik kullutawan rumita adorastin’ nispa. ³³Ñoqa Señor Diosmi vidayrayku jurani: Ñoqaqa atiywan hinaspaga hatun castigowanmi rabiallowañña qamkunapi munaychakusaq. ³⁴Ñoqaqa atiywan hinaspaga hatun castigowanmi rabiallowañña horqomusqaykichik runakunapa chawpinmanta, huñumusqaykichiktaqmi cheqechisqay nacionkunamantapas. ³⁵Nacionkunapa chunniqninman qamkunata pusaspaymi uyaykichikpipuni pleiteasqaykichik. ³⁶Imaynam Egipto nacionpa chunniqninpi abueloykichikkunawanpas pleitearqani, chaynam qamkunawanpas pleiteasqay. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios. ³⁷Huk michiqpas ovejankunata yupachkaq hinam contratoyta cumplinaykichikpaq ñoqapas qamkunata yupasqaykichik. ³⁸Qamkunamantaqa rakisaqtaqmi mana kasuwaqniykunatapas chaynataq contraypi hoqarikuqkunatapas. Paykunataqa forastero hina *yachasqanku nacionkunamanta horqoruspaypas manam Israelpa allpanmanqa yaykuchisqachu, chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta.

³⁹“Chaynaqa Israel casta runakuna, ñoqa Señor Diosmi kaynata nikichik: Sapa-kamayá pasakuychik chay taytacha-mamachaykichikkuna adoraq, chaymantañam qamkunaga kasuwankichik, chay ofrendaykichikwanqa hinaspaga taytacha-mamachakuna adorasqaykichikwanqa manañam chuya sutiyaqqa penqayman churankichikchu. ⁴⁰Chayraqmi Israel llapallan castakunaqa sapaqchasqay orqopi otaq nacionpa hatun orqonpi adorawankichik. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini. Chaypimá ñoqapas chaskiykusqaykichik hinaspam mañasqaykichik ofrendakuna qowanaykichiktapas chaynataq punta kaq cosechakunamanta ofrecewanaykichiktapas, mañasqaykichiktaqmi tukuy imaña sapaqchapuwanaykichiktapas. ⁴¹Qamkunataqa runakunapa chawpinmantam horqomusqaykichik hinaspam cheqechisqay nacionkunamanta huñumuspay chaskiykusqaykichik miski asnaq ofrendata hina, qamkuna ukupim llapallan nacionkuna qawachkaptin chuya kasqayta reqsichikusaq.

⁴²“Qamkunata Israel allpaman otaq juramentaspay abueloykichikkunaman qosqay allpaman yaykuykachiptymi yachankichik Tayta Dios kasqayta. ⁴³Chayman yaykuykuspam yuyarinkichik imaynam mana allin kawsasqaykichikta chaynataq tukuy mana allin rurasqaykichiktapas hinaspam chay tukuy mana allin rurasqaykichikmanta pesakunkichik. ⁴⁴Israel castakuna, qamkunawan imam ruranaqta ruraspayqa, manam rurasaq qamkunapa mana allin kawsasqaykichikman hinachu nitaq chay millakuyypaq kaqkuna rurasqaykichikman hinachu, aswanqa kuyapayakuq sutiymán hinam. Chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.”

Neguev lawpi kaqkuna castigasqa kanankumanta

⁴⁵Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

⁴⁶—Runapa churin, qamqa surlawman qawarispayá rimariy. Neguev lawpi montekunapa contranpiyá qamqa ñoqamanta willakuy. ⁴⁷Chaynaqa chay montekuna lawmanyá ñoqa Tayta Diospa nisqayta niy: “Chaypi kaq sachakunata kañaykuptiyimi ruparunqa verde sachakunatawan chakisqa sachakunata, lenguasqanpas manaña amachay atina kaspanmi chaypi *yachaqa runakunapa uyallantapas lliw pusllurachinqa. Chaynaqa kanqa surlawmanta norte lawkamam. ⁴⁸Chaynapim llapallan runakuna qawanqa ñoqa Tayta Dios chaytaqa kañaykusqayta, chay ninaqa kanqa mana amachay atinam” nispa.

⁴⁹Hinaptinmi ñoqa Ezequielñataq nirqani:

—Señor Dioslláy, runakunaqa hapiwanku rikchanachiykunalla rimaqpaqmi —nispa.

Diospa espadanmanta

21 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²—Runapa churin, qamqa Jerusalem llaqta lawman qawarispayá rimay santuarionkunapa contranpi, Israel allpapa contranpiyá ñoqamanta willakuy.

³Paykunamanyá ñoqa Tayta Diospa nisqayta kaynata niy: “Ñoqaqa qampa contraykipim kachkani, chayraykum ñoqaqa vainanmanta espadayta horqoykuspaysa wañurachisqaq allin ruraq runakunata chaynataq mana allin ruraq runakunatapas. ⁴Arí, ñoqaqa llapallaykichikpa contraykichikpim vainanmanta espadayta horqochkani, qamkunamantam wañurachisqaq allin ruraqtapas hinaspam mana allin ruraqtapas, surlawmanta qallaykuspam norte lawpi tukusaq. ⁵Chaynapim llapallan runakuna yachanqaku ñoqa Tayta Diosqa espadayta vainanmanta horqorusqayta. Manam ñoqaqa vainanmanqa kutiykachisqaqchu.”

⁶—Chaynaqa runapa churin, qamyá sonqoykipas mana musyakuq kanankama aminaykikama waqapakuy llapa runakunapa qayllanpi. ⁷Sichum: “¿Imanasqataq kaynatañaqa waqachkanki?” nispa pipas tapusuptikiqa qamyá kaynata niy: “Ñoqaqa waqachkani imam noticia uyarisqaymantam. Chay chayaramuptinmi llapa runakuna hukmanyarunqaku, manañam ima rurakuytapas atinqakuñachu, muspaypi hinam rikurirunqaku, manchakuymantam moqonkupas katkatatanqa. Ñam chayaykamuchkanña, chaynapunim kanqa. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.”

⁸Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

⁹—Chaynaqa runapa churin, ñoqa Señorpa nisqaytayá kaynata niy:

“Espadaqa ñawchiyachisqañam kachkan.

Espadaqa llipipichkaqñam kachkan.

¹⁰Ñawchiyachisqaqa kachkan wañuchinanpaqmi.

Llipipichkanqa llipyay hina chipityananpaqmi.

Churilláy, qamqa maqanapaq tawnatam despreciarqanki.

Churilláy, qamqa imapas corregina kaqtam despreciarqanki.

¹¹Espadataqa qoykun chipityachinanpaqmi.

Espadataqa qoykun hapinanpaqmi.

Espadaqa ñawchiyachisqañam kachkan

runa wañuchiqman qoykunanpaq.

Espadaqa llipipichisqañam kachkan
runa wañuchi qoykunapaq.

- ¹² Chaynaqa runapa churin, waqayñayá.
Chaynaqa runapa churin, qaparkachayá.
Chay espadaqa kachkan Israel runaykunapa contranpim.
Chay espadaqa kachkan Israel kamachikuqkunapa contranpim.
Chay Israelpa kamachiqninkunaqa
espadawan wañuchisqa kanankupaqmi
entregasqa kanqaku.
Chay Israel runaykunapas
espadawan wañuchisqa kanankupaqmi
entregasqa kanqaku.
Chaynaqa runapa churin, pitukuyá.
Chaynaqa runapa churin, waqakuyá.

¹³ “Chaynaqa ñoqa qariki runaykunatam huk pruebaman churachkani. Mana wanakuyta munaptinkuqa tukuy kaykunam paykunaman chayaramunqa. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.

- ¹⁴ “Chaynaqa runapa churin,
qamyá ñoqamanta willakuy.
Qamqa makikiwanyá taqllakuy.
Chay espadaqa iskay kimsa kutikamam chayamunqa.
Runakunata wañuchinapaqmi chay espadaqa chayamunqa.
Tukuy hinastinmanta wañuchinapaqmi chay espadaqa kanqa.
¹⁵ Espadaqa hamunqa paykuna hukmanyarunankupaqmi.
Espadaqa hamunqa achkallaña runakuna wañunanpaqmi.
Paykunapaqa llapallan zaguankunapim
churaruni manchakuyapaq espadataqa.
Chipipipinanpaqmi churaruni chay espadataqa.
Wañuchinayapaqmi waqaycharuni chay espadataqa.
¹⁶ *Alleq lawman muyurispapas qamqa lliwtayá kuchuruy.
*Ichoq lawman kutirispapas qamqa lliwtayá kuchuruy.
¹⁷ Ñoqapas taqllakuspayraqmi qawasaq chay pasakusqanta.
Piñakuyni tukunankamam qawasaq chay pasakusqanta.
Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynata.”

¹⁸ Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹⁹—Runapa churin, qamqa señalaytaqyá iskay ñanta chaynapi chayninta Babilonia nacionpa reynin espadantin pasanapaq, chay iskayman pallqaq ñanqa huk nacionllamantam lloqsinan, chay ñankunapa qallarinanpim churanki may llaqtamanpas rinapaq letrerota. ²⁰Qamqa señalankimá chay espadayoqpa maynin pasan ñantapas. Señalankiqa Amon miraykunapa Raba llaqtanman riq ñantawan Juda lawman riq ñantam, chay ñanqa chayachkan murallasqa Jerusalem llaqtamanmi. ²¹Babilonia nacionpa reyninqa chay pallqaq ñanpa qallariyninpi sayaykuspam suerteta qawanqa. Flechankunatapas taspiparuspanmi suerteta qawanqa. Taytacha-mamachankunatapas tapupayaspan-

mi animalkunapa kichpannintaraq qawapayanqa. ²²Chay reyqa *alleq makinwanmi horqorunqa Jerusalem llaqtaman apuntaq flechata, chaynapim punkukuna tuñichisqa kananpaq machu-machu takaq qerukunata alistachinqa. Kamachinqataqmi chay llaqtapi runakunata wañuchinankupaqpas chaynataq guerrapi qaparinankupaqpas. Kamachinqataqmi chay takaq qerukunawan zaguankunata tuñichinankupaqpas chaynataq murallapa qepanman allpakunata montonankupaqpas. Kamachinqataqmi Jerusalem llaqtapa muyuriqninpi huk murallatapas hatarichinankupaq. ²³Jerusalem llaqtayoq runakunapaqqa juramentokuna rurasqankuraykum chay suerteasqankuqa rikchakun yanqa llullapaq, chayqariki pasakunqa mana allin rurasqankumanta yuyarinankupaqmi chaynataq llaqtankuqa hukpa dueño chakusqaña kananpaqmi. ²⁴Chayraykum ñoqa Señor Dios kaynata nini: Mana allinta ruraspa mana kasukusqaykichikmi sutilla kachkan, sutillataqmi kachkan tukuy rurasqaykichikpi huchallikusqaykichikkunapas. Chayraykum qamkunaqa presochasqa kankichik. ²⁵Israel nacionpi kamachikuq, qamqariki kanki pasaypaq mana allinlla ruraq runam, castigasqa kanayki punchawqa chayaramunñam. ²⁶Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Horqoy chay uma wankinaykita, horqoytaq chay coronaykitapas, tukuy imapas manam ñawpaq hinañaachu kanqa, pampapi kaqmi altoman churasqa kanqa, altopi kaqñataqmi pampaman uraykachisqa kanqa. ²⁷Ñoqaqa tukurusaqmi, pasaypaqtam tukurusaq, chayqa manam huktawanqa kanqañaachu kama-chikunankupaq derechoyq runapa hamunankama hinaptinmi paymanña qosaq.

Amon castakuna castigasqa kanankumanta

²⁸—Runapa churin, ñoqa Señor Diospa nisqaytayá insultasuqnichik Amonpa mirayninkunaman niy kaynata:

“Espadaqa wañuchinanpaqmi
vainanmanta horqosqaña kachkan.
Espadaqa tukurunankupaqmi
llipyay hina chipityachisqaña kachkan.
²⁹Paykunaqa revelacionta qawasapas
yanqakunallatam willakunku.
Paykunaqa chaynataqmi llullallatataq
qanmantaqa adivinanku.
Wañunankupaq sentenciasqa
mana allin ruraqkunamanmi
chay espadaqa wichiykunqa.
Ñam chayamuchkanña
chay castigasqa kananku punchawqa.

- ³⁰ “Amonpa mirayninkuna, espadataqa
vainanmanyá kutiykachiychik.
Maypim unanchasqa kasqaykichikpim
ñoqaqa juzgasqaykichik.
Maypim nacesqaykichik allpapim
ñoqaqa juzgasqaykichik.
³¹ Qampa hawaykimanmi
piñakuyniyta kachaykamusaq.

Rupachkaq hina piñakuyniytam
 hawaykiman pukuykamusaq.
 Animal hina runakunapa makinmanmi
 ñoqaqa qoykusqayki.
 Daño ruraqlla runakunamanmi
 ñoqaqa qoykusqayki.

³² Yanukuna yanta hinañam
 karunki qamqa.
 Yawarnikipas allpapi
 chaqchusqam kanqa.
 Pipapas mana yuyasqanñam
 karunki qamqa.
 Ñoqa Tayta Diosmá
 ini chaynataqa.”

Jerusalen llaqtayoqkunapa huchanmanta

22 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, qamyá sentenciay paykunataqa. Runa wañuchi qkunapa
 *yachanan llaqtatayá qamqa sentenciay. Millakuypaq kaqkuna rurasqankumantayá pay-
 kunataqa reqsichiy. ³Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá niy kaynata: “Runakunapa
 yawarnin chaqchuna llaqta, qampa castigasqa kanayki punchawqa ñam chayamuchkan-
 ña. Qampi *yacha qkunapaq taytacha-mamachakunatam rurakurunku millakuypaq hinaña
 kanankupaq. ⁴Chaynaqa chay llaqtapi yacha qkunapaq yawar chaqchusqankumantam
 culpayaq kachkanku, millakuypaqtaqmi kachkanku taytacha-mamachakuna rurasqanku-
 wampas, chaypi *yacha qkunamanqa hichpamuchkanñamamá castigasqa kananku punchawqa.
 Arí, chayamuchkanñamiki wataykikunapa tukupayninqa. Chaynaqa chay runakunapa ya-
 chanan llaqta, ñoqam insultachisqayki huklaw nacionniyoq runakunawan, tukuy hinastinpi
 yachaq runakunawanmi ñoqaqa asipayachisqayki. ⁵Millakuypaq sutiyoq llaqta, hichpay-
 kipi kaqkunam qanmantaqa asikunqaku. Llumpay chaqwakunapa kanan llaqta, karupi
 kaqkunam qanmanta asikunqaku. ⁶Chay llaqtapi yachaq Israel casta kamachikuqkunapa
 atiyniyoq kasqankuraykum runa wañuchiylapi purinku. ⁷Chay llaqtapi yacha qkunapa
 mama-taytankutapas despreciankum, paykunaqa forastero runakunamantapas qechu-
 runkutaqmi imallankutapas. Mana mama-taytayoqtapas chaynataq viudakunatapas
 ñakarichinkum paykunaqa. ⁸Paykunaqa manamya respetankuchu santuarioykunatapas
 chaynataq samanankupaq qosqay punchawkunatapas. ⁹Jerusalen llaqtapiqa manataq má
 faltanchu runa wañuchisqa kananpaq cuento qepikunapas, chaypi *yacha qkunapaq orqo-
 kunamanmi rinku taytacha-mamachankuta adoraspa chaypi mikunankupaq. Paykunaqa
 chay llaqtapa chawpinpipas hukwan-hukwanmi kakunku. ¹⁰Chay llaqtapiqa taytankupa
 warminwanraqmi huchapakunku, killanpi kachkaq warmikunatapas obligaspam paykuna-
 wan kakunku. ¹¹Chay llaqtapiqa runamasinpa warminwanpas huk kaqinmi millakuypaq
 kaqkunata rurakun, hukñataqmi llumchuyintapas huchallichintaq, wakinqa kakuntaqmi
 taytanmanta panillanwanpas. ¹²Chay llaqtayoq wakin runakunaqa qollqetapas chaski-
 kuykunmi runa wañuchinankupaq, paykunaqa qollqetapas prestanku mirayllanpaqmi,
 paykunaqa daño ruraywan runata ñakarichispam imallankutapas qechurunku. Arí, chay
 llaqtapi *yacha qkunapariki ñoqataqa qonqaruwankum. Ñoqa Señor Diosmi chaynata ini.

¹³“Jerusalen llaqta, ñoqaqa makiywanmi sikurusqayki qampi *yachaqkuna runa-masinkupa imallankutapas qechurusqanmanta chaynataq runakunatapas wañuchi-q kasqankumanta. ¹⁴Chaynaqa cuentata mañaptiyqa amayá piensaychu qari-qariraq ñawpaqniypi sayaytaqa. Ñoqa Tayta Diosqa kay rimasqaytaqa cumplisapqunim. ¹⁵Chaynaqa Jerusalen llaqta, qampi yachaqkunataqa huklaw nacionkunanami cheqerachisq, ñoqaqa imapas wayrachichkaq hinam huklaw allpakunaman cheqerachisq, chaynapimá millakuypaq kaqkuna rurasqankutapas tukurachisq. ¹⁶Qampi yachaq runakunaqa nacionkunapa ñawpaqninpim kikillankumanta penqaypi kanqaku hinaspam chayraq yachanqaku Tayta Dios kasqayta.”

¹⁷Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹⁸—Runapa churin, hornomanqariki chulluchinapaqmi hinana cobreta, estañota, fierro-ta, titita hinasp qollqeta, chay metalkunapa puchuqnin qacha hinam Israel castakunaqa ñoqapaq rikurirun. ¹⁹Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: “Llapallaykichik chay metalpa qachan hina kasqaykichikraykum Jerusalen llaqtapa chawpinman huñurusqaykichik. ²⁰Imaynam qollqetapas, cobretapas, fierrotapas, tititapas hinasp estañotapas hornopa chawpinman huñunku chaynapi pukutyachispa chulluchinankupaq, chaynatam ñoqapas rabiallawanña piñakuspayqa qamkunata huñuruspa chullurachisqaykichik. ²¹Arí, ñoqaqa qamkunata huñuykuspam rabiallawanña piñakuyniyta hawaykichikman pukuykusaq hinaptinmi qamkunaqa chaypa chawpinpi chullurunkichik. ²²Chaynaqa hornopa chawpinpi qollqe chulluchisqa hinam qamkunapas llaqtapa chawpinpi chulluchisqa kankichik. Chaynapim yachankichik kikiy Tayta Diospuni piñakuywan castigasqayta.”

²³Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²⁴—Runapa churin, qamqa Israel allpatayá niytaq kaynata: “Qamqa kanki parapapas mana chayanan allpam, chaynaqariki kachkanki castigasqayraykum. ²⁵Chaypi *yachaq gobiernaqkunapas rimanakuruspam leonkuna hinaña rikurirunku, paykunaqa qaparillawanñam runatapas hapiruspa mikurunku. Paykunaqa qori-qollqetapas suwaruspam llaqtapiqa viudakunallataña saqerunku. ²⁶Chaypi sacerdotekunapas yachachikuyniykunatam qewiparunku, paykunaqa santuarioykunatapas millakuypaqtañam rurarunku, manam yachankuñachu mayqanmi ñoqapaq sapaqchasqa kasqantapas otaq millakuypaq kasqantapas, manataqmi yachachinkuchu mayqenmi mikuna otaq mana mikuna kasqantapas, manataqmi samankuchu samanankupaq qosqay punchawpipas. Arí, paykuna ukupiqa millakuypaq qawasqam kani. ²⁷Chay llaqtapi jefekunapas rikurirunku imapas hapisqanku tisaparuuq atoqkuna hinañam, paykunaqa listollañam kachkanku runakunata wañuchispa imallankupas qechurunankupaq. ²⁸Chay llaqtayoq ñoqamanta willakuqkunapas estucowan perqata blanqueachkaq hinaraqmi pakaykunku chay mana allin runakunapa rurasqanta, revelacionpi qawaq tukuspam yanqakunallata willakunku, adivinaq tukuspapas llullallataqmi willakunku. Paykunaqa: ‘Señor Diosmi nin kaynata’ nisparaqmi ninku, ichaqa ñoqa Tayta Diosqa manam imatapas nirqanichu. ²⁹Kay nacionpi llapallan runakunaqa daño rurayllapi hinasp suwakuyllapim kachkanku, paykunaqa wakchakunatawan mana piyniyoqkuna ñakarichiylapim kachkanku, forastero runakunatapas daño ruraruyllata munaspankum mana munankuchu paykunawan allin arreglaykuytaqa. ³⁰Huk llaqtapa murallan perqaq runata maskachkaq hinam otaq huk murallapa raqrampi sayaq runata maskachkaq hinam huk runata maskarqani chay Jerusalen llaqta mana tuñichisqa kananpaq, ichaqa chayna runataqa manam tarirqanichu. ³¹Chayraykum ñoqaqa rabiallawanña hinasp piñakuywan paykunataqa castigaspay tukurusq, imaynam mana allin kawsasqankutaqa kikillankunanmi kutiriykachisq. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.”

Samariawan Jerusalem Ilaqtaqa huchapakuq warmikuna hina kasqankumanta

23 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, qamyá niy kaynata: “Iskay warmikunam karqa huk mamapa wawallan. ³Paykunaqa Egipto nacionpim sipasllaraq kaspanku chuchumi-ka hina huchapakuyta qallaykurqaku, chaypim paykunaqa ñuñunku mullkachikuyta qallaykurqaku. Arí, chaypimá paykunaqa doncella ñuñunkuta hapichikurqaku. ⁴Chay mayorninpa sutinmi karqa Ahola, chayqariki Samaria Ilaqtam, sullkanpa sutinñataqmi karqa Aholiba, chayqariki Jerusalem Ilaqtam paykunaqa karqa ñoqapa warmiykunam, churiykunatam qaritapas-warmitapas wachakurqaku. ⁵Aholam ñoqapa kachkaspanpas hukwan-hukwan kakuyta qallaykurqa, Asiria nacion kuyaqnin tropakunata kuyakurus-pam paykunawan pierdekururqa. ⁶Chay tropakunaqa karqa moradonkama sumaqlaña pachasqam, llapallankum karqa kamachikuqkuna hinaspa jefekuna, paykunaqa allin qawapaslaña mozokuna kaspam sapakama caballokunapi sillakuqku. ⁷Chaynapim chay Ahola sutiyoq warmiqa Asiria nacionniyoq llapallan allinnin runakunawan tupa-kururqa, chay pierdekuqmasin runakunapa llapallan taytacha-mamachankunawanmi millakuypaq hinaña rikurirurqa. ⁸Payqa Egipto nacionpi kaspanraqmi hukwan-hukwan kakuq rikurirurqa hinaspa kunanpas hina chaynallaraq kachkan. Paywanqariki sipas kasqanmantapunim puñukuqku, paypaqa ñuñunpas hapipayasqam karqa, chay runa-kunamá hukwan-hukwan tupakuqlaña rurururqaku. ⁹Chayraykum ñoqapas Asiria nacionniyoq kuyaqninkunaman payta qoykuni. ¹⁰Chaymi paykunapas chay warmitaqa qalallata rurururqaku, wawankunatapas qechuruspankum chay warmitaqa espadawan wañurachirqaku, chaynataqa rururqaku mercesqanman hinam. Chaynapim chay war-miwan imam rurasqankuqa llapallan warmikunapa yachasqan karqa.

¹¹“Chay warmita imaynam castigasqayta ñañan Aholiba qawaykuspam aswan huchapakuytarq qallaykurqa. ¹²Chaynapimá Aholibapas Asiria nacionniyoq runa-kunawan huchapakuyta qallaykurqa. Chay runakunaqa karqa kamachikuqkunam, jefekunam, suma-sumaqlaña pachasqa guerrapi peleaqkunam, caballokunapi sillakuqkunam chaynataq allin qawapas mozokunam. ¹³Qawarqanitaqmi chay warmipas imaynam huchaman wichiycusqanta. Chaynapim paykunaqa iguallata kawsarqaku. ¹⁴Ichaqa kay warmiqa aswan-aswan huchapakuqraqmi rikurirurqa. Paymi perqakunapi rikururqa Babilonia nacionniyoq runakunapa pukankama di-bujokunata. ¹⁵Paypa qawasqanman hinaqa chay dibujokunaqa kasqa weqawninpas allin watasqakamam, uma watankupas kasqa wayrapapas sumaqlaña rapapapa-chisqanmi. Arí, chay qawasqankunaqariki kasqa carretakunapi capitankunapa ayriñ-ayriyoqmi. ¹⁶Chaynapimá chay warmiqa paykunata qawaykuspam llumpay-ta munapayarqa, chayraykum Babilonia nacionman willakuqkunata kacharqa. ¹⁷Hinaptinmi Babilonia nacionniyoq runakunaqa hamuspanku paywan puñukur-qaku, chaynapim chay warmitaqa millakuytaqta rurururqaku. Warmipas chayna millakuytaq karuspanmi paykunataqa amirurqaña. ¹⁸Chaynapimá chay Aholiba warmiqa llaqa runapa yachasqanta hukwan-hukwan kakuqña rikurirurqa, payqa qalalla kaytapas manañam penqakuqchu. Chaymi ñañanta hina ñoqapas amirurqa-ñaña. ¹⁹Ichaqa payqa aswan-aswanraqmi hukwan-hukwan kakurqa, Egipto nacionpi sipas kaynintapas yuyarispanmi chayna kakurqa. ²⁰Payqa llumpaytam munapa-yarqa Egipto nacionpi kuyaqninkunata. Chay runakunapa qari kayninqa rikchakun asnokunapaman hinaraqmi, paykunaqa sutuchinkupas caballokuna hinaraqmi.

²¹“Yaw Aholiba, qamqariki sipas kaynikipi huchapakuymanni kutiriyta munachkanki, qamqariki Egipto nacionpi sipas kaspá ñuñuyki hapichikusqaykitam yuyarayachkanki. ²²Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Kunanqa amirusqayki kuyaqnikipunatam enemigoykimanña tikrurusaq, tukuy hinastinmanta paykunata pusamuspa qampa muyuriqnikipi chururusaq. ²³Paykunaqariki hamunqaku Babilonia nacionmantam, Caldea lawmantam, Pecod lawmantam, Soa lawmantam hinaspa Coa lawmantam, paykunawantaqmi hamunqa Asiria nacionpi llapallan tropakunapas. Paykunaqariki kanku allin qawapasllaña mozokunam. Llapallankum kanku kamachikuq jefekuna, carretakunapi capitankuna hinaspa allin reqsisqa runakuna, paykunaqa llapallankum caballollapi purikuqkupas. ²⁴Paykunaqa contraykipim hamunqaku caballopa chutasqan guerrapaq carretayoqkuna chaynataq asnopa chutasqan llasaq carretayoqkuna. Paykunaqa nana-nanaq tropayoq hamuspa tukuy hinastinmanta muyuykusunki, wakinkum hamunqaku hatun harkachikunayoq, wakiniñataq taksa harkachikunayoq, paykunaqa hamunqa cascoyoqkamam. Chaynapim castigonkuman hina qamta castigasunki. ²⁵Chayraykum sientichiwaspaykimanta piñakuyllawanña tukuy imaymanata rurasunki. Paykunaqa senqaykitapas rinrikitaspa qoruruspam puchuqkunatapas llapallanta espadawan wañurachinqa. Paykunaqa wawaykikunatapas qechurususpaykim puchuqkunatapas kañarunqaku. ²⁶Paykunaqa pachaykitapas chusturususpaykim sumaq alhajaykikunatapas hapikuykunqaku. ²⁷Puchukarachisqaq Egipto nacionpi kaspayki llapa huchapakusqaykitapas chaynataq hukwan-hukwan kakusqaykitapas, chaynapim manaña rikunkiña chu chaykunataqa nitaqmi yuyarinkiña chu Egipto naciontapas. ²⁸“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Ñoqam qamtaqa kachaykusqayki cheqnisqayki hinaspa amisqayki runakunapa makinman. ²⁹Paykunaqa cheqnikuyllawanña tukuy imaymanata rurasunki, llamkaspayki ganakusqaykitapas paykunam hapikuykunqaku, paykunaqa qalallatañam saqerusunki, hukwan-hukwan kakusqayki cuerpoykitam llapallanman qawachinqaku. Huchapakuspa hukwan-hukwan kakusqaykim ³⁰chaynataqa rurasunki. Arí, qamqariki huklaw nacionniyoq runakunawanmi huchapakurqanki, taytacha-mamachankuwanmi millakuyapaña rikurirurqanki. ³¹Qamqariki ñañaykipa imaynam kawsakusqanman hinam kawsarqanki, chayraykum pay castigasqayta hina qamtapas castigasqayki. ³²Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata:

Ñañaykiqa hatun vasomanta vino upyachkaq hinam,
ñañaykiqa ukuneq vasomanta vino upyachkaq hinam
llumpay castigasqa qarqariki.

Chaynam qampas ancha-ancha castigasqa kanki.

Chay vasopas llimparichkaqta hinam
nacionkunapas burlakuspa asipayasunki.

³³Tragopa huntasqan runa hinam qamqa kachkanki.
Llakikuypa huntasqan runa hinam qamqa kachkanki.
Vasopi tragowan sinkaruq
runa hinam
purmachisqa kanki.
Vasopi tragowan sinkaruq
runa hinam

chunnichisqa kanki.

Ñañayki Samaria llaqta hinam
qampas castigasqa kanki.

- ³⁴ Chayna vasomantamá qampas llapallanta tomaniki.
Hinaspañam chay vasotaqa pasaypaq ñutuparunki.
Chaymantañam qasqoykitapas rachkaparunki.
Chaynatam ñoqa Señor Dios nini.

³⁵ “Chaynaqa ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Qonqaruspa qepanchakuruwasqaykiraykum kikillayki ñakarinki huchapakusqaykimanta chaynataq hukwan-hukwan tupakurusqaykimanta, nispa.”

³⁶ Chaymantam ñoqa Ezequielta Tayta Dios kaynata niwarqa:

—Runapa churin ÷yaqachum upallakuykuwaq Aholá hinaspa Aholiba warmikunapa contranpi sentenciayta? Chaynaqa millakuyllapaqña rurasqankumantayá rimapayay. ³⁷ Paykunaqa pierdekuq hinam huchallikurqaku, paykunaqa runa wañuchisqankumantam yawar makintin kachkanku. Paykunaqa traicionawaspankum taytacha-mamachakunataña yupaychachkanku. Paykunaqa ñoqapaq wachakusqanku wawankutapas taytacha-mamachakunamanñam mikunankupaq hina kañapuchkanku. ³⁸ Chaywanpas kaytawanmiki paykunaqa ruraraqaku, paykunaqa hina chay punchawllapim santuarioytapas millakuyapaqtaña ruraraqaku, qosqay samana punchawpipas manam samarqakuchu. ³⁹ Taytacha-mamachakunaman wawankutapas wañuchisqanku punchawllapitaqmi hamuruspanku santuarioytapas millakuyapaqtaña ruraraqaku. ¡Chaytaqa ruraraqaku kikiypa temploypipunim!

⁴⁰—Willakuqkunata kacharuspankum karumantaraq runakunata qayachimurqaku. Paykuna hamuruptinmi qam Aholibaqa bañapakuyta qallaykurqanki hinaspa qechipraykitapas pintapakuspa alhajakunawan churapakurqanki. ⁴¹ Qamqariki mesata prepararuspaq sumaqlaña camaykipi tiyaykurqanki, chay mesapa hawanmantaqmi churaykurqanki ñoqapaq sapaqchasqanku inciensotawan miski asnaq aceitetaqas. ⁴² Chaymantam chaypi uyarikurqa llapa runakunapa fiestapi qayaykachakusqan, paykunaqariki karqa chunniq lawmanta hamuq achka-achka runakunam. Warmikunatapas sumaqlataña adornaspankum makinkunapas brazaleteknataraq churaraqaku, hinachirqakutaqmi coronakunatapas. ⁴³ Chaymi chay payayasqaña hukwan-hukwan kakuq warmimanta kaynata nirqani: “Chay warmiqariki hukwan-hukwan kakuqmi, hinañayá paywan kakuchunku” nispa. ⁴⁴ Chaynapim paywan puñukurqaku imaynam huchapakuy warmiwan runakuna puñukuchkaq hina. Aholá hinaspa Aholiba huchapakuy warmikunaman yaykuruspaq paykunawan kakurqaku. ⁴⁵ Ichaqa huchapakuywan hinaspa runa wañuchiqkunawan imam ruranankunam hinam allin ruraq runakuna chay warmikunata sentencianqaku, paykunaqariki kanku hukwan-hukwan kakuqmi, runa wañuchi qaspankum yawar makintin kachkanku.

⁴⁶ Kaynatam Señor Dios nin:

—Llapa runakunayá huñunakuruchun paykunapa contranpiqa, paykunata mancharichispayá tukuy imanta suwaruchunku. ⁴⁷ Llapallan runakunayá rumiwan choqapaspa wañurachichunku, espadankuwanyá kuchuparuchunku. Wawankutapas wañuchispayá wasinkutapas kañaruchunku. ⁴⁸ Kay millakuyapaq huchapakuytaqa ñoqam kay nacionmanta chinkarachisqa, chaynapim llapallan warmikuna yachanqaku amaña qamkuna hina huchapakunankupaq. ⁴⁹ Aholá hinaspa Aholiba, chay huchapakusqaykichikmantaqa

qamkunamanmi wischupaykusunkichik, taytacha-mamachakunawan huchallikusqayki-chikmantam castigasqa kankichik chaynapim yachankichik Señor Dios kasqayta.

Timpuchkaq mankawan rikchanachiyanta

24 ¹ Isqon kaq watapa chunka kaq killanpi hinaspa chay killapa chunka kaq punchawninim Tayta Dios rimapayawaspan niwarqa kaynata:

²—Runapa churin, kunan punchaw ima fecham kasqantayá apuntay. Kunan punchawpunim Babilonia nacionpa reynin Jerusalem llaqtata guerrawan chawpicharun. ³Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá kay mana kasukuq runakunaman rimapayay kaynata rikchanachispa:

“Tullpamanyá mankata churkuykuy.

Chay mankamanyá yakuta talliykuy.

⁴ Chaymanqa hinaytaqyá allinnin aychatapas.

Hinaytaqyá piernan aychatawan brazontapas.

Huntachiytaqyá allinnin tullukunawanpas.

⁵ Allinnin ovejakunamantamá hapinkitaq huknin ovejata.

Hinaspam ukunman patananki tullu yanunapaq yantata.

Allintayá timpuchiy chaykunataqa.

Allintayá chayachichun chaypi kaq tullunkunataqa.

⁶ “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata:

¡I Mallapiraq rikukunqa runa wañuchiq llaqtata!

Mankapa ukun yanayasqa hinañam

rikurirun chayna llaqtata.

Mankapa ukunpi mana lloqsiq qacha hinañam

rikurirun chayna llaqtata.

Huk-hukllamantayá horqoy mankapi aychakunataqa.

Lloqsimusqanman hinayá horqoy chay aychakunataqa.

⁷ Yawarllañam kachkan llaqtapa chawpinqa.

Lluchka rumipa hawanpi hinam kachkan chay yawarqa.

Manam allpapa hawanpichu kachkan chay chaqchusqa yawarqa.

Mana chinkarunanpaqmi mana ñutu allpapichu

kachkan chay yawarqa.

⁸ Arí, chay yawartaqa chay lluchka

rumi hawanpim saqerusaq.

Mana imapas taparunanpaqmi chaytaqa

hinallapi saqerusaq.

Chaynapim ñoqaqa piñakuywan

chay yawarmanta vengakusaq.

⁹ “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata:

¡I Mallapiraq rikukunqa runa wañuchiq llaqtata!

Kikiypunim ratarachisaq lenguachkaq ninataqa.

¹⁰ Qamyá apamuy achka yantakunata.

Hinaspayá chayachiy chay aychata.

Caldonpas chakinankamayá yanuy chay aychata.

¹¹ Chay mana imayoqña mankataqa
huktawanyá sansaman churay.

Chay cobremanta mankataqa

Pukay-pukay kanankamayá chaynata ruray.

Chaynayá kachun ukunpi qacha kayninpas chullunankama.

Chaynayá kachun ukunpi yanayasqanpas manaña kanankama.

¹² Ichaqa yanqapaqmi chay rurasqaykiqa.

Rupachisqapas manam lloqsinmanchu chay akasqa mankaqa.

¹³ “Jerusalen llaqta, qampa qacha kaynikipim kachkan huchapakuykuna. Qamtaqa mayllaykuyta munachkaptiyimi mana munarqankichu limpio kayta, piñakuywan castigaruptiyñam qamqa limpio kanki. ¹⁴ Ñoqa Tayta Diosmi chaynata rimarini, hinaptinga chaynapunim kanqa. Mana qepaman kutirispam chaynatapuni rurasqa. Mana llakipayarispam cumplisaqpuni. Qamqariki imaynam kawsasqaykimantawan imam rurasqaykimantam castigasqa kanki. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.”

Ezequielpa warmin wañukusqanmanta

¹⁵ Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹⁶ —Runapa churin, ancha kuyasqayki warmikitam qonqayllamanta qe-churusqayki, paymantaqa amam qaparinkichu nitaq waqankichu, amataqmi weqellaykipas sutunqachu. ¹⁷ Llakispaqa-llakikuy upallallamantayá, paymantaqa amataqyá lutokuychu. Uma wataykitapas ama paskakuspayá amataq horqoychu *usutaykitapas. Llakimantaqa amataqyá simikitaqa tapakuychu hinaspapas amataqyá mikuychu chayna punchawkunapi mikuna mikuytaqa.

¹⁸ Madrugawninmi runakunawan parlarqani, tardenmanñataqmi warmiy wañukurqa hinaptinmi paqarinintinñataq ruraraqani Tayta Diospa kamachiwasqanman hina. ¹⁹ Llapa runakunam tapuwarqa:

—¿Imataq niyta munawankiku kay rurasqaykiwanqa? —nispa.

²⁰ Chaymi Tayta Diospa rimapayawasqanta paykunata nirqani:

²¹ —Israel castakuna, qamkunapa anchallaña kuyasqaykichik hinaspa gustollawanña qawasqaykichik santuarioytam millakuyupaqta rurarusaq. Chay santuariopimiki qamkunaqa kallpanchakuspa hatunchakunkichik. Qamkunapa saqemusqaykichik wawa-churikichikmi guerrawan wañunqaku. ²² Qamkunapas Ezequiel hinamá rurankichik, llakimantaqa amam simikichiktapas tapakunkichikchu, amataqmi mikunkichikchu chayna punchawkunapi mikuna mikuytaqa. ²³ Uma wataykichiktapas ama paskakuspayá amataq horqokuychikchu *usutaykichiktapas. Amam qaparinkichikchu nitaq waqankichikchu. Qamkunaqa mana kallpayoqñam karunkichik mana allin rurasqaykichikrayku, llakispaqa-llakichinakunkichik kikikichikpurallam. ²⁴ Ezequielmi kanqa qamkunapa qawanaykichikqa, paypa tukuy ima rurasqanman hinam qamkunapas rurankichik. Kaykuna cumplikuptinmi yachankichik Señor Dios kasqayta.

²⁵ Tayta Diosqa niwarqataqmi:

—Runapa churin, Israelpa castankunamantam qechurusaq santuarioyta, paykunaraqariki chaypim kallpanchakunku, chaypa sumaqlaña kayninwan anchallataña kusikuspam chaytaqa gustollawanña qawanku. Chaymantapas paykunamantaqa qechurusaqtaqmi wawa-churinkutapas. ²⁶ Hinaptinmi chay punchawpi pipas

guerramanta ayqekuq qanman noticiata apamusunki. ²⁷Chay punchawpim mana upallakuykuspa rimanki chay ayqekamuq runawan. Chaynapimá qamqa paykunapaq ejemplo kanki, chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Amon runakunapa contranpi willakuymanta

25 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, qamyá qawariy Amon runapa mirayninkunata hinaspayá paykunapa contranpi ñoqamanta willakuy. ³Niyá ñoqa Señor Diospa kayna rimapayasqayta: “ ‘ Qamkunam allinta rurachun’ nispa nirqankichik santuarioy millakuyapaq rurasqa kaptin, chaynataqa nirqankichik Israel nacionpas purmachisqa karuptinmi chaynataq Juda lawpi *yachaqkunapas preso apasqa karuptinkum. ⁴Chaynaqa qamkunatam intipa qespimunan lawpi yachaq runakunaman qoykusqaykichik, chakraykichiktapas hapikuykuspam chaypi campamentonkuta sayarachinqa chaypiña yachakunankupaq. Chakraykichikpi ruruqtapas paykunañam mikukunqaku hinaspam tomanaykichik lechetapas paykunaña tomakunqaku. ⁵Raba llaqtatapas tikrurasqa camellokunapa mikunan chakrakunamanmi, ovejakuna michina pampakunamanñam tikrurasqa Amon naciontapas, chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta.

⁶“Ñoqa Señor Diosmá nikichik: Amonpa mirayninkuna, qamkunaqariki taqllakusparaqmi kusikuymanta pawaykacharqankichik, anchallataña despreciaspam anchallataña kusikurqankichik Israel nacionpa contranpi. ⁷Chayraykum atiyiniwan castigaspa huklaw nacionkunaman qosqaykichik, paykunam tukuy imaykichikta qechusunkichik. Qamkunataqa sacha kuchuchkaq hinam nacionkunapa chawpinmanta qoruruspa chin-karachisqaykichik. Pasaypaqta purmarachiptiyi yachankichik Tayta Dios kasqayta.”

Moab nacionpa contranpi willakuymanta

⁸Señor Diosmi nin kaynata:

—Moab nacionpi hinaspa Seir lawpi kaqkuna, qamkunam ninkichik Juda nacionqa wakin nacion hinalla kasqanta. ⁹Chayraykum ñoqaqa Moab nacionpa waqtanta kicharusaq, huknin waqtanmanta qallaykuspam huknin waqtankama llaqa llaqtakunata purmarachisqa. Chay llaqtakunaqariki paykunapa anchallaña kuyasqanku Bet-jesimotmi, Baal-meonmi hinaspa Quiriatainmi. ¹⁰Intipa qespimunan lawpi *yachaq runakunamanñam dueño chakunankupaq qoykusaq paykunapa chakrankunatapas. Amon nacionwan imam rurasqayta hinam paykunawanpas rurasqa, chaynapim Amon nacionqa wakin nacionkunapipas manaña yuyasqachu kanqa. ¹¹Moab nacionta castigaptiyi yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Edom nacionpa contranpi willakuymanta

¹²Señor Diosmi nin kaynata:

—Edom nacionpi yachaqkunam vengakurun Juda nacionpi yachaqkunamanta, chayraykum paykunaqa culpayoq kachkanku. ¹³Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Edom naciontam atiyiniwan castigasqa, runakunatapas animalkunatawan kuskatam wañurachisqa, chay naciontaqa purmachisapqunimá. Teman llaqtamanta qallaykuspam Dedan lawpi tukunankama llaqa runakuna guerrawan wañunqaku. ¹⁴Israel runaykunawanmi vengakusaq Edom nacionpi *yachaqkunamanta, runaykunamá paykunataqa piñakuyiniyman hina allinneqta castiganqa, chaynapim yachanqaku vengakusqayta. Chaynatamá ñoqa Señor Dios nini.

Filistea runakunapa contranpi willakuymanta

¹⁵ Señor Diosmi nin kaynata:

—Israelpa mirayninkunamantam Filistea runakuna vengakurun, cheqnikuyllawanñam ñawpaqmantaraq enemigo kasqankurayku runaykunata chinkarachiypi rirqaku. ¹⁶Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Atiyniywanmi Filistea runakunata ñoqaqa castigasaq, Ceret runakunatapas tukuruspaymi lamar qochapa patanpi puchuq llapallan runakunatapas chinkarachisaq. ¹⁷Ancha-anchatam paykunamanta vengakurusaq, piñakuywanmi paykunataqa castigarusaq, chaynata vengakuruptyimi yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Tiro llaqtapa contranpi willakuymanta

26 ¹Killapa punta kaq punchawninpi chunka hukniyoq watapi Tayta Dios rimapayawaspan niwarqa kaynata:

²—Runapa churin, Tiro llaqtapi *yachaqkunam Jerusalen llaqtamanta kaynata nirqaku:

“Allinta rurachun,
nacionkunapa negocio apaykunanku punkum
ñutupasqanña kachkan kunanqa.
Ñoqamanñam kutirikamun chay negociokunaqa.
Chay llaqta chunninankamam huntay-huntay kasaq ñoqaqa.”

³ Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata:

Tiro llaqta, qampa contraykipim
kachkani ñoqaqa.
Imaynam orqochakuspa-orqochakuspa
hatarin lamar qochaqa,
chaynam achka nacionkunata contraykipi
hatarirachisaq ñoqaqa.

⁴ Paykunamá taqmanqaku
Tiro llaqtapa murallankunatapas.
Paykunamá tuñichinqaku
Tiro llaqtapa torrenkunatapas.
Chay llaqtamantaqa
picharusaqmi puchuq allpatapas.
Lluchka rumita hinallañam
chay llaqtataqa saqerusaqpas.

⁵ Chay llaqtaqa mallakunata mastaspa
chakichina hinallañam
lamar qochapa chawpinpi puchurunqapas.
Ñoqa Señor Diosmi chaynata rimarini.
Arí, chay llaqtaqa
llapa nacionkunapa qechupasqanmi kanqa.

⁶ Lamar qochapa patan llaqtachakunapi
runakunapas guerrawan wañuchisqamá kanqa.
Chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

- ⁷ Ñoqa Señor Diosmi kaynata nini:
 Tiro llaqtapa contranpim pusamuchkani Babilonia
 nacionpa reyninta.
 Tiro llaqtapa contranpim pusamuchkani ancha reqsisqa
 Rey Nabucodonosorta.
 Payqa hamuchkan caballokunapiwan
 carretakunawanmi.
 Payqa hamuchkan silladakunapiwan
 achkallaña tropakunawanmi.
- ⁸ Lamar qochapa patan llaqtachakunapi
 runakunapas guerrawan wañuchisqamá kanqa.
 Mana ayqenaykichikpaqmi
 llaqtapa muyuriqninta murallarunqa.
 Hapirusunaykichikpaqmi murallaykichikpa qepanpi
 allpatapas huk hawaqllaman montonarunqa.
 Qanmanqa harkachikunayoq soldadokunatam
 kachaykamunqa.
- ⁹ Paykunaqa machu-machu takaq qerukunawanmi
 murallaykichiktapas takanqaku.
 Paykunaqa fierrokunawan waqtapachkaspallam
 torrekichiktapas tuñirachinqaku.
- ¹⁰ Llaqtaykichikpa zaguanninta
 Babilonia nacionpa reynin yaykuptinmi
 llapa caballokunapa polvo hatarichisqan
 tapaypaq-tapaykusunki qamtaqa.
 Llapa caballokuna bullallawanña
 zaguanninta yaykumuptinmi,
 llapa carretakuna bullallawanña
 zaguanninta yaykumuptinmi
 murallaykichikpas katkatatanqa.
 Purmachisqa llaqtaman hina yaykumuptinmi
 chaynaqa kanqa.
- ¹¹ Paykunapa caballonkunam sarupanqa
 llapallan callekichikkunatapas.
 Guerrawanmi wañuchisqa kanqa
 llaqtaykichikpi runakunapas.
 Pampaman wischusqam kanqa
 allin takyaq pilarnikichikkunapas.
- ¹² Negocioykichiktapas salteaspam
 qori-qollqekichiktapas suwarunqaku.
 Murallaykichiktapas tuñichispam
 sumaqlaña palacioykichiktapas taqmaparunqaku.
 Rumikunatapas qerukunatapas
 lamar qochamanmi wischunqaku.
 Ñutu allpatapas lamar qochamanmi wischunqaku.
- ¹³ Sumaqlaña takisqaykichiktapas

upallarachisaqmi ñoqaqa.
Arpaykichikpas manañam
uyarisqachu kanqa.

- ¹⁴ Mana imayoq lluchka rumita
hinallañam saqerusqayki.
Mallakunata mastaspa chakichina
hinallatañam saqerusqayki.
Manapunim huktawañqa hoqarisqañachu kanki.
Ñoqa Tayta Diosmi chaynata rimarini.
Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.

¹⁵—Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Tiro llaqta, qam wichi-ykuptikiqa ¿manachum katkatatanqa lamar qochapa patanpi kaqkunaqa? Llaqtaykichikpa chawpinpi heridokuna waqaptinga hinaspas runakuna wañuchisqa kaptinqa ¿manachum katkatatanqa chaypi kaqkunaqa? ¹⁶Lamar qochapa patanpi llapallan reykunapas tiyanankumantam uraykunqaku. Paykunaqa capankutawan sumaqllaña bordasqa pachankutapas horqokunqakuñam, anchallaña manchakuywanmi pampallapiña tiyanqakupas, tuñichisqa kasqaykita qawaykuspam paykunaqa sapa kutilla manchakuymanta katkatatanqaku hinaspam muspaypi hina kanqaku. ¹⁷Chayraykum kay aya takita qampaq takipusunki:

“Ancha-ancha alabasqa Tiro llaqta,
lamar qochapi kaqkunapa yachasqan llaqta,
qamqariki lamar qochapi allin takyaqmi karqanki.
Qamqariki muyuriqniki **yacha*qkuna manchachiqmi karqanki.
Hinaspaqa ¿imaynanpitaq kayna tuñichisqaqa rikurirunki?

- ¹⁸ Kunan kay wichi-ykusqaykiwanqa
lamar qochapa hichpanpi nacionkunam
manchakuymanta katkatatanqaku.
Kunan kay chinkarusqaykiwanqa
lamar qochapa hichpanpi kaqkunam
anchallataña manchakunqaku.”

¹⁹—Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: “Qamta purmarachispaymi mana pipapas **yachanan* llaqtataña rurarusqayki, lamar qochapi uku-uku yaku hamuspanmi qamtaqa tapaykusunki. ²⁰Chaynapim qamtaqa kachaykusqayki wañusqakunapa maymi wichi-nanman, chay runakunaqariki ñawpaq tiempopi kawsakuqraqmi karqaku. Qamtaqa kachaykusqayki allpapa ukunpi yachanaykipaqñam, qamqariki rikurirunki ñawpaq tiempopi purmasqa raqaykuna hinañam, qamqariki **yachanki* wañusqakunapa maymi yachananpiñam. Runakunapa kawsanan kay pachapiqa manam hoqarisqañachu kanki. ²¹Manchakuypaqmanña tikraruptiyimi qamqa mana kaqña rikurirunki. Maskaspapas manañam haykapipas tarisunkichu. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.”

Tiro llaqta tuñichisqa kasqanmanta aya taki

27 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, qamyá Tiro llaqtamanta takiy aya takita. ³Tiro llaqtaqariki lamar qochaman yaykunapa punkunpim kachkan, chay llaqtaqa

kachkan lamar qochapa patanpi llapa *yachaqkunapa negocio ruranankum. Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá kaynata niy:

- “Tiro llaqta, qamqa sumaqlaña viajero
 buquepaqmi hapikunki.
⁴ Linderoykiqa chayan
 lamar qochapa sonqonkamaraqmiki.
 Qamtaqariki buque ruraqkunam
 sumaqlaña rurarusunki.
⁵ Llapallan tablaykikunatapas ruraraqaku
 Senir Orqomanta apamusqanku cipres sachamantam.
 Wayra apananpaq tela takyachiq qerutapas ruraraqaku
 Libano Montepi cedromantam.
⁶ Yaku qachina palaykikunatapas ruraraqaku
 Basan lawpi encina sachamantam.
 Tapaqniki tablakunatapas ruraraqaku
 Chipre law lamar qochapa patanpi boj sachamantam.
 Chaynataqa rurasurqanki
 elefanteqa waqonwan adornasqatam.
⁷ Wayrapa apanan telaykipas
 Egipto nacion fino linomantam bordasqa karqa.
 Bandera hinaraqmiki
 chay telaykiqa servikurqa.
 Tapaq toldoykipas moradomantawan
 grosellamantam karqa.
 Elisa law lamar qochapa
 patanmanta apamusqam karqa.
⁸ Sidon llaqtayoqkunapiwan
 Arvad llaqtayoqkunam
 yaku qachipuqniki karqa.
 Yachayniyoqkuna chawpikipi kaspam
 paykunaqa buque manejaq karqa.
⁹ Gebal llaqtayoq allin yachaq hichu runakunam
 tablaykikuna uchkukuruptinpas sumaqlaña allicharuqku.
 Lamar qochapi llapallan buquekunapi llamkaqkunam
 imaykikunatapas negociaqku.
¹⁰ Persia, Lidia hinaspa Libia nacionniyoq runakunam
 guerrapaq tropaykipas karqaku.
 Paykunaqa harkachikunankutapas, casconkutapas
 qampa waqtaykipim warkuqku.
 Sumaq qawapasllaña kanaykipaqmi
 chaynataqa warkuqku.

¹¹“Qampa tropaykipiwan Arvad llaqtayoqkunam muyuriqnin murallaykipi karqaku, torrekikunapim sayarqaku Gamad llaqtayoq runakuna, aswanraq sumaqyachisunayki-paqmi paykunapa harkachikunanpas qampa murallaykikunapi warkurayarqa. ¹²Llumpay

qori-qollqeyoq kasqaykiraykum Tarsis law runakunapas qanwan negociota ruraraq, negociota qoptikim paykunañataq qosurqanki qollqeta, fierrota hinaspa estañotawan titita. ¹³Qanwantaqmiki negociota ruraraq Grecia nacionniyoq runakunapas chaynataq Tubal hinaspa Mesec lawpi *yachaqkunapas, paykunaqariki pagasurqanki sirviente runakunata qosuspaykim, qosurqankitaqmi bronce manta kaqkunatapas. ¹⁴Togarma castakunañataqmi pagasurqanki llamkaq caballokunawan sillakuna caballokunawan hinaspa mulakunawan. ¹⁵Rodas lawpi runakunapas qanwanmiki negociota ruraraq, arí, qamqariki lamar qochapa patanpi achkallaña nacionkunawanmi negociota ruraraq, paykunam pagasurqanki elefantepa waqonwan hinaspa ebano qerukunawan. ¹⁶Qampaqa imaykikunapas nana-nanaq kaptinmi Edom nacionniyoq runakunapas qanwan negociota ruraraq, chay imaykikunapas rantinanpaqmi apamuqku esmeralda alhaja rumikunata, grosella telakunata, sumaq bordasqa telakunata, lino telakunata, coral alhaja rumikunata hinaspa rubi alhaja rumikunata. ¹⁷Juda nacionpi hinaspa Israel nacionpi *yachaqkunapas qanwan negociota ruraspankum pagasurqanki Minit lawpi trigokunawan, panag sutiyoq mikuykunawan, mielwan, aceitewan hinaspa balsamowan. ¹⁸Damasco llaqtayoqkunapas imapas rurasqaykitawan qori-qollqekitam achkanpi rantisurqanki, paykunaqa qanmanmi pagasurqanki Helbon lawmanta kaq vinowan chaynataq Sahar lawmanta kaq millwawanpas. ¹⁹Qanmanqa Uzal lawmantam apamusurqanki vinota, martillasqa fierrota, casia especeriata hinaspa calamo especeriata. Chaykunawanmá paykunaqa tukuy imaykitapas rantisurqanki. ²⁰Dedán lawpi runakunapas qanwanmi negociota ruraraq sillakunapaq sobrepelota rantikususpayki. ²¹Arabia lawpi *yachaqkunawan Cedar lawpi kamachikuqkunapas qanwanmi negociota ruraraqaku, paykunamá pagasurqanki maltapas-hatunpas carnerokunawan hinaspa chivatokunawan. ²²Saba lawmanta kaqkunapiwan Raama castakunam qanwan negociota ruraraqaku hinaspa paykunaqa pagasurqanki balsamo sutiyoq acitewan, alhaja rumikunawan hinaspa qoriwanpas. ²³Qanwantaqmi negociaraqaku Haran llaqtayoq runakunapas, Cane llaqtayoq runakunapas, Eden lawpi yachaqkunapas, Saba lawpi yachaqkunapas, Asiria nacionniyoq runakunapas hinaspa Quilmad lawpi yachaqkunapas. ²⁴Paykunamá *rantikusurqanki fino telakunata, morado telamanta capakunata, sumaq bordasqa telakunata, sumaqlaña colorniyoyq alfombrakunata hinaspa sumaq qewisqa cablekunata, chaykunataqa rantikurqaku qamkunapa plazaykichikpim.

²⁵ “Tarsis lawmantam buquekuna qatiylla-qatinakamurqa imakunatapas apamususpayki. Huntay-huntay llasaqlataña cargaykachikuspa lamar qochapa chawpinkunapi tarikurqanki.

²⁶ Qamtaqa yaku qachipusuqnikikunam ukullay-uku yakunkunata pusasurqanki. Ichaga intipa qespimunan lawmanta hamuq vientom lamar qochapa chawpinpi pakiparusurqanki.

²⁷ Llapallan qori-qollqekikunapas, tukuy negociopaq imaykipas lamar qochapa chawpinmanmi wichiynunqa. Qampi llamkaqkunawan manejaqkunapas hinaspa tablayki allichaqkunapas chaynataq lliw negocio ruraqkunapas lamar qochapa chawpinmanmi wichiynunqa.

- Guerrapi peleaq llapallan tropakunapas.
 Chaypi riq llapachallan runakunapas
 chay wichiykusqayki punchawmi
 lamar qochapa chawpinman wichiykunqa.
- 28 Qampi llamkaqkuna qaparkachaptinmi
 lamar qochapa patanpi pastollaña
 chakrakunapas katkatatanqa.
- 29 Buquepi yaku qachiq runakunapas
 buquenkuta saqeruspam ayqekunqaku.
 Buquepi llamkaqkunawan lliw manejaqkunapas
 pampapim sayarinqaku.
- 30 Qanmantam llakikuyllawanña
 hinaspa qapariyllawanña waqanqaku.
 Umankumanpas ñutu allpata hinakuspam
 uchpa pampapi pitpititinqaku.
- 31 Qanmanta llakiwanmi umankutapas
 kachiy-kachiyta rutukunqaku.
 Qanmanta lutokuspankum
 llakikuyllawanña waqanqaku.
 Qamraykum sonqonkupas nanarisqa
 llakikuyllawanña waqanqaku.
- 32 Qamraykum aya takita takispanku
 llakillawanña kaynata ninqaku:
 ‘iPitaq tupachikunman Tiro llaqtamanqa!
 Lamar qochapa chawpinpimiki karqa chay llaqtaqa.’
- 33 Qamqariki achkallaña runakunatam saksaykachirqanki
 negociowan lamar qochanta imakunatapas apaspayki.
 Kay pachapi reykunatam apuyachirqanki
 qori-qollqetawan tukuy imata apaspayki.
- 34 Kunanmi ichaqa lamar qochapa pakipasqan kachkanki.
 Kunanmi ichaqa ukullay-uku yakukunamanña wichiykunki.
 Tukuy imaykipas qanwan kuskam wichikuykun.
 Llapallan qanwan riqkunapas
 qanwan kuskam chinkakuykun.
- 35 Lamar qochapa patanpi llapallan *yachaqkunam
 mancharisqallaña kachkan.
 Reyninkupa uyanpas sutillam hukmanyasqa
 hinaspa mancharisqallaña kachkan.
- 36 Huklaw nacionpi negociantekunapas
 qamta qawaykuspam admirakuchkan.
 Qamqariki manchakuypaq kaqmanñam tikrakurunki.
 Qamqariki wiña-wiñaypaqñam puchukarunki. ”

Tiro llaqta reypa contranpi willakuymanta

28 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
²—Runapa churin, ñoqa Señor Diospa nisqayman hinayá Tiro llaqtapa reyninta niy kaynata:

“Sonqoykipi hatunchakuspam kaynata nirqanki:
 ‘Ñoqaqariki Diosmi kani.
 Ñoqaqariki Diospa tiyananpim
 lamar qochapa chawpinpi tiyakuchkani’

Qamqariki manam Dioschu kanki
 aswanqa runallamiki.
 Qamqa Diospa piensasqanman hinaraqmi
 piensaq tukurqanki.

³ ¿Danielmantapas aswan yachayniyoqchum
 qamqa kanki?
 ¿Tukuy pakasqakuna kaqkunapas reqsiqchum
 qamqa kanki?

⁴ Qamqa yachayniyoq kaspaykim
 tukuy imata huñukuykunki.
 Qamqa entiendeq kaspaykim
 qori-qollqeta waqaychanaykiman huñukuykunki.

⁵ Negociopaq yachayniyoq kaspaykim
 tukuy imaykita llumpayllataña mirarachinki.
 Ichaqa tukuy imaykikunam
 qamtaqa hatunchakuqtaña rurarusunki.

⁶ Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata:
 Qamqa Diospa piensasqanman hinaraqmi
 piensaq tukurqanki.

⁷ Chayraykum ñoqaqa huklaw nacion runakunata
 contraykipi pusamuchkani.
 Mana llakipayakuq runakunatam ñoqaqa
 contraykipi pusamuchkani.
 Paykunamá sumaqlaña yachayniyoq kachkaptikipas
 espadankuta horqonqaku.
 Hinaspamá paykunaqa qampa sumaqlaña kaynikita
 millakuyllapaqtaña ruraronqaku.

⁸ Qamtaqa wañusqakunapa kasqanmanmi kachaykusunki.
 Qamqa lamar qochapa chawpinpim qonqayllata wañukunki.

⁹ ¿Hinaraqchum qamqa Diospaq hapikunki
 wañuchiqnirikunapa makinpi kaspayki?
 Wañuchiqnirikunapa makinpiqa
 manamiki kanki Dioschu aswanqa runallamiki.

¹⁰ Diosta mana yupaychaq runakuna hinam
 qamqa wañunki.

Huklaw nacionniyoq runakunapa makinpim
qamqa wañunki.

Ñoqa Tayta Diosmi chaynata rimarini.

Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.”

Tiro llaqtapi reymanta aya taki

¹¹ Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

¹²—Runapa churin, qamyá ñoqa Señor Diospa nisqayman hina kay aya takita
Tiro llaqtapi reyman niy kaynata:

“Qamqa suma-sumaq sello hinam karqanki.

Qamqa mayna-mayna yachayniyoqmi karqanki.

Qamqa mayna kuyayllapaq suma-sumaqmi karqanki.

¹³ Qamqa Diospa huertan Edenpim karqanki.

Qamqa imaymana alhaja rumikunawanmi
adornasqa karqanki.

Qamqa sardio, topacio, diamante alhaja rumikunawan
adornasqam karqanki.

Qamqa berilo, onice, jaspe alhaja rumikunawan
adornasqam karqanki.

Qamqa zafiro, esmeralda, carbunclo alhaja rumikunawan
adornasqam karqanki.

Qampaqqa chay alhajakuna hapiqninpas karqa
fino qorimantamiki.

Chaykunaqa unanchasqa kasqayki punchawmiki
qampaq alistasqa kapusurqanki.

¹⁴ Qamqa querubin sutiyoq angelmi karqanki.

Harkanaykipaq angel hinam sapaqchasqa karqanki.

Chaynataqa ñoqamiki qamtaqa churaykurqayki.

Qamqa Diospaq sapaqchasqa orqopim karqanki.

Llipipichkaq rumikunapa chawpinpim purirqanki.

¹⁵ Qamqa unanchasqa kasqaykimantapunim

mana huchayoqlla kawsakurqanki.

Huk punchaw huchallikurunaykikamam
chaynataqa kawsakurqanki.

¹⁶ Qamqa llapa negocio rurasqaykiwanmi

dañollataña ruraraqanki.

Chaynapimá qamqa llumpayllataña
huchallikurqanki.

Hinaptinmi millakuypaqña kaptiki

ñoqa Diosqa orqoymanta qarqorurqayki.

Chaynaqa harkaqaq angel, ñoqam qamtaqa
llipipichkaq rumikunapa

chawpinmanta chinkarachirqayki.

¹⁷ Qamqariki sumaqlaña kasqaykiraykum

llumpayllataña hatunchakurunki.

- Qamqariki qawapasllaña kasqaykiraykum
yachaynikitapas chinkarachinki.
Chayraykum qamtaqa pampamanña wischuykuyki.
Reykunapa ñawpaqninpipas penqaymanñam churaruyki.
- 18 Qamqariki mana allin negocio rurasqaykiwanmi
llumpa-llumpayta huchallikurunki.
Qamqariki chaynata ruraspam
temploykikunatapas millakuypaqtaña rurarunki.
Chayraykum ñawpaqnikimanta ninata rikurirachispay
qamtaqa ruparachirqayki.
Kunanqariki llapa qawaqnikikunapa ñawpaqinpim
pampapi uchpamanña tikraruyki.
- 19 Llapallan nacionkunapi reqsisuqnikikunam
qamta qawaykuspa mancharikunqaku.
Qamqariki manchakuypaq kaqmanñam tikrakurunki.
Qamqariki wiña-wiñaypaqñam puchukarunki.”

Sidon llaqtapa contranpi willakuymanta

20 Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:
21 —Runapa churin, Sidon llaqtata qawarispayá paypa contranpi ñoqamanta
willakuy.

22 Niyá ñoqa Señor Diospa kayna rimapayasqayta:
“Sidon llaqta, ñoqaqa contraykipiñam kachkani.
Contraykipi sentenciaspay castigaptiyimi,
qamrayku mana huchayoq reqsisqa kaptiyimi
yachanqaku ñoqaqa Tayta Dios kasqayta.

23 “Qanmanmi kachaykamusqayki peste onqoyta
hinaptinmi callekikunapipas purichisay yawarta.
Qampi *yachaqkunapas chawpikipim
wañusqa wichiyykunqaku.
Tukuy hinastinmanta guerra hamuqwanmi
wichiyykunqaku.
Chaynapim yachanqaku ñoqaqa Tayta Dios kasqayta.

24 “Israel castakunapaqqa
manam kanqañachu chay kichka hina tuksipayaqninkunaqa
nitaq itana hina tuksipayaspa despreciaqnin nacionkunaqa.
Chaynapim yachanqaku ñoqaqa Señor Dios kasqayta.

25 “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Maymanpas cheqerusqanku nacionkuna-
mantam ñoqaqa Israelpa castankunata huñumusaq hinaspam llapa nacionkunapa
qawasqanta paykunaman qawachisay ñoqaqa mana huchayoq kasqayta. Israelpa
castankunaqa *yachanqaku serviqniy Jacobman qosqay allpapim. 26 Chay allpapiñam
confianzawan yachakuspanku wasinkutapas rurakunqaku hinas pam uvas huerta-

kunatapas plantakunqaku. Chaynamá paykunaqa confianzawanña yachakunqaku. Chaynaqa kanqaku muyuriqninpi despreciaqnin nacionkunata sentenciaspay castigap-tiymi, chaynapim yachanqaku Israel castakunapa yupaychasqan Tayta Dios kasqayta.”

Egipto nacionpa contranpi willakuymanta

29 ¹Chunka kaq watapa chunka kaq killanpi hinaspa chay killapa chunka iskay-niyoq kaq punchawninpi Tayta Dios rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²—Runapa churin, qamyá qawariy Egipto nacionpa reynin Faraonta hinaspayá paypa contranpi chaynataq tukuy nacionninpa contranpipas ñoqamanta willakuy.

³Niyá ñoqa Señor Diospa kayna rimapayasqayta:

“Egipto nacionpa reynin Faraon,
contraykipiñam kachkani ñoqaqa.

Mayuykikunapi waqtapakuq
hatu-hatun lagarto hinam kanki qamqa.

‘Nilo Mayuqa ñoqapam’ nisparaqmi qamqa ninki.

‘Kay mayutaqa ñoqapaqmi rikurichirqani’ nisparaqmi qamqa ninki.

⁴Ñoqam qamtaqa challwata hina ganchokunawan

kakichuykimanta hapirusqayki.

Mayuykipi kaq challwakunapas
escamaykimanmi ratakurusunki.

Chayna ratakusqa kachkaptinmi
mayuykimanta horqorusqayki.

⁵Qamtaqa chay waqtaykikunapi challwakunatawanmi
chunniqqi saqerusqayki.

Qamtaqa manam pipas hoqarisunkichu
pampaman wichiuykuptiki.

Qamtaqa qoykuyki purun animalkunapa
mikunan kanaykipaqñam.

Qamtaqa qoykuyki alton pawaq animalkunapa
mikunan kanaykipaqñam.

⁶Chaynapim Egipto nacionpi llapallan kaqkuna
ñoqa Señor Dios kasqayta yachankichik.

“Israel castakuna yanapakuyta maskaptinkupas
soqos kaspi hinallam karqankichik.

⁷Qanman hapipakuykusuptikim pakikururqanki.

Chaynapim wasallantapas ikirurqanki.

Qanman tawnapakuykuptinkum ñutupakururqanki.

Chaynapim wasallankutapas qewi-qewita rurururqanki.

⁸“Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Egipto nacion, ñoqaqa qampa contraykipim guerrata hatarichimuchkani runakunatapas chaynataq animalkunatapas wañuchinanku-paq. ⁹Qamqa chunnichkaq purmasqaña karuspam yachanki Tayta Dios kasqayta. Qanmi nirqanki: ‘Nilo Mayuqa ñoqapamiki, kay mayutaqa ñoqam rikurichirqani’ nispa. ¹⁰Chay-raykumá ñoqaqa qampa contraykipi hinaspa Nilo Mayuykupa contranpiña kachkani. Egipto

nacionta purmarachiptiyimi chayna purmasqa chunnisqaña kanqa Migdol llaqtamanta qallaykuspa Asuan sutiyoq llaqtapi tukunankama, chayqariki kachkan Cus nacionpa qallariyninpiñam. ¹¹Runapas animalpas manañam chaynintaqa purinqachu, tawa chunka watapunim chaypiqa manaña pipas *yachanqachu. ¹²Yaw Egipto nacion, wakin nacionkunamantapas purmasqa nacionmanñam tikrurusqayki, tawa chunka watapunim qampi kaq llaqtakunapas wakin llaqtakunamanta purmasqaña kanqa, qampi yachakunatapas tukuy hinastinmanmi cheqerachisq, qamtaqa huklaw nacionkunamanmá qarqorusqayki.

¹³“Chaynaqa ñoqa Señor Diosmá nini kaynata: Tawa chunka wata cumplikuruptinmi Egipto nacionniyoqkunata huñusq cheqechisqay nacionkunamanta. ¹⁴Preso pusasqa kaqkunatam kutichimusaq Patros sutiyoq lawman, chay lawmanta kaqkunamiki paykunaqa qarqaku, chaypim paykunaqa mana ancha reqsisqa nacionllaña kanqaku. ¹⁵Wakin nacionkunamantapas pisi atiyniyoqllaña kaspanmi wakin nacionkunapa contranpiqa manaña sayaringachu, paykunataqa mana kallpayoqtaña ruraruptyimi wakin nacionkunatapas manaña gobiernanqachu. ¹⁶Chaynapim Israel castakunapas manaña hapipakunqachu Egipto nacionmanqa, chayraqmi musyakurunqaku Egipto nacionpa yanapakuynin maskasqanqaku huk pantay kasqanta, chayraqmi yachanqaku ñoqaqa Señor Dios kasqayta.”

¹⁷Iskay chunka watapa punta kaq killanpi hinaspa chay killapa punta kaq punchawninpi Tayta Dios rimapayawaspan niwarqa kaynata:

¹⁸—Runapa churin, Babiloniapa reynin Nabucodonosormi ñakariyllawanña servichikuspan tropankunata kachaykun Tiro llaqtapa contranpi, chayraykum tropankunaqa paqlla umaña kallachkankupas, hombrollankupas kachkan mata-matañam, ichaqa manam kikin reypas nitaq tropankunapas imallatapas allintaqa horqonkuchu chay sasallaña llamkasqankumantapa. ¹⁹Chayraykum ñoqa Tayta Dios nini kaynata: Babilonia nacionpi Rey Nabucodonosormanqa Egipto naciontañam qochkani, chaynapim qori-qollqentapas hinaspa tukuy imantapas qechurunqa, chaykunawanñam chay reyqa tropankunaman paganqa. ²⁰Chaynaqa Tiro llaqtapa contranpi Rey Nabucodonosor ñoqapaq llamkasqanmantamá Egipto naciontaña pagonpaq qochkani, chaynatam ñoqa Señor Dios nini.

²¹—Chay tiempopim Israel castakunataqa kallapasallataña rurarusaq hinapitinmi qamñataq Ezequiel mana upallakuykuspaña paykunapa chawpinpi rimanki, chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Egipto nacion castigasqa kananmanta

30 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²—Niyá ñoqa Señor Diospa kayna rimapayasqayta:

“iAchachalláw! nispayá waqaychik.

iImaraq chay punchawpi kanqa! nispayá waqaychik.

³Chay punchawqariki chayamuchkanñam.

Tayta Diospa castiganan punchawqa hichpamuchkanñam.

Chay punchawqa puyullaña punchawmi kanqa.

Chay punchawqa nacionkuna castigana punchawmi kanqa.

⁴Egipto nacionmanmi guerra chayamunqa.

Cus nacionpim llakikuy kanqa.

Egipto nacionpi wañuqkuna

wichiykuptinkum chaynaqa kanqa.

Hinapitinmi qori-qollqenkutapas apakunqaku.

Chaymi llaqtankupa cimientontapas tuñirachinqaku.

- ⁵ Wañunqakutaqmi Cus nacionpi *yachaqkunapas
chaynataq Lidia hinaspa Libia nacionpi yachaqkunapas.
Wañunqakutaqmi Cub nacionniyoq runakunapas
chaynataq huklaw nacionniyoq nana-nanaq runakunapas.
Chaypimá wañunqaku ñoqawan contrato
ruraqpa allpanpi yachaqkunapas.

- ⁶ “Ñoqa Tayta Diosmi kaynata nini:
Egipto nacionniyoqkunata yanapaqkunapas
chay guerrapim wañunqa.
Egiptopa kallpanchakuspa hatunchakuyninpas
humillasqam kanqa.
Migdol llaqtamanta qallaykuspam
Asuan sutiyoq llaqtapi tukunankama chaynaqa kanqa.
Chaynatamá ñoqa Señor Dios nini.

- ⁷ “Egipto nacionqa wakin nacionkunamanta
aswan purmasqam kanqa.
Chaypi llaqtakunapas wakin llaqtakunamantapas
aswan purmasqaraqmi kanqa.

- ⁸ Egipto nacionta kañaykuptiyimi
chayraq yachanqaku Tayta Dios kasqayta.
Egipto nacion yanapaqkunata chinkarachiptiyimi
chayraq yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

⁹ “Egipto nacionta castigamay punchaw chayaramuptinmi willakuqkuna-
ta kachamusay buquekunapi, chaynapim Cus nacionpi hawka *yachaqkunata
mancharichinqaku, paykunaqa llumpay llakikuyllapiñam kanqaku. Arí, chay pun-
chawqa ñamá hichpaykamuchkanña.

- ¹⁰ “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata:
Babilonia nacionpa reynin Nabucodonosorwanmi
chinkarachisay.
Egipto nacionpa nana-nanaq runankunatam
chinkarachisay.

- ¹¹ Payqa llapallan tropankunawan kuskam ringa.
Pasaypaq mana llakipayakuqmi chay tropankunaqa.
Paykunaqa chay nacionta
purmachinankupaqmi kachasqa kanqaku.
Paykunaqa espada makintinmi
Egipto nacion runakunata wañuchinqaku.
Llapa wañusqakunawanmi chay naciontaqa
huntaypaq-huntarachinqaku.

- ¹² Ñoqaqa Nilo Mayutapas chakirachispam
mana allin ruraq runakunamanña rantikurusay.

Chaynapim forastero runakunawan
 ñoqaqa chay nacionta purmarachisqa.
 Chaypi tukuy ima kaqkunatapas
 ñoqam puchukarachisqa.
 Ñoqa Tayta Diosmi chaynata nini.

- 13 “Ñoqa Señor Diosqa ninitaqmi:
 Chinkarachisqaqi taytacha-mamachakunatapas.
 Ñoqaqa chinkarachisqaqmi
 Menfis llaqtapi
 taytacha-mamachakunatapas.
 Kamachikuqpas manañam kanqañachu Egipto nacionpiqa.
 Manchakuypa huntasqañam kanqaku chaypi *yachaqkunapa.
- 14 Purmarachisqaqmi Patros lawtapas.
 Kañaykusaqtaqmi Zoan llaqtatapas.
 Sentenciaspaymi castigasaq Tebas llaqtatapas.
- 15 “Egipto nacion harkaqa Sin llaqtatapas
 piñakuywanmi castigasaq.
 Tebas llaqtapi nana-nanaq runakunatapas
 ñoqam chinkarachisqa.
- 16 Egipto naciontaqa ñoqamá kañaykusaq.
 Sin llaqtataqa nanaywanmi pitpititichisqa.
 Tebas llaqtapa murallankunapas
 uchkupasqallañam rikurirunqa.
 Menfis llaqtapas sapa punchawmi
 guerrawan sasachakuypi kanqa.
- 17 On llaqtapi mozokunapas
 guerrapim wañunqaku.
 Pibeset llaqtapi mozokunapas
 guerrapim wañunqaku.
 Chay llaqtakunapi wakin *yachaqkunapas
 preso apasqam kanqaku.
- 18 Yugo pakichkaqa hina Egipto nacionpa
 atiynta puchukarachiptiyimi
 Tafnes llaqtapi punchawpas tutayarunqa.
 Egipto nacionpa kallpanchakuspa
 hatunchakusqanta puchukarachiptiyimi
 yana puyuraq paykunata tapaykunqa.
 Chay nacionpa taksa llaqtachankunapi *yachaqkunapas
 preso apasqam kanqa.
- 19 Sentenciaspay castigaptiyimi
 chayraq Tayta Dios kasqayta yachanqaku paykunapa.”
- 20 Chunka hukniyoq watapa punta kaq killanpi hinaspa chay killapa qanchis
 kaq punchawninim, Tayta Dios rimapayawaspan kaynata niwarqa:
- 21 —Runapa churin, Egipto nacionpa reynin Faraonpa makinta pakiruchkaq hinam
 paypataqa atiynta pakiruni. Hinaptinmi huktawan kallpata hapinanpaq mana pipas

hampiykuqnin kanchu nitaq wankuykuqninpas. Chaynapimá espadallanpas mana hapiy atiqña kachkan. ²²Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: “Egipto nacion rey Faraonpa contranpim kachkani, paypa iskaynin makintam pakirusaq. Espadata manaña hapinanpaqmi pakirusaq allinraq kaq makintapas chaynataq pakisqaña makintapas. ²³Ñoqaqa tukuy hinastinmanmi cheqerachisqa Egipto nacionpi runakunataqa, paykunataqa huklaw nacionkunamanñamá qarqorusaq. ²⁴Babilonia nacionpa reyninta kallpanchaykuspaimi qoykusaq huk espadata. Chaywanmi pakirachisqa Egipto nacionpa reynin Faraonpa makinkunata, payqa wañuywan ñakaristinmi waqanqa enemigonpa ñawpaqninpi. ²⁵Babilonia nacionpa reyninta kallpanchaptiyimi Rey Faraonpa kallpanñataq chinkarunqa. Babilonia nacion reypa makinman espadayta churaptiyimi payqa Egipto nacionpa contranpi hatarinqa, chayraqmi yachanqaku Tayta Dios kasqayta. ²⁶Ñoqaqa tukuy hinastinmanmi cheqerachisqa Egipto nacionpi runakunata. Paykunataqa huklaw nacionkunamanñamá qarqorusaq, chayraqmi yachanqaku Tayta Dios kasqayta.”

Rey Faraonqa sachawan tupachisqa kasqanmanta

31 ¹Chunka hukniyoq watapa kimsa kaq killanpi hinaspa chay killapa punta kaq punchawninpi Tayta Dios rimapayawaspan kaynata niwarqa:

²—Runapa churin, Egipto nacionpa reynin Faraontayá llapallan runankunatawan niy kaynata:

“¿Imawantaq tupachisqa kanman qampa hatun kaynikiqa?

³Libano lawpi cedro sachá kaqla
Asiria naciontayá qawariy qamqa.
Chay sachaqariki sumaqlaña
kallmasapa llantuy qokuqmi karqa.
Chay sachapa uma puntanqariki
lliw kallmasapa sachakunamantapas hatunmi karqa.

⁴Yakukunam chay sachataqa wiñachirqa.
Ukupi tarikuq yakukunam chay sachataqa hatunyachirqa.
Mayukunam chay sachakunapa kasqanpiqa kallparirqa.
Chaypi kallpaq mayukunam *parqoykurqa.
Tukuy chay allpapi sachakunatam parqoykurqa.

⁵Chayraykum chay cedro sachapa
chay allpapi lliw sachakunamantapas
hatuntaraq wiñarurqa.
Chayraykum chay cedro sachapa kallmankunaqa
achka-achkamanraq mirarurqa.
Chay kallpaq achka-achka yakukunaraykum
wiñamuq kallmankunapas sumaqlaña chutarikurqa.

⁶Chay sachapa kallmankunapiqa
tukuy rikchaq alton pawaq animalkunam qesachakuqku.
Chay sachapa ukunpiqa
tukuy rikchaq purun animalkunam wawankunata wachaqku.
Chay sachapa llantuyninpiqa
llapallan hatun nacionkunam samaqku.

⁷Hatu-hatun kasqanraykum

chay sachapa sumaqlaña karqa.

Hatun chutarikuq kallmayoq kasqanraykum
sumaqlaña karqa.

Sapinkunapas achkallaña yakuman haypasqanraykum
chaynaqa karqa.

⁸ Diospa huertanpi cedro sachakunapas
manam chay sacha hinachu karqa.

Cipres sachakunapa kallmanpas
manam chay sachapa kallman hinachu karqa.

Diospa huertanpi suma-sumaq sachakunapas
chay sachawanqa manam tupachinapaq hinachu karqa.

⁹ Arí, chay sachataqa ñoqam ruraraqani
suma-sumaq kallmasapallataña.

Diospa Eden huertanpim llapallan sachakunapas
qawarqa envidiallawanña.

¹⁰ “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Chay sachapa wakín kallmasapa sachakunamantapas hatunkaray kasqanraykum sayayninman hina hatunchakuyta qallaykurqa. ¹¹ Chayraykum nacionkunapi munaychakuq runapa makinman churaykurqani, chaynataqa ruraraqani mana allin rurasqanman hinam. Arí, ñoqapunim paytaqa wischupakuruniña. ¹² Pasaypaq mana llakipayakuq huklaw nacionniyoq runakunam paytaqa kuchuruspa saqerurqaku. Hinaptinmi kallmallankunapas wischusqa karqa orqokunapi hinaspá qechwakunapi. Kay pachapa llapallan wayqonkunapim pakipasqallaña karurqa chay kallmamanta wichikunapas. Chay llantuyninpi samaq runakunapas pasakunqakuñam wischusqata saqeruspanku.

¹³ Alton pawaq tukuy rikchaq animalkunam
chay wichiykuq sachapiqa kawsanqaku.
Tukuy rikchaq purun animalkunam
kallmankunapipas kanqaku.

¹⁴ “Manañam ima sachapas chay sacha hina hatu-hatuntaqa wiñanqachu maynaña yakupa hawanpi kaspapas. Maynaña *parqosqa kaspapas kallmasapa sachakunapa hawantaqa manañam huk sachapa uma puntanqa pasanqañachu ni-taqmi altomanqa chutarikunqañachu.

Llapallankum sentenciasqa kachkanku
wañunankupaq.
Sentenciasqam kachkanku uku pachaman
chayanankupaq.

Paykunaga wakín runakuna hinam wañunqaku.
Wañusqakunapa kasqanman uraykuspam chaypi kanqaku.

¹⁵ “Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Payqa wañuqkunapa kasqanman uraykuptinmi ukupi tarikuq yakukunatapas llakipi kanankupaq taparurqani, mayukunatapas taparuptiyimi nana-nanaq yakukuna chakirurqa. Libano lawpi llapa sachapa kanantapas tutayaywanmi tapaykurqani, payraykum tukuy hinastinpi sachakunapas llakimanta chakirurqaku. ¹⁶ Wañuqkunawanña kananpaq wañusqakunapa kasqanman uraykachiptiyimi qapariyllawanña wichiykusqanwan llapa nacionkuna katkatatarqaku. Hinaptinmi Eden huertapi kaq suma-sumaq sachakunapas allpapa ukunpi chayraq kusirikurqaku. Kusikurqakutaqmi Líbano lawpi wakín sumaqlaña *parqosqa sachakunapas. ¹⁷ Nacionkunapa

chawpinpi *yachaqkunapas chay sachapa llantuyninpi tiyaykuspa yanapaqninkunapi-wanmi wañusqakunapa kasqanman rinqaku imaynam paypa risqanman hina.

¹⁸“¿Imawantaq tupachisqa kanman hatu-hatun hinaspa suma-sumaq kayni-kiqa? Qamqa Eden huertapi mayqen sachakunawanpas manam tupachisqachu kawaq ichaqa chaywanpas Eden huertapi sachakunawan kuskam uku pachaman uraykunki. Chaymanqa uraykunki Diosta mana yupaychaqkunawan kuska chuta-
rayanaykipaqmi, chay runakunaqariki wañurqaku guerrakunapim. Rey Faraon, chay sachaqariki qanmi kanki llapallan runaykikunapiwan. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.”

Rey Faraonqa hatun lagartowan tupachisqa kasqanmanta

32 ¹Chunka iskayniyoq watapa chunka iskayniyoq kaq killanpi hinaspa chay killapa punta kaq punchawninpi Tayta Dios huktawan rimapaya-waspan kaynata niwarqa:

²—Runapa churin, Egipto nacionpa reynin Faraonmanyá kay aya takita takipuy:

“Qamqa nacionkunapi leonmanmi rikchakunki.
Qamqa lamar qochapi manchakuypaq
hatun animal hinam kanki.
Qamqa mayuykikunapim challpuqyanki.
Qamqa yakukunatapas chakikiwanmi putkayachinki.
Chay mayukunataqa mitullatañam rurarunki.”

³—Huktawanmi ñoqa Señor Dios nini kaynata:

Achkallaña runakuna huñunasqa kachkaptinmi
qampa hawaykiman mastariykusaq mallayta.
Paykunawanmi aysachisqa chay mallayta.

⁴Qamtaqa pampamanmi wischuykusqayki.
Qamtaqa chakrakunamanmi chamqaykusqayki.
Hinaptinmi alton pawaq llapallan animalkuna
qampa hawaykipi tiyanqaku.
Chaynapim tukuy hinastinpi purun animalkuna
qanwan saksaykunqaku.

⁵Orqokunapim aychaykitapas masasaq.
Puchuruq aychaykiwantaqmi
qechwakunatapas huntaykachisqaq.

⁶Pampakunatapas yawarnikiwanmi *parqosaq.
Chaytaqa orqokunakamam chayachisqaq.
Qanwanmá wayqokunatapas huntariykachisqaq.

⁷Qamta puchukarachispaymi ñoqaqa
cielokunatapas tutay-tutayta rurarusaq.
Cielokunapi lucerokunatapas
ñoqataqamá wañurachisqaq.
Puyukunawanmi tapaykusaq intipa kanchaynintapas.
Manañam kanchinqachu killapa achkiriyinpas.

- ⁸ Ñoqaqa qamraykumá tutayarachisqaq
cielokunapi llapallan kanchaqqunatapas.
Ñoqaqa qamraykumá tutay-tutayta
rurarusaq nacionnikitapas.
- ⁹ Qamta puchukarachisqayta yacharuspankum
huklaw nacionniyoq runakunapas llumpayllataña
hukmanyarunqaku.
Qamta puchukarachisqayta yacharuspankum
mana reqsisqayki nacionniyoqkunapas llumpayllataña
hukmanyarunqaku.
- ¹⁰ Qamraykum huklaw nacionniyoq achkallaña
runakunatapas muspaypi hinataña rurarusaq.
Qamraykum reyninkupa chukchantapas
manchakuymanta sayarirachisqaq.
Paykunapa ñawpaqninpi espadayta horqoykuptiyimi
chaynaqa rikurirunqaku.
Qam wichiykuptikim paykunaqa wañuy patanpiña kaspá
sapakama katkatatanqaku.
- ¹¹ Chaynaqa ñoqa Señor Diosmá nini kaynata:
Babilonia nacionpa reyninmi
qampa contraykipi espadawan peleanqa.
- ¹² Valeroso soldadokunapa wañuchisqanmi
nana-nanaq runaykikunaqa wañunqa.
Lliw nacionkunapi manchakuytaq runakunapa wañuchisqanmi
nana-nanaq runaykikuna wañunqa.
Paykunamá tukurunqaku
Egipto nacionpa hatunchakuqllaña kayninta.
Paykunamá chinkarachinqa
Egipto nacionpi nana-nanaq runakunata.
- ¹³ Ñoqaqa chinkarachisqaqmi
achkallaña yakukunapa hichpanpi kaq animalkunata.
Hinaptinmi chay yakutaqa runakunapa chakinpas
manaña putkayachinqachu.
Hinaptinmi chay yakutaqa animalkunapa atakanpas
manaña putkayachinqaku.
- ¹⁴ Chayraqmi ñoqaqa yakunkunatapas chuyayaykachisqaq.
Chayraqmi mayunkunatapas aceiteta hina puririchisqaq.
Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.
- ¹⁵ Ñoqapuni Egipto nacionta purmarachiptiyimi,
tukuy imankunatapas chaymanta qechuruptiyimi,
chaypi *yachaqqunatapas wañurachiptiyimi
chayraq yachanchaku ñoqa Señor Dios kasqayta.

¹⁶“Chaynaqa kay takiqariki aya takim, huklaw nacionniyoq warmikunapas chaynatamá takingaku. Egipto nacionmanta hinaspa chaypi nana-nanaq *yachaqkunamantam chaynataqa takingaku. Chaynatamá ñoqa Señor Dios nini.”

Wañuqkunapa kasqanman Egipto nacion uraykunamanta

¹⁷Chunka iskayniyoq watapa chunka iskayniyoq kaq killanpi hinaspa chay killapa chunka pichqayoq kaq punchawninpi Tayta Dios huktawan rimapayawaspas niwarqa:

¹⁸Runapa churin, qamqa

Egipto nacionpi nana-nanaq runakunamantayá waqay.

Qamqa Egipto nacionpi kamachikuqkunamantayá

nacionkunapi warmikunapiwan waqay.

Wañuqkunapa kananman uraykuqkunatawan kuskatayá uraykachiychik paykunataqa.

¹⁹¿Pitataq masyanki

sumaq kaynikiwanqa?

Dios mana yupaychaqkunawan uraykuspayá

chutarayay qamqa.

²⁰—Egipto nacionniyoq runakunaqa guerrapi wañuqkunawan kuskam wañunaku. Arí, wañunankupaqmi espadaqa listollaña kachkan, chaynaqa chay naciontayá pusarikuy chaypi nana-nanaq runakunatawan. ²¹Wañuqkunapa kasqanpi kaq kallpasapa runakunam Egipto nacionmanta rimarinqa: “Kunanqa ñam uraykaramunkuña, Diosta mana yupaychaq guerrapi wañuqkunawan kuskam paykunaqa chutarayachkanku” nispa. Chaynatamá ninqaku Egipto nacion yanapaq runakunamantapas.

²²—Chaypitaqmi kachkan Asiria nacionpas llapallan tropankunapa sepulturanwan muyuriykachikuspa, paykunaqariki guerrapi wañuqmi karqaku. ²³Paykunaqa pampasqa kachkanku sepulturapa aswan ukunpiraqmi, paypa tropankunañataqmi kachkan chay sepulturanpa muyuriqninkunapi, chay tropakunaqariki manaraq wañuchkaspankum llapa runakunata manchachirqa, kunanmi ichaqa guerrawan llapallanku wañurunkuña.

²⁴—Chaypitaqmi kachkan Elam nacionpas llapallan soldadonkunapa sepulturanwan muyuriykachikuspa, paykunaqariki guerrapi wañuruspa Dios mana yupaychaqkunawan uraykurqaku uku-pachaman. Chay soldadokunaqariki manaraq wañuchkaspankum llapa runakunata manchachirqaku, kunanmi ichaqa penqakuyllawanña kachkanku chay wañuqkunapa kasqanman uraykuqkunawan kuska. ²⁵Elam nacionqa chutarayachkan llapallan wañusqa soldadonkunapa chawpinpim, chay soldadonkunaqariki Dios mana yupaychaq kaspankum guerrapi wañurqaku. Paykunaqa manaraq wañuchkaspa llapa runakunata manchachirqaku, kunanmi ichaqa penqakuyllawanña kachkanku chay wañuqkunapa kasqanman uraykuqkunawan kuska, paykunaqa churasqa kachkanku wañuchisqa runakunawan kuskam.

²⁶—Wañusqakunapa kasqanpitaqmi kachkan Mesec lawpi hinaspa Tubal lawpi *yachaqkunapas, chaypiqa kachkanku llapallan soldadonkunapa sepulturanwan muyuriykachikuspa, paykunaqariki Dios mana yupaychaq kaspankum guerrapi wañurqaku. Paykunaqa manaraq wañuchkaspa llapa runakunata manchachirqaku. ²⁷Paykunas Dios mana yupaychaq valeroso soldadokunawan kuskam chutarayachkanku. Chay

soldadokunapas guerrapi wañuruspam llapa armantin wañusqakunapa kasqanman uraykurqa. Wañuruptinkum espadankutapas paykunapa sawnanman churarqaku, ichaqa paykunapa mana allin rurasqankuqa hinallaraqmi tullunkupipas kachkan. Chay kallpasapa runakunaqariki manaraq wañuchkaspam llapa runakunata manchachirqaku.

²⁸—Egipto nacionpa reynin Faraon, qampas chaynallataqmi Dios mana yupaychaq hinaspas guerrapi wañuqkunawan kуска chutarayachkanki.

²⁹—Hina chay wañusqakunapa kasqanpitaqmi kachkan Edom nacionpas, chaypiqa kachkan reyninkunapiwan chaynataq llapallan kamachiqninkunapiwan kuskam. Paykunaqa llumpay kallpasapallaña kachkaspankupas guerrapi wañuqkunawan kuskam chutarayachkanku. Paykunapas Dios mana yupaychaqkunawan kuskam otaq wañusqakunapa kasqanman uraykuqkunawan kuskam sepulturapi chutarayachkanku.

³⁰—Hina chaypitaqmi kachkan norte lawpi llapallan kamachikuqkunapas, Sidon llaqtapi llapallan *yachaqkunawan kuskam chaypiqa kachkanku. Paykunaqa kallpasapallaña hinaspas manchakuyllapaqña kachkaspankupas guerrapi wañuqkunawan kuskam penqakuyllawanña uraykurqaku, chaynaqa paykunapas Dios mana yupaychaq kaspam guerrapi wañuqkunawan kуска chutarayachkanku, paykunaqa penqakuywanataqmi kachkanku wañusqakunapa kasqanman uraykuqkunapiwan kуска.

³¹—Llapa chay runakunata Rey Faraon qawaykuspanmi sonqonta tiyaykachinga llapa tropankunapa wañusqanmanta. Payqariki llapallan tropankunapiwanmi guerrapi wañurqa. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios. ³²Arí, ñoqamá Faraontaqa kawsaptinraq llapa runakunapa manchakuyninta ruraraqani, chayraykum paypas chutarayachkan Dios mana yupaychaqkunawan kуска otaq guerrapi wañuqkunawan kуска, hina chaynallataqmi kachkanku paypa llapallan soldadonkunapas. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.

Llaqta cuidaqaqqa imam ruranan kasqanmanta

(Ez 3:16-21)

33 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²—Runapa churin, qamqa llaqtamasikikunatayá rimapayaspa niy kaynata: “Sichum huk kaqnin nacionman guerrata apachiptiyqa, chay nacionpi runakunam akllanmanku huk kaqnin runata chaynapi chay llaqtata cuidananpaq. ³Chay llaqtaman enemigo tropakuna hamuqta rikuruspanqa cornetantam tocanman chay llaqta runakuna yachankupaq. ⁴Chay runa cornetanta tokachkaptin pipas mana kasukuqqa chay hamuq enemigopa wañuchisqanmi kanqa, chay wañusqanmantaqa kikiñanmi culpapyoq kanqa. ⁵Payqariki cornetata uyarichkaspam mana kasukurqachu, chayraykum wañusqanmantaqa kikinpunim culpapyoq kanqa. Kasukuspanqa vidantachá salvarunman karqa. ⁶Ichaqa sichum enemigokuna hamuchkaqta chay llaqta cuidaqa qawanman hinaspas mana cornetanta tocanmanchu runakuna alistakunankupaq hinaptinqa, chay enemigo hamuqkuna pitapas wañurachiptinqa chay runam wañurunman hina huchallanpi, ichaqa chay runapa wañusqanmantaqa llaqta cuidaqtam cuentata mañasaq.”

⁷—Runapa churin, qamtam churaykuyki llaqta cuidaqa hina Israelpa castankunapaq, qamqa uyariwaspaykim ñoqapa kamachisqayta paykunaman willakunki. ⁸Ñoqam mana allin ruraq runata niyman: “Wañunkipunim” nispas ichaqa chay mana allin kawsasqanmanta wanakunapaq chay runata mana rimapayaptikíqa hina huchallanpim wañukunqa, ichaqa chay wañukusqanmantaqa qamtam cuentata mañasaqayki. ⁹Ichaqa sichum chayna kawsasqanmanta wanakunapaq rimapayachkaptikipas mana wanakuspanqa kikinmi wañunqa chay mana allinkuna rurasqanmanta, qamqa manam culpapyoqchu kanki.

Huchallikuq runaqa kikillan culpayaq kasqanmanta

¹⁰—Runapa churin, Israelpa castankunatayá rimapayay kaynata: “Qamkunam rimarqankichik: ‘Ñoqaykuqa mana kasukuq hinaspa huchasapallaña kasqaykuraykum llasta-llasaqllaña qepiyoy kachkaniku, chayraykum ñoqaykuqa puchukaruchkanikuña, chaynaqa ¿imaynamá kawsaymankuraqqa?’ nispa.”

¹¹Paykunamanyá ñoqa Señor Diospa nisqayta niy kaynata: “Ñoqaqa vidayrayku juraspam nikichik: Mana allin ruraq runapa wañunantaqa manam munanichu. Ñoqaqa munani mana allin kawsasqanmanta wanakuspan kawsanantam. Yaw Israel castakuna imana allin kawsasqaykichikmanta wanakuspaya kutirikamuwachik! ¿Imanasqamá wañuwaqchik chay huchaykichikraykuqa? nispa.”

¹²—Chaynaqa runapa churin, qamyá llaqtamasikikunaman niy kaynata: “Allin ruraq runa mana kasukuqña rikuriruptinqa, allin rurasqankunapas manam salvanqachu. Sichum mana allin ruraq runa chay rurasqanmanta wanakuqptinqa, chay mana allin rurasqanmantaqa manam wañunqachu. Allin ruraq runa huchallikuruspanqa manam kawsanqachu chay allin rurasqanraykupas. ¹³Sichum allin ruraq runata niyman: ‘Qamqa kawsankipunim’ nispa hinaptin payñataq allin rurasqanpi hapipakuspan mana allin rurayta qallaykunman hinaptinqa allin rurasqanpas qonqasqa kaptinmi huchallikusqanmanta payqa wañunqapuni. ¹⁴Sichum mana allin ruraq runata niyman: ‘Qamqa wañunkipunim’ nispa hinaptin payñataq huchanmanta wanakuspan allin arregloman hina allintaña ruraspan, ¹⁵prenda hapisqantapas dueñonmanña kutiykachipuspanqa chaynataq mana allinta amaña rurananpaq decretokunaman hina kawsaspanqa kawsakunqapunim, manam wañunqachu. ¹⁶Hucha rurasqanqa manam yuyasqañachu kanqa. Payqariki allin arregloman hina allintaña rurasqanraykum kawsakunqapuni. ¹⁷Segurochá llaqtamasikikunaqa ninqaku: ‘Señorqa rurachkan manam allin arregloman hinachu’ nispa, ichaqa paykunamiki manaqa kawsachkanku allin arregloman hinachu. ¹⁸Sichum allin ruraq runa manaña chayna allinta ruraspanqa, chay huchanraykum wañunqapuni. ¹⁹Sichum mana allin ruraq runa mana allin rurasqanmanta wanakuspa allin arregloman hinaña allinta ruraspanqa chay allin rurasqanraykum kawsakunqapuni. ²⁰Qamkunaqa nirqankichiktaqmi kaynata: ‘Señorqa rurachkan manam allin arregloman hinachu’ nispa. Ichaqa Israel castakuna, ñoqaqa sentenciasqaykichik sapakamatam imaynam kawsasqaykichikman hina.”

Jerusalen llaqta tuñichisqa kasqanmanta

²¹Preso pusasqa kasqaykumanta chunka iskayniyoq watapa chunka kaq killanpi hinaspa chay killapa pichqa kaq punchawninpim ñoqaman hamurqa huk runa. Chay runaqa ayqekamusqa Jerusalen llaqtamantam. Paymá niwarqa:

—Jerusalen llaqtaqa enemigopa makinmanñam wichiynkun —nispa.

²²Jerusalen llaqtamanta lluptimuq ñoqaman chayaramusqanpa chisi tutantam mana rimaq kasqayrayku Tayta Diospa atiyin ñoqapa hawaypi karqa, chay runapa chayamuwasqan madrugawñam huktawan rimariykachiwarqa, chaynapim ñoqaqa rimaqña karqani.

Israel castakunapa huchallikusqankumanta

²³Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²⁴—Runapa churin, Israel nacionpi kaq purmasqa llaqtakunapi yachaqkunam nichkanku kaynata: “Abrahamqa sapallan kachkaspanpas kay allpatam

dueñochakurqa, ñoqanchikqariki paymantaqa achkasum kachkanchik hinapintinqa segurochá kay allpataqa dueñochakunanchikpaq qowarqanchik” nispa. ²⁵Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá niy kaynata: “Qamkunaqa aychatam mikunkichik yawarnintinta, taytacha-mamachakunata yupaychaspataqmi runakunatapas wañuchichkankichik. ¿Chayna kachkaspachum kay nacionpa dueñoñ kaytaraq munachkankichik? ²⁶Qamkunaqa guerrallaman atipakuqmi kachkankichik, qamkunaqa runamasikichikpa warminwanmi huchapakuchkankichik. ¿Chayna kachkaspachum kay nacionpa dueñoñ kaytaraq munachkankichik?”

²⁷—Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá paykunaman niy kaynata: “Ñoqaqa kikiyrayku juraspa nini: Purmasqa llaqtakunapi *yachaqkunaqa guerrapim lliw wañunqaku, chakrakunapi yachaqkunatapas purun animalkunawanmi mikurachisaq, amparakuna wasikunapi hinaspa machaykunapi yachaqkunapas peste onqoywanmi wañurunqa.

²⁸Chay naciontaqa purmarachispa chunnichkaqtaña saqerusaq, kallpanchakuspa hatunchakunaykichik kaqpas manañam kanqachu, Israel nacionpi orqokunapas chunnichisqañam karunqa chaynintaqa manaña pipas pasanapaq. ²⁹Chaynaqa chay naciontam purmarachispa chunnichkaqtaña saqerusaq, chaynataqa rurarusaq millakuypaq kaqkunata rurasqankuraykum. Chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta.”

³⁰—Runapa churin, qampa llaqtamasikikunam perqakunapa waqtanpi hinaspa wasikunapa punkunpi qampa contraykipi rimanakunku: “Rispayá uyarimuychik Tayta Diospa imam rimasqanta” nispa. ³¹Chaynaqa imaynam hamunankuman hinamá runaykunaqa hamusuchkanki hinaspa ñawpaqnikipi tiyaykuspanku uyarisuchkanki, ichaqa manam chay uyarisqankutapas kasukunkuchu. Paykunaqa yacharuspapas kuyanakuqkunapa takinta hinallam rimarqarinku, paykunaqa qollqellamantam piensakuchkanku. ³²Qamqa paykunapaqmi kachkanki kuyanakuqkunapa takinkuna takiq hinalla, paykunaqa sumaqlaña takiqpaq hinaspa arpa tocaqpaqmi hapisuchkanki. Paykunaqa uyarisuspaykipas rimasqaykitaqa manam kasukunkuchu. ³³Ichaqa kay nisqaykunaqa cumplikunqapunim, cumplikuruptinñam yachanqaku ñoqamanta willakuq paykuna ukupi kasqanta.

Israel casta kamachiqkunapa contranpi willakuymanta

34 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²—Runapa churin, qamyá Israel casta kamachikuqkunapa contranpi ñoqa Señor Diospa nisqayman hina niy kaynata: “Imallapiraq rikukunkichik oveja michiqkuna hina Israel castakunapa kamachiqninkunaqa! Qamkunaqariki ovejakunata michinaykichik kachkaptinmi kikillaykichikta michikuchkankichik. ³Qamkunaqa lechetapas lluklluykachispa mikunkichik, qamkunaqa millwantapas rutukuykuspam chaywan pachakunkichik hinaspa wiran ovejakunatapas nakakuykuspam mikunkichik, manam chay ovejakunataqa michinkichikchu. ⁴Eqoyaruq ovejakunatapas manam qamkunaqa hampiykunkichikchu, onqoruq ovejakunatapas manam qamkunaqa wataykunkichikchu, chullaruq ovejakunatapas manam qamkunaqa kutiykachinkichikchu, chinkaruq ovejakunatapas manam qamkunaqa maskaykunkichikchu aswanqa chay ovejakunataqa mana llakipayarispa maqayllawanña michirqankichik. ⁵Chaynapimá chay ovejakunaqa mana michiqniyoq chequesqa kallachkanku. ⁶Ovejaykunaqa orqokunapim hinaspa alto moqokunapim pantaypi purillachkanku, tukuy hinastinman chequesqam paykunaqa kallachkanku, manam pipas kanchu maskaykuqninqa nitaq tapukuqllanpas.

7-9“Llapallan michiqkuna, vidayrayku juraspa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá uya-riy-chik: Ovejaykunaqa mana michiqniyoq kasqanraykum pipapas mana maskasqan suwasqa hinaspa purun animalkunapa mikusqan kachkanku. Ñoqapa michiqniykunaqa ovejaykunata michinankupas kachkaptinmi kikillankuta michikuchkanku. 10Ñoqa Señor Diosmá nikichik: Michiqkuna, ñoqaqa contraykichikpim kachkani, ovejaykunata qamkunamanta mañaruspaymi qarqorusqaykichikña ovejaykunapa michiqnin manaña kanaykichikpaq, chaynapim qamkunaqa manaña kikillaykichiktachu michikunkichik. Ovejaykunata manaña mikukunaykichikpaqmi qechurusqaykichikña.

Allin michiqmanta

11“Ñoqa Señor Diosmá nikichik kaynata: Kikiypuniñam ovejaykunata maskampus-pay nanachikusaq. 12Imaynam huk michiq ovejankunawan nanachikun, chaynam ñoqapas ovejaykunata nanachikusaq, paykunatam libraykusaq tukuy hinastinpi chequesqa kasqankumanta. Paykunaqariki chequesqam karqaku yana puyupa tapaykusqan punchawpi. 13Paykunataqa ñoqamá horqomusaq huklaw nacionniyoq runakunapachawpinmanta, hukllaman huñuykuspa kikinkupa allpanman pusampusaymi Israel nacion orqokunapi michisaq, paykunataqa michisaqmá qechwakunapipas hinaspa runakunapa *yachanan allpapipas. 14Sumaqlaña pastokunapi michiptiyimi paykunapaqa kanchankupas kanqa Israel nacionpa orqonkunapiña, chaypi sumaq kanchakunapiña samaspankum mikunqakupas Israel orqokunapi wiñaq sumaq pastokunataña. 15Kikiyña ovejaykunapa michiqnin kaspaymi paykunataqa samaykachisaq. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini. 16Chinkaruq ovejakunatapaspas maskaykusaqmi, chullaruq ovejakunatapaspas kutirichimuspaymi wataykusaqtaq chakin pakisqa ovejakunatapaspas, eqoyaruq ovejakunatapaspas ñoqaqa yanapaykusaqmi. Wirasapakunatawan kallapasapakunatam ichaqa puchukarachisaq hinaspam iguallataña michisaq.

17“Ovejallaykuna, qamkunatam ichaqa ñoqa Señor Dios nikichik kaynata: Ñoqaqa allin arregloman hinam juzgasqaykichik carnerokunatapaspas chaynataq chivatokunatapaspas. 18¿Allinpaqchum hapinkichik allinnin pastota mikukuruchkaspapas puchuqnintaña-taq saruparuyta? ¿Allinpaqchum hapinkichik chuyan yakuta tomakuruchkaspapas puchuqnintaña-taq putkacharuyta? 19Ovejaykunaqa mikullankupas qamkunapa saruparusqaykichik pastotañam, tomallankupas qamkunapa putkacharusqaykichik yakutañam. 20Chayraykum ñoqa Señor Dios nikichik kaynata: Ñoqam allin arregloman hina juzgasqa wirasapa ovejakunatapaspas chaynataq tulluyasqa ovejakunatapaspas. 21Qamkunaqa eqoyasqa ovejakunatam waqtaykichikwan hinaspa waqraykichikwan tanqa-tanqarispas huklawman cheqerachinkichik. 22Ovejaykunataqa kikiypuniña libraykuptiyimi engañakuqkunapas manaña engañanqachu, allin arregloman hinañam juzgasqaykichik animalpurata. 23Ñoqaqa ovejaykunata michinanpaqmi hatarichisaq huk michiqta, payñam ovejaykunataqa michinqa, chay ovejaykunapa michiqninqariki kanqa serviqniy Davidmi, payñamá michiqninku kaspas ovejaykunataqa michinqa. 24Ñoqa Señor Diosmi paykunapa Diosninqa kasaq, serviqniy Davidña-taqmi kanqa paykunapi kamachikuq. Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynata. 25Ovejaykunawanmi contratota rurasqa hawkaña kawsakunakupaq, dañó ruraq purun animalkunatapaspas nacioninkumanta chinkarachiptiyimi ovejaykunaqa chunniqipipas mana manchakuspaña kawsakunqaku, montekunapipas mana manchakuspañam puñukunqaku.

26“Paykunata bendecispam bendeciycusaqtaq moqo allipaykunapa muyuriqnintapas, para tiempopim parachimusaqpuni, chay paraqa hatun bendicionmi kanqa. 27Chak-rapi sachakunapas sumaqlatañam rurunqa, chakramanta cosechasqanku sumaqlaña

kaptinmi runaykunaqa chakrankupiña hawka kawsakunqaku. Yugo pakichkaq hina servichikuqnin runakunamanta runaykunata libraptiymi yachanqaku Tayta Dios kasqayta. ²⁸Huklaw nacionniyoq runakunaqa manañam suwakunqakuñachu runaykunamantaqa nitaqmi purun animalkunapas runaykunataqa mikunqañachu. Manaña pipapas manchachisqanmi paykunaqa hawkaña kawsakunqaku. ²⁹Tarpuqkunapa chakrankuta ancha reqsisqataña ruraruptiymi chay nacionpi *yachaqkunaqa manaña yarqaymantaqa kanqakuñachu, huklaw nacionniyoq runakunapas paykunataqa manañam penqapayanqachu. ³⁰Chaynapim ovejaykunaqa yachanqaku yupaychasqanku ñoqa Tayta Diosqa paykunawan kasqayta, yachanqakumá Israel castakunaqa runaykuna kasqanta. Ñoqa Señor Diosmá chaynata nini. ³¹Runaykunaqa kankichik ovejaykuna hinam, qamkunaqa michinaypi kaq ovejaykuna hinam kankichik, ñoqañataqmi qamkunapa Diosnikichik kani. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.”

Edom nacionpa contranpi willakuymanta

35 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspa niwarqa kaynata:
²⁻³—Runapa churin, Seir Orqota qawarispayá chaypa contranpi willakuy ñoqa Señor Diospa kayna nisqayta:

“Seir Orqo, ñoqaqa kachkani contraykipiñamiki.

Qamtaqa atiyiniwanmi castigarusqayki.

Qamtaqa purmachkaqtañam saqerusqayki.

Qamtaqa chunnichkaqtañam saqerusqayki.

⁴Tuñirachisqami qampi kaq llaqtakunataqa.

Llumpay purmasqañamá karunki qamqa.

Señor Dios kasqaytam yachankichik qamkunaqa.

⁵“Qamqa kachkanki Israel castakunapa wiñaypaq enemigonmi, qamqa guerrawanraqmi paykunata hapirqanki mana allin rurasqankumanta castigasqaña kallachkaptinkupas.

⁶Chayraykum ñoqa Señor Dios vidarayku juraspa nini kaynata: Qamtaqa wañuymanña qoykuptiymi wañuyta qatikachasqañña kanki, wañuyta kuyakurusqaykiraykum wañuyllaña qatikachasunki.

⁷Ñoqaqa chay Seir Orqotaqa purmachkaq chunniqmanñam tikrurusaq, wañurachisqaqtaqmi chayninta kaynaman-waknaman puriqkunatapas.

⁸Chaylawpi kaq orqokunapas wañusqakunapa huntarisqanmi kanqa, moqokunapas, qechwakunapas chaynataq wayqokunapas guerrapi wañuq runaykikunapa wichiykusqanmi kanqa. ⁹Qamtaqa wiñaypaqmi chunnichkaqmanña tikrurusqayki, llaqtaykikunapipas manañataqmi pipas *yachanqañachu. Chaynapim yachanki Tayta Dios kasqayta.

¹⁰“Qanmi nirqanki: ‘Israel castakunapa iskaynin nacionninqa enteron allpantinmi ñoqapaña rikurirunqa, manam imananchu Tayta Diospa chaypi kasqanpas’ nispa.

¹¹Ichaga ñoqa Señor Diosmi kikiyrayku juraspay kaynata nini: Ñoqaqa rurasaq qampa piñakuynikiman hinaspa sientekuspa imam rurasqaykiman hinam, qamqariki cheqnikuyllawanñam ruraraqanki Israel castakunapa contranpi, chaynaqa qamta castigaruptiymi chayraq paykunaqa reqsiwanqaku. ¹²Qamqariki yachankim Israel orqokunapa contranpi despreciowan rimasqaykita ñoqa Tayta Dios uyariusqaytaqa. Qanmi nirqanki: ‘Wak orqokunaqa purmasqaña kaspam ñoqanchikmanña qosqa kachkan tukuparunanchikpaq’ nispa. ¹³Qamqa mana upallaykuspa ñoqapa contraypi rimarqanki, mana sayaykuspa contraypi rimasqaykitam ñoqaqa uyairiruni.

¹⁴“Chaynaqa ñoqa Tayta Diosmi nini kaynata: Qamta purmarachiptiyqa kay pachapi llapallan runakunam kusikunqaku. ¹⁵Israel castakunapa dueñochakusqan allpakuna purmachisqa kaptinmi kusikurqanki, chaynatapunim qanwanpas rurasaq.

Seir Orqoqa purmachisqañam kanqa.

Edom nacionpi tukuy imapas purmachisqañam kanqa.

Chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta.”

Israel nacionqa bendecisqa kananmanta

36 ¹—Runapa churin, Israel nacionpi orqokunamanyá ñoqa Tayta Diospa kayna nisqayta niy: ²“Israel nacionpa enemigonkunam ninku: ‘¡Allinta rurachun! Wiñaypaq kaq Israel orqokunaqa ñoqanchikpañam’ nispa. ³Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá kaynata niy: ‘Qamkunataqa enemigokuna puchukarachispam kaymanta-wakmanta saruparusurqankichik. Chaynataqa rurasurqankichik wakin nacionkunapa dueñochakusqaña kanaykichikpaqmi, llapa runakunapa kamipayanamanñam qamkunataqa wichiykachisurqankichik. ⁴Chaynaqa Israel nacionpi orqokuna, uyariychikyá orqokunaman, moqokunaman, qechwakunaman, wayqokunaman, purmachisqa sitiokunaman, chunnichisqa llaqtakunaman ñoqa Señor Diospa imam nisqayta. Chay sitiokunaqa muyuriqninpi wakin nacionkunapa salteasqanmi hinaspá burlakusqanmi karqaku. ⁵Ñoqaqa wakin nacionkunapa contranpim sientekuspa rimani. Aswanraqmi ñoqaqa sientekuni enteron Edom nacionpa contranpi. Paykunaraqmi kusikuywanraqmi hinaspá hatun despreciowanraqmi allpaykunata hapikuykurqa. Chaynataqa rurarqaku chay pastollaña chakraykunata saqueanankupaqmi.’”

⁶—Chaynaqa Israel allpakunamanta ñoqa Señor Diospa nisqaytayá orqokunaman, moqokunaman, qechwakunaman chaynataq wayqokunaman niy kaynata: “Wakin nacionkunapa penqayman churasqan kasqaykichikraykum llumpayllataña piñakuruni chay nacionkunapaq. ⁷Chayraykum ñoqa Señor Dios juraspay nini chay muyuriqnichikipi nacionkunaqa penqayman churasqa kanankumanta. ⁸Israel nacionpi orqokuna, qamkunam ichaqa kallmasapallaña sachayoq kankichik. Qamkunaqa Israel runaykunapaqmi sumaqlлатаña rurunkichik, paykunata kutimunanqariki hichpamuchkanñam. ⁹Yanapaptiyimi qamkunaqa kankichik yapusqa hinaspá tarpusqa. ¹⁰Ñoqapunim mirachisqa chaypi *yachaqa Israel llapallan castakunatapas. Llaqtakunapas runakunapa mosoqmanta yachasqanmi kanqa. Purmachisqa raqaykunapas huktawan hatarichisqam kanqa. ¹¹Chaypi tariquq runakunatapas hinaspá animalkunatapas ñoqapunim mirachisqa. Chaynapim paykunaga nana-nanaqta sumaqlлатаña miranqaku. Ñawpaq tiempopi hinaraqmi qamkunataqa chaypi kawsachisqaykichik. Qamkunataqa ñawpaq tiempomantapas aswan allintaraqmi rurasqaykichik. Chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta. ¹²Israel nacionpi orqokuna, Israel runaykunatañam chaykunapiqa purichisqa. Paykunañam qamkunataqa dueñochakunqa herencian kanaykichikpaq. Manañam wawa-churinkutapas wañuchinkichikchu.

¹³“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Orqokuna, runa mikuq kasqaykichikmantam rimanku. Qamkunaqa nacionnikichikipi wawa-churikunatapas wañurachinkichiksi. ¹⁴Ichaqa amañamá runakunataqa mikunkichikñachu nitaqmi nacionnikichikipi wawa-churikunatapas wañuchinkichikñachu. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini. ¹⁵Manañam huklaw nacionniyoqkunapa kamikuyintawan insultontaqa uyarichisqaykichikñachu. Nacionnikichikipi wawa-churikunataqa manañam wañuchinkichikñachu. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.”

¹⁶Tayta Dios rimapayawaspanmi niwarqataq kaynata:

¹⁷—Israel castakuna nacionninkupi *yachaspaga mana allinta kawsaspa chaynataq mana allinta ruraspam millakuyllapaqtaña rurarurqaku, ñoqapa qayllaypi imaynam kawsasqankuqa karqa killanwan onqoq warmipa qachan hinam. ¹⁸Chayraykum llum-pay piñakuywan castigarqani, chaynataqa rurarqani runamasinkutapas chay nacionpi wañuchisqankumanta chaynataq taytacha-mamachakunawan chay nacionta millakuy-paq rurasqankumantam. ¹⁹Chayraykum chayna mana allin kasqankumanta hinaspa mana allin rurasqankumanta castigaspay tukuy hinastinman cheqerachirqani, payku-nataqa huklaw nacionkunamanmi wischururqani. ²⁰Maylaw nacionmanña rispapas ñoqapa chuya sutiytam penqayman churarqaku. Runakunamá kaynata nirqaku: “Kay runakunaqa Tayta Diospa runankuna kachkasapas nacionninkumantam lloqsimurqa-kuraq” nispa. ²¹Israel castakunaqa maymanpas chayasqanku nacionpim ñoqapa chuya sutiya penqayman churarqaku, chayraykum chuya sutiymanta sientirqani.

²²—Chaynaqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá Israelpa castankunaman niy kayna-ta: “Israel castakuna, manam qamkunaraykuchu rurasaq kay rurasqaytaqa aswanqa chuya sutiyraykum. Qamkunarayki chuya sutiytam penqayman churarqankichik maylaw nacionman rispapas. ²³Llapa nacionkunapi penqayman churasqankichik su-tiytam paykuna qawachkaptin ñoqaqa huktawan chuyayachisqa. Chaynata ruraptiyi yachanqaku Tayta Dios kasqayta. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini. ²⁴Ñoqapunim qamkunataqa horqomusqaykichik chay llapallan nacionkunamanta, qamkunataqa chaykunamanta huñumuspam allpaykichikman kutichisqaykichik. ²⁵Chuya yakuwan mayllaspam qamkunataqa imawanpas qachachakusqaykichikmanta limpiasqaykichik, taytacha-mamachakunamantam chuyanchasqaykichik. ²⁶Qamkunamanqa mosoq sonqotaña churaykuspaymi qoykusqaykichik mosoq espiritutaña. Ñoqaqa rumi hina sonqoykichikta aychaykichikmanta qechuruspaymi llampu sonqotaña qamkunamanqa qoykusqaykichik. ²⁷Espirituytaña qoykuspaymi decretoykunata cumplichisqaykichik, chaynapim leyniykunatapas kasukunkichik. ²⁸Abueloykichikkunaman qosqay allpa-ña kawsakuspam runaykunaña kankichik, ñoqañaatqmi qamkunapa Diosnikichik kasaq. ²⁹Qamkunataqa librasqaykichikñam imawanpas ama qanrachakunaykichik-paq. Kamachiptiyi trigopas mana pisiqña kanqa, manañam huktawanqa yarqaytaqa apachimusqaykichikchu. ³⁰Qamkunapa sachaykichiktapas sinchillatañam ruruchisqa, chakraykichikpi cosechakunatapas achkallamanñam mirachisqa hinaptinmi nacion-kunapiqa manaña yarqaymanta penqasqañachu kankichik. ³¹Chaynapim qamkunaqa yuyarinkichik mana allin kawsasqaykichiktawan mana allin rurasqaykichikta hinaspa millakunkichik chay mana allin rurasqaykichikmantawan millakuyllapaqña rurasqay-kichikmantapas. ³²Israel castakuna, qamkunayá sumaqta yachaychik, kaykunataqa rurachkani manam qamkunaraykuchu. Qamkunaqa penqakuymantayá kurkuykachay-chik mana allin kawsasqaykichikmanta. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.

³³“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Mana allin rurasqaykichikkunamanta limpia-ruspaymi *yachanaykichik llaqtakunapi huktawan kawsachisqaykichik, purmasqa raqaykunapas huktawan hatarichisqam kanqa. ³⁴Chunniruy chakrakunapas manaña chunnispam llapallan puriqkuna qawachkaptin tarpusqaña kanqa. ³⁵Paykunam ninqaku: ‘Kay purmaruy chakraqa kunanqa rikchakuchkan Eden huertamanraqmi, purmachisqa, chunnichisqa hinaspa tuñichisqa llaqtakunapas kunanqa murallasqa hinaspa runakunapa yachasqa llaqtakunaraqmi kachkasqa’ nispa. ³⁶Chaynapim muyuriqnikichikpi kaq nacionkuna yachanqaku tuñichisqa kaqkunataqa ñoqa Tayta

Dios hatarichisqayta, yachanqakutaqmi purmachisqa chakrakunapipas tarpuchisqayta. Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynata, ñoqaqa chaynatamá rurasqa.

³⁷“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Chaywanpas ñoqaqa Israel castakunapa qayakusqanraqmi kasaq kaykuna ruranaypaq, paykunataqa achkallamanñam mirarachisqa ovejakunata mirachichkaq hina. ³⁸Imaynam Jerusalem llaqtapi nana-nanaq ovejakuna tarikun hatun fiestakunapi ñoqa Diospaq sapaqchasqa kanankupaq, chaynam purmasqa llaqtakunapas nana-nanaq runakunapa huntaykusqan kanqa. Chaynapim yachanqaku ñoqaqa Tayta Dios kasqayta.”

Chakisqa tullukunamanta

37 ¹Tayta Diosmi hapiykuwaspan Espiritunwan huntasqata lloqsichiwarka hinaspa churaykuwarqa tullukunapa huntallaña kasqa qechwa pampaman. ²Paymi tukuy hinastinpi muyurichimuwarqa kaynaman-waknaman. Chaypi tullukunaqa kasqa chay qechwa pampa tapaykuqmi hinaspa pasaypaq chakisqakamam. ³Chaymantam Tayta Dios niwarqa:

—Runapa churin çyaqachum kay tullukunaqa huktawan kawsarinman? —nispa.

Chaymi ñoqañataq nirqani:

—Señor Dios, qamllam chaytaqa yachanki —nispa.

⁴Tayta Diosmi chay chakisqa tullukunaman ninaypaq niwarqa kaynata:

⁵—Tullukuna, ñoqa Señor Diosmá kaynata nikichik: “Kawsanaykichikpaqmi samayta huktawan qoykusqaykichik. ⁶Ankuykichikkunatam churaykusaq, aychaykichiktapas huntaykachisqami, aychapa hawanpi qarantapas mastariykusaqmi hinaspa kawsanaykichikpaq samayta huktawan qoykusqaykichik. Chaynapim yachankichik Tayta Dios kasqayta.”

⁷Paypa kamachiwasqanman hinamá willakurqani. Chaynata willakuchkaspam uyarirqani qapariyllawanña tullukuna taqrararaqta, tullukunam tupaqninman hina tinkinakurqa. ⁸Qonqayta qawariykuptiyimi tullukunaqa kachkasqa anku-yoqña, aychankunapas rikuriytm qallaykurqa, chaypa hawanmanñataqmi aycha qarapas mastarikurqa ichaqa mana samayniyoqraqmi qarqaku.

⁹Chaymantam Tayta Dios niwarqa:

—Runapa churin, qamqa ñoqa Señor Diospa nisqaytayá kawsachiq samayta kaynata niy: “Kawsachiq samay, tukuy hinastinmanta pukumuspayá kawsarichiy kay wañusqakunata” nispa.

¹⁰Paypa kamachiwasqanman hina rimariptiyimi chay kawsachikuq samayqa chay wañusqakunaman yaykuruspa kawsarirachirqa chaymi sayarirurqa nana-nanaq tropakunaña. ¹¹Chaymantam Tayta Dios niwarqa:

—Runapa churin, kay tullukunaqa Israel casta llapallan runakunamanmi rik-chakun. Israel castakunam rimachkanku: “Tullunchikqa chakisqañam kachkan. Ñoqanchikpaqqa tukuy imam tukurunña çimapiñataq confiakuchwanpas?” nispa. ¹²Chaynaqa runapa churin, qamyá ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata willakuy: “Runallaykuna, sepulturaykichikta kichaykuspam kikiypuni qamkunataqa chaymanta horqomusqaykichik hinaspa kutichisqaykichik Israelpa allpanman. ¹³Runallaykuna, sepulturaykichikta kichaykuspam chaymanta horqoptiyimi yachankichik Tayta Dios kasqayta. ¹⁴Kawsanaykichikpaqmi espirituyma qoykusqaykichik hinaspa kikikichikpa allpaykichikpi churaykusqaykichik chaynapim yachankichik kikiy Tayta Dios rimasqayta hinaspa cumplisqayta. Ñoqa Tayta Diosmá chaynata nini.”

Juda nacionqa Israel nacionwan hukllawanakusqanmanta

¹⁵Tayta Dios rimapayawaspanmi niwarqataq kaynata:

¹⁶—Runapa churin, huk kaspita hapiykuspayá chaypa hawanpi qellqay: “Kayqa Juda castapaqwan hukllawakuqnin wakin Israel castapaqmi” niqta. Huk kaspitapas hapispayá chaypa hawanpipas qellqay: “Kayqa Joseypa rantinpi kaq Efrain castapaqwan hukllawakuqnin wakin Israel castapaqmi” niqta. ¹⁷Chay iskaynin kaspita tupanarachispayá hukllawaruy makikipi. ¹⁸Llaqtamasiki runakuna: “Willawaykuyá ¿ima ninantaq kayqa?” nispa tapusuptikiñataqmi ¹⁹ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata ninki: “Ñoqam hapisaq Efrainpa makinpi kaq Joseypa kaspinta, chay kaspipimiki paywan hukllawasqa kachkan Israel wakin castakunapas. Chay kaspitam Judapa kaspinwan kuskata hukllaman makiypi hukllawarusaq” nispa. ²⁰Chaynaqa Ezequiel, paykuna qawachkaptinýa chay qellqasqayki kaspita hapirayay. ²¹Ñoqa Señor Diospa nisqaytayá kaynata niy: “Israelpa mirayninkunataqa ñoqam horqomusaq maymanña risqanku nacionkunamantapas, tukuy hinastinmanta huñumuspam allpankuman kutichisaq. ²²Ñoqaqa Israel nacion orqo allpakunapim paykunataqa huk nacionllataña rurarusaq hinaptinmi huk reyniyollaña kanqaku, manañam iskay nacionniyoqñachu nitaq iskay gobiernoyoqñachu kanqaku. ²³Manañataqmi paykunaqa huchallikunankupaqqa taytacha-mamachakunatapas chaynataq millakuypaq kaqkunatapas adoranqakuchu nitaqmi mana kasukuqpas kanqakuñachu. Ñoqam paykunataqa salvaykusaq huchallikunankupaq tukuy imaman urmaykusqankumanta, paykunataqa limpiaykuptiyimi ñoqapa runaykunaña kanqaku, ñoqañataqmi paykunapa Diosnin kasaq. ²⁴Serviñniy Davidmi kanqa paykunapa reynin, payllaña llapankupa michiqnin kaptinmi leyñiyman hina kawsaspa decretoykunata kasukunqaku. ²⁵Paykunaqa serviñniy Jacobman qosqay nacionpiñam *yachanchaku. Chaypimá abuelonkupas yacharqaku, hina chaypitaqmi wiñaypaq yachanchaku churinkunapas hinaspa mirayninpa-mirayninkunapas. Serviñniy Davidñataqmi wiñaypaq kanqa paykunapa kamachiqnin. ²⁶Hawka kawsakunankupaqmi ñoqaqa paykunawan rurasam huk contratota, chay contratoqa kanqa wiñaypaqmi. Paykunataqa allin takyaqta rurasam achka-achkaman mirachisaq hinasam paykunapa chawpinpi santuarioytapas wiñaypaq churasaq. ²⁷Chaynapim paykunawan yachaspa paykunapa Diosnin kasaq, paykunañataqmi kanqa runaykuna. ²⁸Ñoqapa santuarioy paykunapa chawpinpi wiñaypaq tarikuptinmi wakin nacionkunapas yachanchaku Israel castakunataqa kikiypaq sapaqchakusqayta.”

Gog sutiyoq runapa contranpi willakuymanta

38 ¹Tayta Diosmi rimapayawaspan niwarqataq kaynata:

²—Runapa churin, qamqa Magog nacionta qawarispayá ñoqamanta willakuy Gog sutiyoq runapa contranpi, payqariki Mesec hinaspa Tubal lawpi kamachikuqmi. ³Paymanyá ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata niy: “Mesec hinaspa Tubal lawpi kamachikuq Gog sutiyoq runa, ñoqaqa qampa contraykipim kachkani. ⁴Qamtaqa ñoqapunim muyurichisqayki, kakichuykitapas ganchokunawan hapirachispaymi horqorusqayki llaqa tropaykikunatawan kuskata, horqorusaqtaqmi caballokunatapas chaynataq sillakuqñin kunatapas. Paykunaqariki tukuy ima armayoqmi nana-nanaq kachkanku, taksapas-hatunpas harkachikunayoqmi hinaspa makinkupi espadayoqmi paykunaqa kachkanku. ⁵Paykunawantaqmi kachkan Persia, Cus hinaspa Put nacionniyoq tropakunapas, llapallankum kachkanku harkachikunayoq hinaspa cascoyoqkama. ⁶Llaqa tropantinmi paykunawantaq kachkan Gomerpa castankunapas chaynataq karu-karu norte lawpi Bet-togarma llaqtayoq

tropakunapas. Paykunaqariki nana-nanaqmi qanwan lloqsichkanku. ⁷Yaw Gog, qamyá alistakuy, preparakuyá chay nana-nanaq qanwan kaqkunapiwan. Qanmi kanki paykunapa waqaychaqñinqa. ⁸Unay tiempokunamantam otaq watakunapa tukupaynintam qayasqa kaspá guerrakunamanta samariykuq nacionman yaykunki. Chay nacionniyoq runakunaqa tukuy hinastinmantam huñunakurunku Israel nacionpa orqonkunapi. Chay orqokunaqariki unaypaq purmachisqañam karqa ichaqa llaqa runakunam huklaw nacionmanta horqosqa kaspanku chaypiqa hawkaña kawsakuchkanku. ⁹Puyu tapaykuchkaq hinaráq paykunaman chayaruspa wayra-para hina pawaykunki. Chaynataqa ruranki yanapasuq-niki runakunapiwan nana-nanaq runakunawanmi.

¹⁰“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Chay tiempopiqa mana allinkunata tanteaspam hukmankunata piensanki. ¹¹Qanmá kaynata ninki: ‘Ñoqaqa mana murallasqa llaqtayoqkunapa nacioninta rispam guerrawan hapimusaq. Confianzallawanña hawka kawsakuq runakunapa contranpim sayarimusaq, paykunaqariki *yachachkanku mana murallayoq, mana punkuyoq hinaspa mana cerrojoyoq llaqtakunapim. ¹²Salteamuspa tukuy imankutapas qechumusaq. Achka nacionmanta huñunakuruspa purmachisqa llaqtakuna hatariqkunatapas guerrawanmi hapimusaq. Paykunaqariki kachkanku animalsapa hinaspa tukuy imayoqmi. Yachachkankupas kay pachapa chawpinpi hinaráqmi’ nispa. ¹³Saba lawmanta, Dedan lawmanta kaqkunapas hinaspa Tarsis lawmanta kaqkunapas chaypi kaq llaqtachakunapiwanmi kaynata tapusunki: ‘¿Qamqa hamurqanki suwakunaykipaqchum? ¿Tropaykikunatapas huñurqanki qori-qollqekunata, ganadokunata, tukuy imakunata hinaspa achka-achka imakunatapas salteaspa hapikuykunaykipaqchu?’ nispa.”

¹⁴—Runapa churin, Gog sutiyoq runamanyá willay ñoqa Señor Diospa kayna nisqayta: “Israelpa castan runaykuna hawkaña kawsakuptinmi qamqa chayraq cuentata qokurunki. ¹⁵Qanmi norte lawpi nacionnikimanta hamunki achkallaña runakunapiwan hinaspa achkallaña caballopi sillasqa tropakunapiwan kуска. ¹⁶Yaw Gog sutiyoq runa, qamqa allpata puyu tapaykuq hinaráqmi Israel runaykunapa contranpi sayarinki. Chay tukupay tiempokunapim nacionniypa contranpi qamta pusamusqayki, nacionkuna qawachkaptinkum qanwan reqsichikusaq ñoqaqa chuya kasqayta.

¹⁷“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Israel nacionpi ñawpa tiempokuna ñoqamanta willakuqkunawan rimachispayqa qanmantam rimachirqani, paykunamá ñawpa tiempopi achka watapuni willakurqaku qamtaqa Israel nacionman pusamunaymanta.”

Gog sutiyoq runa castigasqa kasqanmanta

¹⁸—Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Israel nacionpa contranpi Gog sutiyoq runa hatariptinmi llumpa-llumpayta piñakurusqa. ¹⁹Chaynaqa sientikuspaymi llum-pa-llumpay piñakuywan jurani chay tiempopiqa Israel nacionpi huk hatu-hatun pacha kuyuy kananmanta. ²⁰Lamar qochapi challwakunapas, alton pawaq animalkunapas, purun animalkunapas, qasqonpa puriq animalkunapas chaynataq kay pachapi *yachaqa llapallan runakunapas ñoqapa ñawpaqniypim katkatatanqaku, orqokunapas pampamanmi wichimunqa, qaqakunapas wichiptinmi murallasqa perqakunapas lliw tuñiykunqa, nispa. ²¹Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Gog sutiyoq runapa contranpim llaqa orqokunapi hatarichisqa guerrata, soldadokunam wañuchinqa soldadomasillanta. ²²Ñoqaqa paypa contranpi castigoytam cumplisapuni, paytaqariki castigasqa peste onqoypiwan runa wañuchiywanmi, paykunamanqa kachaykusaqtaqmi loco paratapas, rumi hinaña runtu-paratapas chaynataq azufreyoq

nina paratapas. Chaykunataqa paypa hawanmanwan tropankunapa hawanmanmi chayachisqa. ²³Chaynapim kikiypuni hatunchakuspay chuya kayniyta nana-nanaq nacionkunaman qawachikusaq hinaptinmi yachanqaku Tayta Dios kasqayta.

Gog sutiyoq runa vencerachikusqanmanta

39 ¹—Runapa churin, qamqa Gog sutiyoq runamanyá ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata niy: “Mesec hinaspa Tubal lawpi kamachikuq Gog sutiyoq runa, ñoqaqa qampa contraykipim kachkani. ²Qamtaqa muyurichispaymi aysasqayki, norte lawmantaraqmi qamtaqa Israel nacionpi orqokunaman yaykunaykipaq pusasqayki. ³*Ichoq makikipi apasqayki flechana arcoykitapas wichirachisqami, *alleg makikipi aptarayasqayki flechakunatapas pampamanmi sikwarachisqayki. ⁴Chaynapim qamqa llapallan tropaykikunapiwan hinaspa qanwan riq runakunapiwan Israel nacion orqokunapi wañurunki, chaypim qamkunataqa mikusunaykichikpaq qoykusqaykichik aycha mikuq tukuy rikchaq alton pawaq animalkunaman chaynataq purun animalkunamanpas. ⁵Arí, qamqa wañunki llutan pampapimá. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini. ⁶Ñoqaqa kañasqtaqmi Magog naciontapas chaynataq lamar qochapa patanpi hawka kawsakuqkunatapas. Chaynapim yachanqaku Tayta Dios kasqayta. ⁷Ñoqaqa Israel runaykuna ukupim reqsichisqa chuya sutiya, chaynapim chuya sutiyaqa manaña piwanpas penqachisqaqchu. Huklaw nacionniyoqkunapas yachanqakum Israel nacionpi chuya Diosqa ñoqa Tayta Diospuni kasqayta. ⁸Nam chayamuchkanña, chayqariki cumplikunqapunim, chay punchawkunamantamá ñoqaqa willakurqani. Ñoqa Señor Diosmi chaynata nini.

⁹“Israel llaqtakunapi *yachaq runakunam lloqsimuspanku kañanqaku guer-rapi peleananku armankuta. Kañanqakum taksa-hatun harkachikunankutapas, flechana arconkutapas, flechankutapas, mazonkutapas chaynataq lanzankutapas. Chaykunawanqa yantapaqñam servichikunqaku qanchis watapuni. ¹⁰Manañam purunmantapas yantataqa apamunqakuñachu, montetapas manam rinqakuñachu yanta pallaqpas, paykunaqariki yantamantam kañanqaku chay armakunataña, paykunañam saqueanqa ñawpaq saqueaqninkutapas hinaspam paykunañataq suwanqaku chay ñawpaq suwaqninkutapas. Ñoqa Tayta Diosmá chaynata nini.”

Gog sutiyoq runa pampanankumanta

¹¹—Gog sutiyoq runamanqa Israel nacionpimá chay tiempopi qosaq pampakunapaq huk sitiota, chay sitioqariki kachkan intipa qespimunanku lawpim otaq Hatun Qochaman riq Puriqkunapa Qechwanpim. Chay sitiopi Gog sutiyoq runa llapa tropanpiwan pampakusqanraykum llapa puriqkuna mana pasayta atinqakuchu. Chayraykum chay sitiotaqa sutichanqaku Hamon Gog Qechwawan. ¹²Israel castakunam allpanku limpiasqa kananpaq paykunata pampanqaku qanchis killapuni. ¹³Chay nacionniyoq llapallan runakunam paykunata pampaysinqa, chay punchawpi hatunchasqa kaptiymi paykunapaqpas kanqa mana qonqay atina punchawtaq. Ñoqa Tayta Diosmi nini chaynata. ¹⁴Chay qanchis killa pasaruptinmi llamkapakuq runakunata minkakunqaku rispanku muyumunankupaq chaynapim pampapi kaq chay wañuq tropakunapa puchuq ayankunata pampamunankupaq, chayraqmi chay nacionqa allin limpiasqa kanqa. ¹⁵Chay muyumuq runakunam huk kaqnin runapa tullunta rikuruspan chaypa waqtanpi huk señalta sayachinqaku chaynapim pampaqkuna hamuspan Hamon Gog Qechwapi pampanankupaq. ¹⁶Chaypitaqmi kanqa huk llaqta Hamona sutiyoq. Chaynatamá limpiyanqaku chay naciontaqa.

¹⁷—Runapa churin, qanmá alton pawaq animalkunata hinaspa purun animalkunata ñoqa Señor Diospa nisqayta kaynata ninki: “Hamuspayá huñunakamuychik, qamkunapaq nakapusqay mikunaykichikpaqyá tukuy hinastinmanta huñunakamuychik, kay wañuchisqaykunataqa ofrecekani Israel nacionpa orqonkunapim. Qamkunaqa aychata mikuspa yawarnintapas tomankichik. ¹⁸Valeroso soldadokunapa aychantam qamkunaqa mikunkichik, kay pachapi kamachikuqkunapa yawarnintam qamkunaqa tomankichik, paykunaqa llapallankum rikchakunqaku Basan lawpi allin cebasqa carnerokunaman, malta carnerokunaman, chiva-tokunaman hinaspa torokunaman. ¹⁹Qamkunaqa wirantapas mikunkichik saksanaykichikkamam, yawarnintapas tomankichik sinkanaykichikkamam, chay wañuqkunataqariki qamkunaman ofrecenaypaqmi wañuchirqani. ²⁰Qamkunaqa convidasqay mesapi hinam saksanaykichikkama mikunkichik caballokunapa aychanta, sillakuqkunapa aychanta, valeroso soldadokunapa aychanta hinaspa guerrapi peleaq llapallan runakunapa aychanta. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini.”

Israel nacionpaq Tayta Diospa llakipayakuyinmanta

²¹—Chaynapimá ñoqaqa huklaw nacionpi runakunaman atiyniyta qawachisqa, llapallan nacionkunam qawanqaku sentenciaspayqa cumplisqayta. Qawanqaku-taqmi imaynam paykunataqa atiyniywan castigasqaytapas. ²²Israel castakunapas chay punchawmantapunim yachanqaku yupaychasqanku Tayta Dios kasqayta. ²³Huklaw nacionniyoq runakunapas yachanqakum Israelpa castankunaqa mana allin rurasqankurayku huklaw nacionkunaman qarqosqa kasqankuta. Paykunataqariki traicionawasqankuraykum qepanchakururqani hinaspa enemigonkuman qoykurqani, chaynapim paykunaqa enemigonkuwanpas guerrapi vencera-chikurqaku. ²⁴Millakuyapaq rurasqankuman hinam hinaspa mana kasukuq kasqankuman hinam paykunataqa qepanchakururqani.

²⁵—Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Jacob castakunataqa maymanpas preso risqankumantam kutichimusaq, llakipayarisqañam Israelpa llapallan castankunamantaqa hinaspa chuya sutiymantapas sientisaqtaq. ²⁶Paykunaqa manaña pipa manchachisqaq allpankupiña hawka kawsakuspaq chayraq qonqanqaku ñawpaqtaqa penqayllapaqña kawsasqankuta chaynataq tukuy imapi traicionawaspanku contraypi sayarisqankuta. ²⁷Paykunataqariki ñoqam horqomusaq llaqa runakunapa chawpinmanta hinaspa huñumusaqtaq enemigonkupa nacionninmantapas, chaynapim achka nacionkuna qawachkaptin Israel castakunaqa chuya kasqayta reqsichiwanku. ²⁸Paykunataqariki ñoqam huklaw nacionkunaman qarqorurqani, chaywanpas mana hukllatapas puchuchispaq kikiypuni allpankuman kutichimusaq, chaynapim paykunaqa yachanqaku yupaychasqanku Tayta Dios kasqayta. ²⁹Manaña paykunata qepanchakuspaymi Israelpa mirayninmanqa Espirituywanña huntaykusaq. Ñoqa Señor Diosmá chaynata nini.

Revelacionpi Ezequiel mosoq templo rikusqanmanta

40 ¹Chunka tawayoq watañam pasarurqa Jerusalem llaqta tuñichisqa kasqanmanta, ñoqaykuñataqmi preso kachkarqaniku iska chunka pichqayoq wataña, chay watapim punta kaq killanpa chunka punchawninpi Tayta Dios hapiykuwaspa chay llaqtaman aparuarqa. ²Ñoqataqa Diosmá revelacionpi aparuarqa Israel allpaman hinaspa churaykuwarqa llumpay alto orqopa hawanman, chaypim sur-lawman qawaqpi kachkasqa hatarichisqa llaqta hina. ³Chayman chayarachiwaptinmi

rikururqani bronceman rikchakuq huk runata. Payqa llaqtapa punkunpi sayaykuspam hapichkasqa linomanta cordelta chaynataq tupuna kaspitapas. ⁴Chay runam niwarqa:

—Runapa churin, qamqa sumaqta qawaspayá allinta uyariway, hinaspataqyá yuyaymanaspa cuentatapas qokuytaq tukuy ima qawachisqaymanta, kayman-qariki apamusqa karqanki qawachinaypaqmi. Chaynaqa qampas tukuy ima qawasqaykitayá willay Israel castakunaman.

Intipa qespimunan lawpi templopa punkunmanta

⁵Templopa hawa lawninpim rikurqani muyuriqnin murallata. Chay runapa makinpi kaq tupuna kaspim kasqa kimsa metro tumpa maschan, chay runa murallata tupuy-kuptinmi anchon kasqa chay kaspin sayayniyoq, altoman sayayninñataqmi kasqa hina chay tupuna kaspin sayayniyoqlataq. ⁶Chaymantam chay tupuq runaqa pasarqa templopa intipa qespimunan lawpi zaguan punkuman hinaspam gradasninta seqaspan tupurqa temploman yaykuykunata, chayqa kasqa chay tupuna kaspin sayayniyoqmi. ⁷Chay murallapa zaguan punku yaykunapa iskay lawninpim kasqa templo cuidaqkunapa cuartokuna, anchonpas largonpas chay cuartokunapa sayayninqa kasqa chay tupuna kaspi sayayniyoqkamallam. Huk cuartomanta huknin cuartoman rakinaqpa sayayninmi kasqa iskay metro parten tumpa maschan. Templo lawman qawaq corredorman yaykunañataqmi kasqa chay tupuna kaspi sayayniyoq. ⁸Uku lawman yaykuna corredortapas tupuptinmi anchon kasqa chay tupuna kaspi sayayniyoq. ⁹Chay corredorpa largonta tupuptinñataqmi kasqa tawa metro sayayniyoq, templo lawman lloqsina iskay lawninpi pilarkunañataqmi kasqa huk metro anchoyoqkama. Chay zaguan punkupi corredorqa templo lawmanmi qawarqa. ¹⁰Chay intipa qespimunan lawpi tariquq zaguan punkupiq kaylaw-waklawpim kasqa chay sayaykamalla kimsa cuartochakuna, chaykunapa waqtankunapi perqapas kasqa chay sayaykamallam.

¹¹Chaymantam chay tupuq runaqa chay zaguan punkupa anchontapas tupurqataq hinaptinmi kasqa pichqa metroyoq, chay zaguan yaykunapa anchonñataqmi kasqa soqta metro parten. ¹²Cuartokunapa ñawpaqninpim kasqa taksa perqakuna, chay perqakunaqa kasqa parte metrokamam, chay cuartochakunaqariki kasqa largonpas-anchonpas kimsa metro tumpa maschankamam. ¹³Chay tupuq runaqa tupurqataqmi chay zaguanpa huk-law kuchunmanta huknin kuchunkamapas, chaypa sayayninqa kasqa chunka kimsayoq metro tumpa maschanmi. ¹⁴Chay pilarniyoq corredorpa sayaynintam tantearqa kimsa chunka hukniyoq metro maschanpaq. Chaypa waqtankunañataqmi kasqa patiopa muyusqan. ¹⁵Chay zaguan punkupi tariquq wasipa largonqa yaykuykunamanta corredor ukupi tukunankamam kasqa iskay chunka soqtayoq metro tumpa maschan. ¹⁶Zaguan cuidaqkunapa cuartochakunaqa kasqa ukuman qawaq rejillasqa ventanayoqkamam, chaypi tariquq corredorpas kasqa ukulawninmanta muyuriqninpi ventanayoqkamam. Chay cuartochakunapa waqtanñataqmi adornasqa kasqa palmera sachá dibujokunawan.

Hawa lawpi patioman

¹⁷Chaymantam chay tupuq runaqa pusaykuwarqa templopa hawa lawnin patioman. Chay patiopa muyuriq patankunaqa kasqa loza pampayoqmi hinaspapas cuartochakunapa muyuykusqanmi. Chay cuartochakunaqa kimsa chunkapunim chay loza pampayoq lawman qawarqaku. ¹⁸Chay urayneppi lozayoq pampaqa tupanakusqa chay zaguan punkupa wasinkunapim, chay lozayoq pampapa anchonqa kasqa chay zaguan punkupi wasipa largon largoyoqmi. ¹⁹Chay runaqa uray lawnin

punkumanta qallaykuspanmi tupurqataq uku law patiopa qallariyninkamapas, chaypa sayayninmi kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro tumpa maschan, hina chay sayayllam kasqa intipa qespimunan lawpipas hinaspa norte lawpipas.

Norte lawman qawaq punkumanta

²⁰Chay tupuq runaqa tupurqataqmi templopa hawa pationman yaykuna norte lawpi zaguan punkutapas, tupurqaqariki largontawan anchontam. ²¹Chaypipas kasqataqmi kaylaw-waklawpi kimsa cuartochakuna, chaykunapa waqtanpi perqakunapas hinaspa corredorpas kasqa punta kaq zaguan punkupi wasipa sayaynin sayayniyoqllam. Chay punta kaq zaguanqariki tarikurqa intipa qespimunan lawpim. Chaypa largonqariki kasqa iskay chunka soqtayoq metro tumpa maschanmi, anchonñataqmi kasqa chunka kimsayoq metro tumpa maschan. ²²Ventanankunapas, corredorninpas hinaspa palmera sacha dibujonkunapas kasqa intipa qespimunan lawman qawaq zaguan punku wasipi tarikuq sayaynin sayayniyoqllam. Chayman seqanankupaqmi kasqa qanchis gradaskuna, chay gradaskunapa ñawpaqinpiñataqmi kasqa huk corredor. ²³Ukupiña tarikuq templopa pationman yaykunapa chimpanpim kasqa chay norte lawpi zaguan punku, hukninñataqmi kasqa intipa qespimunan lawpi. Hinaptinmi chay huknin zaguanmanta hawa zaguanman tupuptin kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro tumpa maschan.

Surlawman qawaq punkumanta

²⁴Chaymantam chay tupuq runaqa pusawarqataq surlawman, chaypipas kasqataqmi huk zaguan punku. Chaypipas tupurqam chaypi tarikuq cuartokunapa waqtantawan corredorninta, chaypa sayayninqa kasqa chay wakin zaguan punkukunapa sayaynin hinallam. ²⁵Chay zaguan punku wasiqa corredornintinmi kasqa muyuriqninpi ventanayoq wakin zaguan punku wasi hina. Chaypa largonqariki kasqa iskay chunka soqtayoq metro tumpa maschanmi, anchonñataqmi kasqa chunka kimsayoq metro maschan. ²⁶Chaypiqa kasqataqmi qanchis gradaskunapas. Chaypa ñawpaqinpipas kasqam corredor. Chay wasipi tarikuq cuartochakunapa waqtan perqakunapiñataqmi kasqa palmera sacha dibujokuna. ²⁷Ukupiña tarikuq templopa pationman yaykunapa chimpanpim tarikurqa chay surlawpi zaguanqa, chay huknin zaguanmanta hawa zaguanman tupuptinmi kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro tumpa maschan.

Templopa uku pationmanña yaykuna zaguankunamanta

²⁸Pusaykuwarqataqmi templopa uku pationmanña yaykuna zaguanninta, chay surlawpi tarikuq zaguan punku wasita tupuykuptinmi kasqa chay wakin zaguan punku wasi hina sayayniyoqlla. ²⁹Punku cuidaqqunapa cuartonkunapas, chaypa waqtanpi perqakunapas hinaspa corredorninpas chay wakinpa sayaynin sayayniyoqllam kasqa. Chay wasipaqariki corredornintinpam kasqataq muyuriqninpi ventanankunapas. Chay wasipa largonqariki kasqa iskay chunka soqtayoq metro tumpa maschanmi, anchonñataqmi kasqa chunka kimsayoq metro tumpa maschan. ³⁰Chay templomanña yaykuna uku patiopa corredorninkunam kasqa chunka kimsayoq metro tumpa maschan largoyoq, anchonñataqmi kasqa yaqa kimsa metro. ³¹Chay corredorqa qawarqa hawa lawpi pationmanmi, chaypi tarikuq cuartochakunapa waqtan perqakunapiñataqmi kasqa palmera sacha dibujokuna, kasqataqmi pusaq gradaskunapas.

³²Ñoqataqa templopa ukulaw patientam pusawarqataq intipa qespimunan lawman, chaypi tarikuq zaguan punku wasita tupuykuptinmi chaypa sayayninqa kasqa wakin

zaguan punku hina sayayniyoqlla. ³³Punku cuidaqkunapa cuartonkunapas, chaypa waqtanpi perqakunapas hinaspa corredorninpas chay wakinsa sayaynin sayayniyoqllam kasqa. Chay wasipaqariki corredornintinpam kasqataq muyuriqinpi ventanankuna. Chay wasipa largonqariki kasqa iskay chunka soqtayoc metro tumpa maschanmi, anchonñataqmi kasqa chunka kimsayoc metro tumpa maschan. ³⁴Chay corredorqa qawarqa hawa lawpi patiomanni, chaypi tarikuq cuartochakunapa waqtan perqakunapiñataqmi kasqa kaylaw-waklawpi palmera sacha dibujokuna, kasqataqmi pusaq gradaskunapas.

³⁵Noqataqa pusaykuwarqataqmi norte lawpi tarikuq zaguan punku wasimanpas, chay wasita tupuykuptinmi chaypa sayayninqa kasqa wakin hina sayayniyoqlla.

³⁶Punku cuidaqkunapa cuartonkunapas, chaypa waqtanpi perqakunapas hinaspa corredorninpas chay wakinsa sayaynin sayayniyoqllam kasqa. Chay wasipaqariki muyuriqinpi kasqataq ventanankuna. Chay wasipa largonqariki kasqa iskay chunka soqtayoc metro tumpa maschanmi, anchonñataqmi kasqa chunka kimsayoc metro tumpa maschan. ³⁷Chay corredorqa qawarqa hawa lawpi patiomanni, chaypi tarikuq cuartochakunapa waqtan perqakunapiñataqmi kasqa kaylaw-waklawpi palmera sacha dibujokuna, kasqataqmi pusaq gradaskunapas.

Norte lawpi tarikuq cuartokunamanta

³⁸Kasqataqmi huk cuartopas zaguan punku corredorman punkuyoq, chay cuartopim mayllarqaku lliw kañana ofrenda animalkunata. ³⁹Chay zaguan punku wasipa corredorninpi kasqa kaylaw-waklawpi iskay mesakuna, chaypa hawanpim wañuchisqaku lliw kañana animalkunata chaynataq hucharayku hinaspa culparayku animalkunatapas. ⁴⁰Norte law punkuman seqana lawpa hawa lawninpi kasqa iskay mesakuna, waklawninpi pas zaguan punku corredornin lawpim kasqataq iskay mesakuna. ⁴¹Chaynaqa tawa mesakunamá kasqa zaguanpa waklawninpi pas chaynataq zaguanpa kaylawninpi pas, chaynaqariki llapallan mesakunaqa kasqa pusaqmi, chaykunapa hawanpim wañuchisqaku ofrecenanku animalkunata. ⁴²Diosman ofrecespa lliwta kañapunankupaqmi kasqa labrasqa rumimanta tawa mesakuna. Chay mesaqa kasqa yaqa huk metro largoyoqmi, chaynataqmi anchonpas kasqa yaqa huk metrotaq, altoman sayayninñataqmi kasqa parte metro tumpa maschan. Chay mesakunapimá churasqaku imakunapas necesitaskunkuta chaynapi lliw kañana animalkunatapas chaynataq wakin animalkunatapas wañuchinankupaq. ⁴³Chay wasipa ukunpa muyuriqinpiñataqmi kasqa allin takyachisqa iskay puntayoc ganchokuna, chay mesakunapa hawanpiqa kasqa ofrenda aychakunam.

⁴⁴Templopa uku patiomanni yaykuna zaguanpa hichpanpim kasqa iskay cuartokuna, hukninqa tarikusqa norte lawpim surlawta qawastin, hukninñataqmi kasqa surlawpi norte lawta qawastin.

⁴⁵Hinaptinmi chay tupuq runa niwarqa:

—Kay surlawman qawaq cuartoqa templopi llamkaq sacerdotekunapaqmi.

⁴⁶Kay norte lawman qawaq cuartoñataqmi altarpi llamkaq sacerdotekunapaq, paykunaqariki kanku sacerdote Sadocpa mirayninmi, paykunallamiki Leviypa castankunamantaqa Tayta Diosman asuykunankupaq hina kachkanku —nispa.

Templomanta

⁴⁷Chay tupuq runaqa tupurqataqmi chay uku lawpiña tarikuq templopa patiomapas, chaypa largonqa kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro tumpa maschanmi, hina chayna sayayniyoqllataqmi kasqa anchonpas, tawantin waqtanmá kasqa hina chayna sayayni-

yoqla. Huk altarpas kasqataqmi chay templopa chimpanpiqa. ⁴⁸Chaymantam payqa pusaykuwarqataq templopa corredorninmanpas hinaspa tupuykurqa punkupa waqtanpi perqakunata, chaypa anchonqa sapakamapam kasqa yaqa kimsa metro. Chaynaqa chay punkupa kaylaw-waklawnin anchonqa kasqa huk metro parten tumpa maschanmi. ⁴⁹Chay corredorpa largonqa kasqa chunka metro tumpa maschanmi, anchonpa sayayninñataqmi kasqa yaqa soqta metro, chaymanqa seqasqa chunka gradaskunam. Chay yaykuna perqapa kaylaw-waklaw waqtanqa kasqa huk pilarniyokkamam.

41 ¹Chay tupuq runaqa pusaykuwarqa templo ukumanñam. Chaypim tupuykurqa punkupa waqtanpi qawanakuq perqakunata. Chay huknin perqapa anchonmi kasqa kimsa metro tumpa maschan, hina chayna sayayniyoqlam kasqa chimpanpi kaq perqapas. ²Santuarioman yaykuna punkupa anchonqa kasqa pichqa metro tumpa maschanmi, chay punkupa waqtankunapi hapiqnin perqakunañataqmi kasqa iskay metro parten tumpa maschan. Chaymantañataqmi tupuykurqa santuariopa largonta hinaptinmi chaypa sayayninqa kasqa iskay chunka hukniyoq metro, anchonñataqmi kasqa chunka metro parten. ³Chaymantañataqmi pasaykuspan tupurqa ukuman yaykuq punkupa perqanpa anchonta hinaptinmi chaypa anchonqa kasqa huk metro tumpa maschan, hina chay kikin punkunñataqmi kasqa kimsa metro tumpa maschan anchoyoq, chay punkupa waqtankunapi hapiqnin perqakunañataqmi kasqa kimsa metro parten tumpa maschan. ⁴Chaymantañataqmi tupurqa templopa uku lawninpi cuartopa largonta hinaptinmi sayayninqa kasqa chunka metro parten, anchonpas hina chayna sayayniyoqmi kasqa. Hinaptinmi chay tupuq runa niwarqa: —Kay cuartoqa Chuyay-chuyay Sitiowan sutichasqam —nispa.

Templopa waqtanpi cuartochakunamanta

⁵Chay runaqa tupurqataqmi templopa perqankunatapas hinaptinmi chay perqapa anchonqa kasqa kimsa metro tumpa maschan. Chay templopa muyuriqninpiñataqmi kasqa cuartochakuna, chay sapakama cuartokunapa anchonqa kasqa iskay metro tumpa maschanmi. ⁶Chay cuartokunaqa kasqa hawanpi seqella iskay altosniyoqkamam, chay sapa seqepim kasqa kimsa chunka cuartochakuna, sapa altospam kasqa huk patak chaynapi cuartokunapa qerunta hapiptin chay qerukunaqa manaña templopa perqanpa ukunman yaykunanpaq. ⁷Templopa muyuriqninpi kaq cuartokunapa anchonqa kasqa aswan anchom sapa altospa, templota muyuriq wasipa perqanqa kasqa ancho gradas hinam. Sapa altosmi anchoyasqa seqasqanman hina. Pampamantam seqasqa huk gradas chawpi kaq altosninta iskay kaq altosman chayanankama. ⁸Chaymantam qawarirqani chay templo muyurimuq wasipa patak hina hoqarikuq cimientonta, chay patak hina hoqarikuq cimientonpa hawanpimá chay cuartochakunaqa tiyasqa. Chay patakpa sayayninqa kasqa kimsa metro tumpa maschanmi. ⁹Cuartokunapa hawa kaq perqanpa anchonñataqmi kasqa iskay metro parten tumpa maschan. Kasqataqmi huk callejonpas templopa waqtanpi cuartokunamanta hinaspa sacerdotekunapa cuartonkunamanta rakinnaq. ¹⁰Chay callejonqa templopa muyuriqninpi má kasqa, chay callejonpa anchonñataqmi kasqa chunka metro parten. ¹¹Chay cuartokunapa punkunkunaqa qawasqa chay callejon lawmanmi, huknin punkum qawasqa norte lawman, hukninñataq surlawman. Chay callejonman tupaq cimientonñataqmi kasqa iskay metro parten tumpa maschan anchoyoq.

Intipa seqaykunan lawpi kaq wasimanta

¹²Intipa seqaykunan lawpim callejonpa chimpallanpi kasqataq huk hatun wasi, chay wasipa anchonqa kasqa kimsa chunka soqtayoq metrom, largonñataqmi kasqa tawa chunka qanchisniyoq metro, chay wasipa perqankunapa anchonqa kasqa iskay metro parten tumpa maschanmi.

Templopa lliw sayayninmanta

¹³Chaymantam chay tupuq runaqa tupurqa templopa lliw largonta hinaptinmi kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro parten. Tupurqataqmi callejontawan qepapi kaq hatun wasitapas chaynataq perqantapas hinaptinmi lliw kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro parten. ¹⁴Templopa uyanñataqmi intipa qespimunan lawman qawaq callejonpiwan kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro parten anchoyoq. ¹⁵Tupurqataqmi callejonpa chimpanpi templopa qepanpi kaq hatun wasitapas chaynataq kaylaw-waklaw perqakunatapas, chaypa sayayninqa kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro partenmi.

Templopi imakunapas tarikuqmanta

Templopi kaq hawa santuariom ukupi kaq Chuyay-chuyay sutiyoq cuartopiwan hinaspa corredorpiwan ¹⁶tablakunawan tableasqa kasqa. Punkupa patakinkunapas, rejillayoq ventanankunapas chaynataq templopa muyuriqninpi kimsantin seqepi balconkunapas tableasqam kasqa, chaynaqa kasqa pampamanta ventanakamam. Chay ventanakunañataqmi kasqa kaspi rejillayoqtaq. ¹⁷Chay runaqa tupurqataqmi punkupa hawantapas hinaspa templo ukupi cuartotapas chaynataq muyuriqninpi ukuntin-hawantin uyantapas. ¹⁸Chay tableasqa tablakunapiñataqmi tallasqa kasqa querubin sutiyoq angelkunapiwan palmera sachapa dibujon, chay querubinkunaqa sapakamam kasqa iskay uyayoqkama. ¹⁹Huknin uyanmi kasqa runapa uyan kaqla hinaspa qawachkasqa palmera sachapa dibujon lawman, huknin uyanñataqmi kasqa leonpa uyan kaqla, chaypas qawachkasqa huklawninpi palmera sachapa dibujonmanmi, chaynaqariki kasqa templopa lliw muyuriqninpi. ²⁰Pampamanta punkupa hawankamam kasqa chay tallasqa querubin sutiyoq angelkunapa dibujonkunaqa, hina chaynallam kasqa palmera sachapa dibujonkunapas, chaynaqariki kasqa santuariopa muyuriq perqankunapim. ²¹Santuarioman yaykuq punkupa pilarninmi kasqa tawa waqtayoq kullu.

Tablawan rurasqa altarmanta

Chuyay-chuyay sutiyoq cuartopa chimpanpiñataqmi kasqa ²²tablamanta altar rurasqaman rikchakuq, chaypa waqtankunaqa kasqa huk metro tumpa maschan sayayniyoqmi, sayayninñataqmi kasqa huk metro parten tumpa maschan. Chay altarpaqa esquinankunapas, pampapas hinaspa waqtankunapas tablamantam kasqa. Hinaptinmi chay runa niwarqa:

—Kayqa Tayta Diospa qayllanpi mesam —nispa.

Templopa punkunkunamanta

²³Santuariopam kasqa iskayman kichakuq punkunkuna, hina chaynallataqmi kasqa Chuyay-chuyay sutiyoq cuartopa punkunkunapas. ²⁴Sapa punkupañataqmi kasqa iskay hojankuna, sapa hojañataqmi kasqa visagranpi kuyuy. ²⁵Chay santuariopa punkunkunapim kasqa tallasqa querubin sutiyoq angelkunapa dibujonkuna

chaynataq palmera sachakunapa dibujonkunapas, chay dibujokunaqa kasqa templopa perqankunapi dibujokuna kaqlam. Hawa kaq corredorpa hawanpiñataqmi kasqa tablamanta qawiñakuna. ²⁶Corredorpa kaylaw-waklawninpipas kasqa rejillayoq ventanakunam, chay ventanakunapiqa tallasqam kasqataq palmera sachapa dibujonkuna. Templopa waqtanpi kaq cuartochakunapas kasqa qawiñayoqkamam.

Templopa hichpanpi wasikunamanta

42 ¹Chaymantam chay runaqa pusawarqa norte lawpi kaq hawa patioman hinaspa maykuchiwarqa callejonpa chimpanpi kaq cuartokunaman, chayqariki kasqa templopa qepanpi kaq wasipa chimpanpim otaq norte lawpim. ²Chay norte lawman qawaq wasipa largonqa kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro partenmi, anchonñataqmi kasqa iskay chunka soqtayoq metro tumpa maschan. ³Chay wasipa huklawninga qawasqa uku kaq patiomanmi, chaypa anchonqariki kasqa chunka metro partenmi, chay wasipa huklawninga qawasqa hawa lawpi loza pampayoq patiomanmi, chay wasipa kasqa kimsantin seqepi chimpa-chimpa balconniyoqmi. ⁴Cuartokunapa chimpanpiqa kasqataqmi huk taksa callejonchapas, chaypa anchonqa kasqa pichqa metro tumpa maschanmi, uku lawman qawaq largonñataqmi kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro parten, chay callejonpa punkunkunaqa lloqsisqa norte lawmanmi. ⁵Iskaynin altoskunapi cuartokunaqa aswan taksallam kasqa pampapi kaq cuartokunamantaqa, sapa altospi wasikunam taksayarqa balconkunapas taksayasqanman hina. ⁶Chay wasipi cuartokunaqa kimsa seqellam kasqa ichaqa patiopi kaq cuartokunapa pilarninkuna hinaqa manam chaykunapaqa kasqachu, chayna mana pilarniyoq kasqanraykum sapa altospi cuartokunaqa seqasqanman hina taksayarqa pampapi kaq cuartokunamantaqa chaynataq punta kaq altospi cuartokunamantapas.

⁷⁻⁸Hawa kaq patioman qawaq cuartokunam kasqa iskay chunka soqtayoq metro parten largoyoq, chay cuartokunapa chimpanpiñataqmi risqa hawa kaq patioman qawaq perqa, chaypa largonqa kasqa chunka soqtayoq metro partenmi, chaynaqa chay taksa callejonchapa lliw sayayninga kasqa pichqa chunka iskayniyoq metro partenmi. ⁹Kay pampapi cuartokunaman yaykunapaqqa kasqa punkukunam hawa patioman otaq intipa qespimunan lawmanta. ¹⁰Chaymanqariki yaykuna kasqa hawa patio perqapa anchontam.

Surlawpi kaq callejonpa chimpanpipas kasqataqmi cuartokuna, chay cuartokunaqariki kasqa templopa qepanpi kaq wasipa waqtanpim. ¹¹Chay cuartokunaqa kasqa kaqkamallam chaynataq chay sayaykamallam, norte lawpi kaq cuartokunaman rikchakuqmi kasqa chay seqella cuartokunaqa, kasqataqmi yaykunapaq hinaspa lloqsinapaq punkunkunapas, chaykunapa chimpanpipas kasqataqmi huk taksa callejoncha. ¹²Surlawpi kaq cuartokunaman chayanapaqñataqmi kasqa huk punku, chay punkupim qallarisaq chay taksa callejoncha, chay callejonqariki risqa chay perqapa rinan intipa qespimunan lawmanmi.

¹³Chay runam niwarqataq:

—Callejonpa chimpanpi kaq norte lawpi cuartokunapas hinaspa surlawpi cuartokunapas kachkan Diospaq sapaqchasqam. Chaypiqa Tayta Diosman asuykuq sacerdotekunam mikunku Tayta Diosllapaqña sapaqchasqa kaqkunata, chaypitaqmi churanku Diosllapaqña sapaqchasqanku ofrendakunatapas, chay ofrendakunaqariki kawsaykunamanta ofrendakunam chaynataq hucharayku hinaspa culparayku ofrendakunam, chaynaqa chay churananku lugarqariki Diosllapaqña sapaqchasqam. ¹⁴Sacerdotekuna santuarioman yaykuspankuqa manam lloqsinmankuchu hawa patiomanqa. Lloqsispaq-lloqsinqaku servinankupaq hinakusqanku pachankuta horqokuspankuñam hinaspa

chaypi saqeykuspankuñam, chay pachakunaqariki Diosllapaqña sapaqchasqa kaqkunam. Runakunapa kasqanman lloqsinankupaqqa pachakunqaku huk pachawanñam.

Templopa canchonnin tupusqanmanta

¹⁵Templopa kasqanpi tukuy imakunatapasp tupuyta tukuruspanñataqmi chay runaqa pusawarqa intipa qespimunan lawpi zaguan punkunta hinaspam hawa lawpa muyuriqninta tupurqa. ¹⁶Payqa chay tupuna kaspinta hapiykuspanmi tupurqa intipa qespimunan lawpi kaq muyuriqninta hinaptinmi chaypa sayayninqa kasqa iskay pachak soqta chunkan iskayniyoq metron. ¹⁷Chaymantam payqa chay tupuna kaspinwan tupurqataq norte lawpi kaq muyuriqnintapas hinaptinmi chay sayayninqa kasqa iskay pachak soqta chunkan iskayniyoq metron. ¹⁸Chaymantam payqa chay tupuna kaspinwan tupurqataq surlawtapas hinaptinmi chaypa sayayninqa kasqa iskay pachak soqta chunkan iskayniyoq metron. ¹⁹Intipa seqaykunan lawmanpas muyuykuspanmi tupurqataq chay tupuna kaspinwan hinaptinmi chaypapas sayayninqa kasqa iskay pachak soqta chunkan iskayniyoq metron. ²⁰Tupurqaqa templopa canchonninpa tawantin waqtantam. Chay canchonpa muyuriqninpiñataqmi kasqa huk muralla, chay canchonpa largonqa kasqa iskay pachak soqta chunkan iskayniyoq metronmi, anchonpas kasqa hina chayna sayayniyoqllataqmi. Chay muyuriq murallaqariki kasqa Diosllapaqña sapaqchasqa kaqkunamanta imakunatapasp rakinanpaqmi.

Temploman Diospa kanchariynin huntaykusqanmanta

43 ¹Chaymantam chay runaqa pusaykuwarqa intipa qespimunan lawpi zaguan punku wasiman. ²Hinaptinmi rikururqani Israelpa Diosninpa kanchariynin inti-pa qespimunan lawmanta hamuchkaqta. Uyarirqanım lloqllapa qaparisqanta hina. Kay pachañataqmi sumaqllataña achkirirqa kanchayninwan. ³Revelacionpi chay rikusqayqa karqa Jerusalem llaqtata Tayta Dios tuñichinanpaq hamuspan qawachiwasqan hinaraqmi, kay qawasqayqa rikchakurqa Quebar Mayupa patanpi qawasqayman hinaraqmi. Chaymi ñoqañataq qonqoranpa pampaman kumuykurqani. ⁴Chaynaqa Tayta Diospa kanchariynimá chay temploman yaykumurqa intipa qespimunan lawpi zaguan punkunta.

⁵Espiritunñataqmi hoqariruwaspan aparuarqa templopa uku kaq patianman hinaptinmi chay templomanqa huntaykurqa Tayta Diospa kanchariynin. ⁶Chay runam sayaykurqa ñoqapa waqtaypi hinaptinmi uyarirqani templo manta Tayta Dios rimapayawasqanta. ⁷Payqa kaynatamá niwarqa:

—Runapa churin, kay sitioqariki tiyanaypa kananmi hinaspapas chakiykuna samariykichina sitiom, kaypim ñoqapa wiñaypaq *yachasaq Israelpa mirayninkunapa chawpinpi. Israelpa castankunaqa manañam penqaymanqa churanqakuñachu chuya sutiyaqta, paykunapas nitaq reyninkupas manañam huchapakuq warmi hinaqa taytacha-mamachakunata adoranqakuñachu, chuya sutiyaqta manañam penqaymanqa churanqakuñachu reyninkupa ayankunata alto moqo capillakunapi churaspankuqa. ⁸Paykunaqa ñoqapa pilarniyoq punkuyta hichpallanpim hatarirachirqaku pilarniyoq punkuntapas hinaptinmi ñoqapa lawmanta paykunapa lawmanqa qawakurqa huk perqallaña, chaynapim paykunaqa chay millakuytaq rurasqankuwan ñoqapa chuya sutiyaqta penqayman churarqaku. Chayraykum ñoqapas paykunapa contranpi piñakuspay wañurachirqani. ⁹Kunanqa wischuchunkuñayá taytacha-mamachankuta, chaywanmiki paykunaqa huchapakuq warmi hina huchallikunku, wischuchunkutaqyá reyninkupa wañusqa ayankutapas, chayraqmi ñoqapa *yachasaq paykunapa chawpinpi. ¹⁰Chaynaqa

runapa churin, qamyá willay Israel castakunaman kay templopa imaynam kasqanmanta, willaytaqyá planokunamantapas hinaspa sayayninkunamantapas chaynapi mana allin rurasqankumanta penqakunankupaq. ¹¹ Sichum penqarikunqaku tukuy mana allin rurasqankumanta hinaptinga qamyá willay imayna formayoqmi chay temploqa kasqanmanta. Willaytaqyá maypim tukuy imankunapas tarikusqanmanta chaynataq maylawpim yaykuna punku hinaspa lloqsina punkupas tarikusqanmanta, qamqa willankimá imayna formayoqmi chay temploqa kasqanmanta hinaspa cumplinanku decretokunamantapas. Qamqa yachachinkitaq má imayna formayoq kasqanmanta chaynataq chaypi tukuy ima yachachikuyrintapas, paykuna qawachkaptinyá qellqay imayna formayoq kasqanmanta chaynapi chayman hina ruranankupaq, qellqaytaqyá llapallan chaypi kaq decretokunantapas cumplinankupaq. ¹² Chay templomanta yachachikuyqa kaynamá: moqopa hawanpi tarikuq templopa kasqanqa lliw mururiqnintinmi kanqa Diosllapaqña sapaqchasqa.

Altarmanta

¹³—Altarpa sayayninkunaqa templota tupusqanku tupuwan tupuptinkum kayna karqa: Altarpa muyuriqninpiqa kasqam huk yarqa parte metro masnin ukuyoq, anchonñataqmi kasqa hina metro masnintaq, chaypa muyuriqnin patakiniñataqmi kasqa huk cuarta maschayoq. Altarpa tiyananñataqmi kayna karqa: ¹⁴ Pampamanta qallariq punta kaq patakpa patankamam kasqa huk metro tumpa masnin sayayniyoq, chay patanpa anchonñataqmi kasqa parte metro masnin. Chay altarpa iskay kaq patakniinpa sayayninñataqmi kasqa iskay metro masnin, chaypa patanpa anchonñataqmi kasqa parte metro masnin. ¹⁵ Altarpi ninapa kanan patakpa alturanñataqmi kasqa iskay metro tumpa masnin, chaypa tawan esquinankunapiñataqmi kasqa toropa waqran hina tawa adornokuna. ¹⁶ Chay altarpa hawanpi ninapa kananqa kasqa tawantinmi igualla waqtayoq, sapakama waqtanpa sayayninmi kasqa soqta metro masnin. ¹⁷ Chay altarpa iskay kaq patakniinpas kasqa tawantinmi igualla waqtayoq, sapakama waqtanpa sayayninmi kasqa yaqa qanchis metro parten. Chaypa patanñataqmi kasqa huk cuarta maschan patakniyoq. Chay altarmanta seraq gradasnataqmi qawasqa intipa qespimunanan lawman.

¹⁸ Chaymantam niwarqa:

—Runapa churin, ñoqa Señor Diosmi kaynata niki: Altar ruranankupaq tiempo chaya-muptingqa kay decretokunatamá cumplinqaku. Altarpa hawanpim huk animalta lliwta-puni kañapuwanqaku hinaspataqmi chay altartaqa yawarwanpas challanqakutaq. ¹⁹ Hucharayku huk malta torota wañuchispa ñoqaman ofrecewanankupaqmi qonki Sadocpa mirayninmanta Levij casta sacerdotekunaman, paykunallam serviwanankupaqqa asuykuwananpaq hina kachkanku. Chaynatam ñoqa Señor Dios nini. ²⁰ Chaymantam asneq yawarninta hapiykuspa chay yawarwan llusinki chay waqra hina tawantin adornokunata, llusinkitaqmi iskay kaq patakpa tawantin esquinankunantapas hinaspa chaypa patanpi muyuriqninkunantapas, chaynapimá chay altartaqa chuyanchanki runakunapa ima huchanmantapas. ²¹ Chay hucharayku ofrecewasqanku malta torotaqa apanqaku santuariomanta hawanmanmi hinaspa kañanqaku maymi kañanankupi. ²² Paqarinnintin punchawñataqmi hucharayku ñoqaman ofrecewanqaku sano allin chivatota hinapinmi sacerdotekunañataq chay altarta chuyanchanqaku imaynam chay malta torowan rurasqankuta hina. ²³ Hucharayku chuyanchayta tukuruspañataqmi ofrecewanki allin sano malta torotawan huk carnerota. ²⁴ Chay animalkunatamá ñoqa Tayta Diosman ofrecewanki, sacerdotekunañataqmi kachiwankachichaykuspanku lliwta ñoqapaq kañapuwanqaku. ²⁵ Qanchis punchawnintinmi hucharayku sapa punchaw wañuchinki huk chivatota, malta torota chaynataq carnero-

tapas, chaykunaqa kanqa allin sanokamam. ²⁶Qanchis punchawpunimá sacerdotekuna chay altartaqa runakunapa huchanmanta chuyanchanqaku hinaspam ñoqallapaqña sapaqchanqaku. ²⁷Chay qanchisnintin punchawkuna tukuruptinfiataqmi pusaq punchawmanta ñawpaqmanqa sacerdotekunapas qallaykunqakuña lliw kañananku animalkuna ofrecewayta, ofrecewanqakutaqmi ñoqawan allinlla kasqankumanta ofrendakunatapas, chayraqmi agradowanqa chaskisqaykichik. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.

Intipa qespimunan lawpi zaguan punkumanta

44 ¹Chaymantam chay runaqa huktawan kutichiwarka intipa qespimunan lawman qawaq hawa muralla zaguan punkuman hinaptinmi chay punkuqa wichqarayachkasqa.

²Chaypimá ñoqataqa Tayta Dios kaynata niwarqa:

—Kay punkutaqa amayá kichachunkuchu aswanqa wichqarayachunyá, amam pipas yaykunqachu kay punkuntaqa. Kay punkuntaqariki yaykurqani Israelpa yupaychasqan ñoqa Tayta Diosmi, chaynaqa hina wichqasqamá kanqa. ³Chaypiqa tiyaspaga-tiyanqa kamachikuqllam ñoqapa qayllaypi mikunanpaq ichaqa yaykunqapas-lloqsinqapas zaguan corredor lawnillantam —nispa.

Pikunallam templomanqa yaykunanmanta

⁴Chaymantam chay runaqa pusaykuwarqa norte lawpi zaguan punkunta templo chimpanman, chaynapim rikurqani templomanqa Tayta Diospa kanchariynin huntaykusqanta hinaptinmi ñoqañataq qonqoranpa pampaman kumuykurqani. ⁵Chaymantam Tayta Dios niwarqa:

—Runapa churin, qamqa allinta yuyaymanaspayá sumaqta qaway hinaspa uyariy templo lliw decretonkunamantawan yachachikuyninkunamanta qanman nisqaykunata. Yuyaymanaytaqyá pikunam templomanqa yaykunanmanta hinaspa santuariomanta lloqsinqanmantapas.

⁶—Kay mana kasukuq Israel castakunataqa qamyá rimapayay ñoqa Señor Diospa kayna nisqayta: “Israel castakuna, sayaychikñayá millakuyupaq kaqkuna ruraymantapaqa. ⁷Qamkunaqa forastero runakunata santuarioyman pusaykuspam millakuyupaqtaña temploytaqa rurarunkichik, chay runakunaqariki ñoqapaq hinaqa manam se-ñalaspachu kanku sonqonkupi nitaq cuerponkupipas. Millakuyupaq kaqkunatam rurachkankichik mikuyniytapas wirayoqta hinaspa yawarniyoyta ofrecewaspaykichik, qamkunaqa contratoypapas manam kasukunkichikchu. ⁸Qamkunaqariki manam kasukurqankichikchu ñoqallapaqña kaqkunamanta encargasqaykunatapas aswanqa huklaw runakunamanñam qoykurqankichik santuarioypi ruranakunataqa.

⁹“Chayraykum ñoqa Señor Dios nini kaynata: Ñoqapa santuarioymanqa manam yaykunqachu sonqonpi hinaspa cuerponpi mana señalaspachu extranjero runaqa, Israelpa mirayninkunawan *yachaqa forastero runapas manapunim yaykunqachu. ¹⁰Leviyapa castankunapas Israel castakunawanmi ñoqamanta karunchakururqaku hinaspam pasakurqaku taytacha-mamachakuna adoraqña, chayraykumá paykunaqa mana allin rurasqankumanta castigasqa kanqaku. ¹¹Leviyapa castankunaqa servikunqaku santuarioypim, paykunaqa temployta zaguan punkunkunapi cuidaqmi kanqaku, ruranaqakutaqmi temploypi wakin ruranakunatapas. Paykunamá wañuchinqaku lliw kañapuwanananku animalkunatapas hinaspa wakin ofrenda animalkunatapas, paykunaqa listotaqma kanqaku llapa runakunata servinankupaqpas. ¹²Ichaqa chaywanpas paykunaqa Israel castakunata servispankum

taytacha-mamachakunata adorachirqaku, chaynapim paykunaqa Israelpa castankunata hu-challichirqaku, chayraykumá paykunaqa mana allin rurasqankumanta castigasqa kanqaku. Ñoqa Señor Diosqa juraspaymi chaynata nini. ¹³Paykunaqa asuykuwaqniy sacerdotekuna hinaqa manam ñoqamanqa serviwanankupaq asuykamuwanqakuchu, manataqmi asuykunmankuchu ñoqallapaña sapaqchasqa hinaspa chuyanchasqa kaqkunamanqa, paykunaqa penqaypaq kaqkuna rurasqankumantam hinaspa millakuypaq kaqkuna rurasqankumantam castigasqapuni kanqaku. ¹⁴Paykunataqa churasaq temploypi llamkaykuna ruranankupañam, chaypim paykunaqa ruranqaku tukuy ima rurana kaqkunata.

Sacerdotekunamanta

¹⁵“Leviya castanmanta Sadocpa mirayninkunam santuarioypi servikurqaku Israel castakuna ñoqamanta karunchakuruptin, paykunallam ñoqamanqa asuykuwanqaku serviwananpaq, paykunallam ñoqamanqa ofrecewanqaku animalpa wirantawan yawarnintapas. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios. ¹⁶Paykunallam yaykunqaku santuarioymanpas hinaspa paykunallataq asuykunqaku ñoqapa mesaymanpas serviwanankupaq hinaspa servicioykunatapas cuidanankupaq. ¹⁷Uku patiopa zaguanninta yaykuspankuqa pachakunqaku linomanta rurasqa pachawanmi. Templopa uku kaq pationpi otaq templo-pi kaspankuqa amam hinakunqakuchu millwamanta rurasqa pachawanqa. ¹⁸Paykunaqa umankupim apanqaku linomanta uma wankinata, hinakunqakutaqmi linomanta calzoncillokunawanpas, amam hinakunqakuchu sudachikuq pachawanqa. ¹⁹Paykunaqa hawa patiopi runakunaman manaraq lloqsichkaspam horqokunqaku templo-pi servinankupaq hinakusqanku pachankuta hinaspa chay pachakunataqa saqenqaku maymi churana sapaqchasqa cuartopi. Huk pachawanñam paykunaqa churakunqaku chaynapi ñoqallapaña sapaqchasqa pachawanqa runakunata ama sapaqcharunankupaq.

²⁰“Amam chukchankutaqa kachiy-kachiytaqa rutukunqakuchu, amataqmi hatu-hatun kanankamaqa wiñarachinqakuchu aswanqa tumpallatam rutukunqaku. ²¹Mayqan sacerdotepas amam vinotaqa tomanqachu templopa uku kaq pationman yaykuspanqa. ²²Amataqmi payqa casarakunqachu huk viudawanqa nitaq qosanmanta rakikuq warmiwanpas, casaraspaga-casarakunqa Israel castamanta huk doncellallawanmi, casarakunmantaqmi huk sacerdotepa viudanwanpas.

²³“Sacerdotekunaqa runaykunatam yachachinanku imam ñoqallapaña sapaqchasqa kasqanta chaynataq imam millakuypaq kasqantapas, yachachinqakuqariki imam mana chaskinapaq kaqkunamantawan imam limpio kaqkunamantam. ²⁴Quejakuna kaptinqa paykunam juezkuna kaspanku leyniykunaman hina allin arreglota ruranqaku, paykunaqa kasukunqakumá llapallan yachachikuykunatapas chaynataq llapallan fiestaykunamanta decretoykunatapas, samanqakutaq má samana punchawniykunapipas.

²⁵“Amam paykunaqa asuykunqakuchu wañukuq runapa ayanmanqa chaynapi mana chaskinaypaq hina ama rikurirunankupaq, asuykuspaqa-asuykunqaku tayta-maman wañukuptillanmi otaq churinpas otaq wawqenpas otaq soltera paninpas wañukuptillanmi. ²⁶Chayna mana chaskinaypaq hinaña huk sacerdote rikuriruspanqa chuyanchakuspam qanchis punchawtarq suyanqa. ²⁷Huktawan chay sacerdote serviwananpaq templopa uku kaq pationman yaykuspanqa puntatam huchanrayku huk animalta wañuchispan ofrecewanqa. Ñoqa Tayta Diosmi chaynata nini.

²⁸“Sacerdotekunapa herencianqa ñoqallam kasaq, Israel nacionpiqa manam herencia allpataqa qonqakuchu, ñoqallam kani paykunapa herencianqa. ²⁹Paykunaqa mikunqaku Israel castakunapa ofrecewasqanku kawsaykunatam, mikunqakutaqmi hucharayku

wañuchipuwashqanku animalpa aychantapas hinaspa culparayku wañuchipuwashqanku animalpa aychantapas. Israel castakunapa ñoqallapaña sapaqchasqa kanqunapas sacerdotekunapaqmi kanqa. ³⁰Paykunaqa chashkinqakutaqmi kawsaykunapa punta kaq allinnin rurunkunatapas chaynataq kuyakuy ofrendakunatapas, tantakunaykichikpaq masata ruraspapas allinnintaqa sacerdotekunamanmi qonkichik, chaynapim ñoqaqa wasikichikpi kaqkunatawan bendecisqaykichik. ³¹Sacerdotekunaqa amam mikunqakuchu kichikanmanta wañuruq alton pawaq animalpa aychantaqa nitaq huk animalpa aychantapas, amataqmi mikunqakuchu purun animalpa llikiparusqa aychatapas.

Tayta Diosllapaña sapaqchasqa sitiomanta

45 ¹“Sorteaspa herencia allpata partenakuspaykichikqa puntatayá ñoqa Tayta Diosman qowaychik, ñoqapa allpayqa kanqa chunka kimsayoc kilometro tumpa masnin largoyoqmi, anchonñataqmi kanqa chunka kilometro parten, tukuy chay sitioqa ñoqa Tayta Diosllapaña sapaqchasqa kanqa. ²Chay allpakunamantapas santuariopaqmi kanqa tawantin igualla waqtayoc allpa, iskay pachak soqta chunkan metro masninmi kanqa sapa waqtanqa, chaypa muyurinqinpiñataqmi kanqataq echaderopaq patankuna, chay patankunapa sayayninqa kanqa iskay chunka soqtayoc metro maschan anchoyoqmi. ³Ñoqa Tayta Diospaq sapaqchasqa sitiopipas tupunqakum chaypi allpata, chaypa largonqa kanqa chunka kimsayoc kilometro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa pichqa kilometro cuarton, chay allpaqariki kanqa ñoqallapaña sapaqchasqa. ⁴Chay sapaqchasqa allpaqa kanqa santuarioypi ñoqa Tayta Diosman asuykuwasqanku serviwaqniy sacerdotekunapaqmi, chay allpapimá wasinkupas kanqa, chaymi chay sitioqa kanqa santuariopaq sapaqchasqa allpa. ⁵Kanqataqmi huk allpapas temploypa servikuq Leví casta runakunapaq, chay allpapa largonqa kanqa chunka kimsayoc kilometro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa pichqa kilometro cuarton, chaypimá kanqa paykunapa *yachananku llaqtakuna. ⁶Llaqtapaqpas qonkichiktaqmi allpata, chaypa anchonqa kanqa iskay kilometro parten maschayoqmi, largonñataqmi kanqa chunka kimsayoc kilometro masnin, chay allpaqa kanqa chay sapaqchapuwashqaykichik allpapa waqtanpim, chay allpaqariki kanqa Israel llapallan castakunapaqmi.

Kamachikuqpaq allpakunamanta

(Ez 48:21-22)

⁷“Kamachikuqpaqpas kanqataqmi allpakunaqa, sapaqchasqa allpaykunapa hinaspa llaqtapaq rakisqa allpapa iskay law waqtanpim kanqa chay allpakunaqa, chay huklaw waqtanmi kanqa intipa seqaykunanan lawpi intipa seqaykunanan lawmantaq chutarikuspa, huklaw waqtanñataqmi kanqa intipa qespimunanan lawpi, chaypas intipa qespimunanan lawmantaqmi chutarikunqa. Chay allpakunapa largonqa chutarikunqa Israel castakunapa chakranpa waqtantam. ⁸Hinaptinqa chay allpakunaqa kanqa Israel runakuna kamachikuqpaqmi, chaynapim akllasqay kamachikuqkunaqa Israel runaykunataqa manaña ñakarichinqakuñachu aswanqa Israel castakunamanqa ayllunkunan hinam qonqaña *yachananku allpata.

Kamachikuqpaq leykunamanta

⁹“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Israel nacionpi kamachikuqkuna, chayllapaña-yá kachun ñakarichisqaykichikqa, amañayá mas dañotaqa ruraychikchu. Qamkunaqa ruraychik allin arregloman hinaspa allin rurayman hinayá. Runaykunapa chakrankunataqa amañayá dueño chakuychikchu. Chaynatam nini ñoqa Señor Dios.

¹⁰“Qamkunapaqa balanzaykichikpas kachun mana engañakuq pesoyoqyá, efa hinaspá bato sutiyoq tupuykichikpas cabal tupuqyá kachun. ¹¹Kawsaykuna tupunapaq kaqkunaqa kanqa iguallam imapas tomana kaqkuna tupunawan, iskay pachak tawa chunkan litro yaykuq homer sutiyoq tupunam kanqa tukuy ima tupukunapa maman. Chunka bato sutiyoq tupunaqa yaykunan huk homer sutiyoq tupupa yaykunantam. Chunka efa sutiyoq tupuñaataqmi yaykunan huk homer sutiyoq tupunapa yaykunanta.

¹²“Llasaqkunata balanzawan pesanankupas kaynam kanqa: iskay chunka gera sutiyoq tupunam kanqa huk siclo, chay sicloqariki llasanqa chunka iskayniyoq gramotam, soqta chunka siclo sutiyoq pesaqmi kanqa mina sutiyoq pesaqa llasanman hina.

¹³“Qowanaykichik ofrendakunaqa kaynam kanqa: soqta chunka igualla partemanmi rakirunkichik cosechasqaykichik trigoykichiktawan cebadaykichikta hinaspam chaykunamanta hukninta ofrecewankichik. ¹⁴Aceite horqosqaykichik-tapas rakinkichiktaqmi pachak igualla parteman hinaspam chay huknintaqa ñoqamantaq ofrecewankichik. ¹⁵Israel nacionpi allin pastokuna mikuqmantam ovejakunatapas rakipuwankichik. Rakipuwankichikqa iskay pachak ovejakunapa huknintam ofrecewanaykichikpaq. Chay ofrendakunaqa kanqa kawsaykunamanta ofrendakunapaqmi, lliw kañana ofrendakunapaqmi chaynataq ñoqawan allinlla kasqankumanta ofrendakunapaqmi. Chay ofrendakunataqariki ofrecewanqaku huchanku pampachasqa kanapaqmi. Chaynatamá ñoqa Señor Dios nini.

¹⁶“Chay ofrendakunataqa Israel nacionpi llapallan runakunam qonanku chay nacionpi kamachikuqman. ¹⁷Hinaptinmi chay kamachikuqñataq qonqa lliwta kañaspá ofrecewananku animalkunata chaynataq kawsaykunamanta ofrendakunatapas hinaspá tallipuwananaku vinotapas. Chaykunataqa chay kamachikuqmi rurachinqa hatun fiesta punchawkunapi, llullu killa punchawkunapi, samana punchawkunapi chaynataq Israel castakunapa llapallan wakin fiestakunapipas. Payqa qonqataqmi hucharayku ofrendakunatapas, kawsaykunamanta ofrendakunatapas, lliw kañana ofrendakunatapas, ñoqawan allinlla kasqankumanta ofrendakunatapas, chaynapim Israel casta runakunapa huchanqa pampachasqa kanqa.

Pascua fiestamanta

¹⁸“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Runakunapa huchankunarayku santuario chuyanchasqa kanapaqmi ofrecewankichik allin sano malta torota, chaytaqa rurankichik punta kaq killapa punta kaq punchawninim. ¹⁹Chay hucharayku ofrecewasqanku animalpa yawarnintaqa sacerdotem chaskiykunqa hinaspam llusinqa temploa punkunpi pilarkunaman hinaspam payqa llusinqataq altarpa patanpi tawantin esquinankunamanpas chaynataq temploa uku kaq pationpa zaguanninpa pilarninkunamanpas. ²⁰Hina chaynallataqmi chay sacerdoteqa ruranqa chay killapa qanchis kaq punchawninpipas, chaytaqa ruranqa mana munastin otaq mana yachastin imawanpas huchallikuruq runakunapa favorninim, chaynapim runakunapa huchanrayku santuarioqa chuyanchasqa kanqa. ²¹Chay punta kaq killapa chunka tawayoq kaq punchawninim qallarinkichik Pascua Fiesta rurayta, qanchis punchawnintinpunim mikunkichik mana qonchuyoq tantata. ²²Chay chunka tawayoq kaq punchawpim chay kamachikuq ofrecewanqa huk malta torota, chay malta torotaqa ofrecewanqa kikinpa huchanmantawan nacionpi llapallan runakunapa huchanmantam. ²³Chay fiestapiqa sapa punchawmi chay qanchis punchawnintinpunim ofrecewanqaku allin sanokama qanchis malta torokunata chaynataq

qanchis carnerokunatapas, chaykunaqariki kanqa ñoqa Tayta Diospaq lliw kañapuwananku ofrendakunam, huchankuraykupas sapa punchawtaqmi ofrecewanqaku huk chivatota. ²⁴Sapa malta toro ofrecewasqankumanmi yapanqaku iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendakunata hinaspa yapanqakutaq tawa litro aceitetas. Hina chaynallatam yapanqaku sapa carnero ofrecewasqankumanpas.

Ramada ruray fiestamanta

²⁵“Qanchis kaq killapa chunka pichqayoq punchawninpi qallariq fiestapaqmi chay kamachikuq ofrecewanqa chay qanchisnintin punchawpi hina. Chay ofrendakunaqariki kanqa hucharayku ofrendakunam, lliw kañapuwananku ofrendakunam chaynataq kawsaykunamantawan acitemanta ofrendakunam.

Kamachikuqpas hinaspa llapa runakunapas fiestapiqa imam ruranankumanta

46 ¹“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Intipa qespimunan lawman qawaq ukulaw patiomam yaykuq zagan punkuqa wicharayanqam chay soqtantin punchaw llamkanaykichikkamaqa, samana punchawpim ichaqa kichakunqa, kichakunqataqmi llullu killa punchawpipas. ²Chay kamachikuqmi yaykunqa hawa lawpi zagan punku corredorninta hinaspa sayaykunqa chay zagan punkupa huknin pilarpa waqtanpi, sacerdotekunañataqmi kañapuwanqaku ofrecewasqanku animalkunata, ofrecewanqakutaqmi ñoqawan allinlla kasqankumanta animalkunatapas hinaptinmi chay kamachikuqqa zagan punkupi qonqoranpa pampaman kumuykunqa hinaspanñam payqa lloqsimunqa. Chay zagan punkuqa amam wichqakunqachu inti seqaykunankama. ³Hina chay zagan punkupa chimpanpim nacionpi runakunapas ñoqa Tayta Diospa qayllaypi qonqoranpa pampaman kumuykunqaku, chaynataqa adorawanqaku samana punchawkunapiwan llullu killa punchawkunapim. ⁴Ñoqa Tayta Diosman chay kamachikuqpa ofrecewanan animalkunaqa sapa samana punchawpaqmi kanqa soqta malta carnerokunawan huk poqosqa carnero, chaykunaqa kanqa allin sanokamam. ⁵Sapa poqosqa carnero ofrecewasqanmanmi yapanqa iskay chunka tawayoq kilo kawsaykunamanta ofrendata hinaspa yapanqataq tawa litro aceitetas, malta carnerokuna ofrecewasqan ofrendamanñataqmi yapanqa achkapas-asllapas munasqanman hina kawsay ofrendata. Sapa iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendakunawanmi ichaqa ofrecenqa tawa litro aceiteta. ⁶Llullu killa punchawpiqa ofrecewanqakum huk malta torota, soqta malta carnerokunata chaynataq huk poqosqa carnerotapas, chay animalkunaqa kanqa llapallanmi allin sanokama. ⁷Sapa malta toro ofrecewasqanmanmi yapanqa iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendata, hina chayna kawsay ofrendallatam yapanqa sapa poqosqa carnerota ofrecewaspanpas, sapa malta carnerokunata ofrecewasqan ofrendamanñataqmi yapanqa achkapas-asllapas atisqanman hina kawsay ofrendata, sapa iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendakunawanmi ofrecenqa tawa litro aceiteta.

⁸“Chay kamachikuq yaykuspanqa zagan punkupi kaq corredornintam yaykunqa hinaspa hina chaynallantataq lloqsimunqapas. ⁹Hatun fiestakunapi nacionpi runakuna ñoqa adorawanankupaq yaykumunqakunaqa kaynatam ruranqaku: Norte lawpi zagan punkun yaykumunqakunaqa lloqsinqaku surlawpi zagan punkuntam, surlawpi zagan punkun yaykumunqakunaqa runakunañataqmi lloqsinqaku norte lawpi zagan punkuntaña. Amam lloqsinqakuchu maymi yaykumusqanku punkullantaqa aswanqa chimpankupi tarikuq punkuntañam. ¹⁰Chay kamachikuqpas yaykunqa paykunawan kuskam hinaspa lloqsinqakupas kuskataq. ¹¹Hatun fiestakunapipas hinaspa wakin

fiestakunapipas sapa malta toro ofrecewasqanmanmi yapanqa iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendakunata, hina chayna kawsay ofrendallatam yapanqa sapa kuti carnerota ofrecewaspanpas, sapa malta carnerokuna ofrecewasqan ofrendamanñataqmi yapanqa achkapas-asllapas munasqanman hina kawsay ofrendata, sapa iskay chunka tawayoq kilo kawsay ofrendakunawanmi ofrecenqa tawa litro aceiteta.

¹²“Ñoqa Señor Diosmanqa chay kamachikuq runaqa ofreceanmantaqmi kuyakuy ofrendantapas. Chay ofrendanqa kanmanmi lliwta kañapuwananpaq animalpas otaq ñoqawan allinlla kasqanmanta ofrenda animalpas. Chayta ofreceananpaqqa kichanqakum intipa qespimunan lawman qawaq zaguan punkuta hinaptinmi payqa chayna ofrendakunata ofreceanqa samana punchawkunapi ruranankuman hina. Chaymanta pay lloqsiruptinmi punkutaqa wichqanqakuña.

Sapa punchaw ofrecenanku ofrendakunamanta

¹³“Sapa punchaw achikyamuqtaq ñoqapaq lliwta kañapuwanqichik watayoq allin sano huk malta carnerota. ¹⁴Hina sapa achikyaytataqmi ofreceanqichik tawa kilo kawsay ofrendakunatapas, ofreceanqichiktaqmi huk litro masnin aceitetas, chay aceitewanqa chay kawsay ofrenda harinatam nuyuchipuwankichik, kay kawsaykunamanta ofrendataqa ñoqa Tayta Diosmanmi qowankichik wiñaypaq decretoykunaman hina. ¹⁵Chaynaqa sapa kutimá achikyamuqta kañapuwanqaku malta carnerota hinaspam ofreceanqakutaq kawsay ofrendatapas chaynataq aceite ofrendatapas.

Kamachikuq runaqa chakrankunawan imam rurananmanta

¹⁶“Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Huk kaqnin churinman chay kamachikuq chakrankunata regalaptinga chay chakrakunaqa mirayninkunapa herencianñam rikurirunqa. ¹⁷Ichaqa huk kaqnin serviqninman chay kamachikuq huk kaqnin chakranta regalaykuptinga chay chakram serviqninpa kanqa libre kacharina watakamalla, chay libre kacharina wata chayaramuptinmi chay chakrataqa kutiykachinga chay kamachikuqman, chaynapim chay chakraqa kamachikuqpa churinkunapa herencianña kanqa. ¹⁸Chay kamachikuqqa qari tukuspanqa manam apakunmanchu pipa herencia chakrantapas, churinkunaman herencia chakrata qospanqa kikinpa kapuqninmantam qonqa, chaynapim runaykunaqa kapuqninmantaqa mana wischusqachu kanqa.”

Templopa murallanpa kuchunkunapi cocinakunamanta

¹⁹Chaymantam chay pusawaqniy runaqa pusaykuwarqataq zaguan punkupa waqtanpi punkunta, pusaykuwarqaga norte lawman qawaq sacerdotekunapaq sapaqchasqa cuartokunamanmiki, chaypim intipa seqaykunan lawman tupquespan qawachiwarqa huk sitiota. ²⁰Hinaspam niwarqa:

—Kaypim sacerdotekuna yanunqa culparayku ofrecewasqanku animalkunapa aychanta chaynataq hucharayku ofrecewasqanku animalkunapa aychantapas, qowasqanku kawsay ofrendakunatapas chaypitaqmi alistanqaku. Chaynapim chay imapas ofrecewasqankutaqa mana horqonqakuchu hawa patiomanta, chaynapitaqmi llaqa runakunapas chay ñoqallapaqña sapaqchasqa kaqkunawanqa mana tparunqachu —nispa.

²¹Chaymantam chay pusawaqniyqa lloqsichiwarqa hawa kaq patiomán hinaspam pusawarqa chay patiopa tawantin esquina kuchunman, chay sapakamapa esquina kuchunpiñataqmi kasqa huk taksa patiokuna. ²²Chay tawantin esquina kuchupiq kasqataqmi perqawan muyusqa patiokunapas, chay muyurimuq perqapa largonqa kasqa

iskay chunka hukniyoq metronmi, anchonñataqmi kasqa yaqa chunka soqtayoq metron, chayna sayayniyoqllam kasqa tawantinpuni, ²³chaynaqa chay tawantin sitiokunapimá kasqa perqasqa seqellaña tullpakuna. ²⁴Hinaptinmi chay pusawaqniy runa niwarqa:

—Kay cocinakunapim templopi servikuqkunaqa yanukunqaku llapa runakunapa ofrecesqan ofrendakunata —nispa.

Templo lawmanta lloqsiq mayumanta

47 ¹Chaymantam chay pusawaqniy runaqa kutichiarqa temploman yaykuna punkuman, qawariptiymi yaku pawamuchkasqa templopa punkunpa uku kaq pampanmanta, chay yakuqa kallpachkasqa templopa qawasqan intipa qespimunan lawmanmi. Chay yakuqa uray lawmanmi templopa *alleq lawninta richkasqa altarpa surlawninman. ²Chaymantam lloqsichiarqa norte lawman qawaq zagan punkunta hinaspam muyuchimuwarqa hawa ñanninta intipa qespimunan lawpi punkuman chayanaykukama, chay yakuqa asneqllam zagan punkupa surlawninta pawachkasqa. ³Chaymantam chay runaqa huk cordelta aptarikuspan lloqsirqa intipa qespimunan lawman hinaspam tupurqa yaqa media cuadrata. Chaypi kaq yakuta chimpachiwaptinmi chay yakuqa haypawarqa chaki plantaykamalla. ⁴Payqa tupurqataqmi yaqa media cuadratawan hinaspam huktawan chay yakuta chimpachiarqa, ichaqa chay yakuqa hayparuwarqa moqoykamañam. Payqa tupurqataqmi yaqa media cuadratawan hinaspam huktawan chay mayuta chimpachiarqa hinaptinmi chay yakuqa haypawarqa weqawniykamaña. ⁵Huktawan yaqa media cuadrata tupuykuptinmi chay yakuqa rikurirurqa mana pasay atina mayuña, chay yakuqa tikrakururqa nadeaspallaña pasana uku-uku mayumanmi. ⁶Chaymi niwarqa:

—Runapa churin ¿yaqachum qawachkanki? —nispa.

Chaymantam payqa kutirichimuwarqa mayupa patanta. ⁷Chayna kutimustinmi mayupa kaylaw-waklawninpi rikurqani achkallaña sachakunata. ⁸Hinaptinmi niwarqa:

—Kay mayuqa richkan intipa qespimunan lawmanmi hinaspam uraykuchkan Jordan Mayupa kallpanan qechwaman, chaymantañataqmi yaykunqa Kachi Qochaman, chay qochaman chayaruptinñataqmi chay qochapa yakunqa tikrakurunqa miski yakumanña. ⁹Maypipas chay mayupa chayasqanpiqa kawsanqam tukuy rikchaq yaku animalkuna chaynataq timpuy-timpuy challwakunapas, maymanñapas chay mayupa chayasqanpiqa qatqe yakutam miski yakumanña tikrarunqa hinaptinmi chaypiqa kawsanqa llapallan animalkuna. ¹⁰Challwaqkunapas kanqa En-gadi Pukyu lawmanta qallaykuspam En-eglaim Pukyu lawkama, chaypitaqmi mallankutapas mastanqaku chakichinankupaq, chaypiqa Mediterraneo Lamar Qochapi hinam tarikunqa tukuy rikchaq challwakuna. ¹¹Chay Kachi Qochapa waqtanpi qochachakunapim ichaqa mana kanqachu miski yakuqa, manataqmi kanqachu cienegankunapipas, chaykunapiqa kachi horqonankupaqmi hinalla kanqa kachi yakukuna. ¹²Chay mayupa kaylawnin-waklawninpiqa wiñanqam tukuy rikchaq fruta sachakuna, chay sachakunapa llaqenqa manam haykapipas qawinqachu nitaqmi rurunkunapas tukuqachu, sapa killan-killanllam rurunqa, chaynaqa kanqa templomanta lloqsiq yakuwan *parqosqa kasqanraykum. Chay rurunkunaqa kanqa mikunapaqmi, llaqenkunañataqmi kanqa hampipaq.

Allpankupa linderonkunamanta

¹³—Ñoqa Señor Diosmi nini kaynata: Chunka iskaynintin Israel ayllukunapa chaskinaku herenciankuqa kaynam kanqa: Joseypa castankunamanmi tocanqa wakinkunapa allpanmantapas doble. ¹⁴Ñoqaqa jurarqani kay nacionpi allpankunata abueloykichikkunaman qonaypaqmi, chaynaqa qamkunayá igualninka rakinakuychik, kay nacionpi allpakunaqariki kanqa herenciaykichikmi.

¹⁵—Norte lawpi tarikuq linderuqa qallarinqa Mediterraneo Lamar Qochapim hinaspam pasanqa Hetlon sutiyoq llaqtapa waqtanta hinaspa Hamat Qasanta ¹⁶Zedad sutiyoq llaqta lawman. Chaynintaqa pasanqa Berota hinaspa Sebraim sutiyoq llaqta lawmanmi. Chay llaqtaqariki tarikun Hauran sutiyoq linderopiñam. ¹⁷Chaynaqa chay Mediterraneo Lamar Qochapi qallariq norte law linderuqa ringa Hazar-enan llaqtakamam. Damasco llaqtapiwan Hamat lawpi allpakunaqa kanqa norte lawpimá.

¹⁸—Intipa qespimunan lawpi tarikuq linderuqa qallarinqa Hauran lawmantam Damasco llaqtaman riqpim hinaspam chutarikunqa Tamar llaqtakama. Chay llaqtaqariki kachkan Kachi Qochapa hichpallanpim. Chaynaqa chay linderuqa chutarikunqa Jordan Mayupa waqtantam hinaptinmi chay Jordan Mayuqa Galaad lawta rakinqa Israel nacionmanta. Chaynamá kanqa intipa qespimunan lawpi tarikuq linderuqa.

¹⁹—Surlawpi tarikuq linderuñataqmi qallarinqa Tamar llaqtapi hinaspam chutarikunqa yakupa kanan Meriba-cades lawkama, chaymantañataqmi chutarikunqa Egipto Wayqo nisqanku wayqonta Mediterraneo Lamar Qochaman chayanankama.

²⁰—Intipa seqaykunan lawpi tarikuq linderuñataqmi kanqa Mediterraneo Lamar Qochapa norte lawman patankuna chutarikuq. Chay linderuqa qallarinqa Egipto Wayqo nisqanku wayqonpimá hinaspam tukunqa Hamat Qasaman yaykunapa chimpanpi.

²¹—Hinaptinqa chay allpatamá Israel ayllukunaqa rakinakunkichik. ²²Chaynaqa kay allpakunamá kanqa tocasuqnichik herenciaykichikqa chaynataq qamkunawan *yachaq forasterokunapa herencianpas. Paykunapa churin qamkuna ukupi naceptinqa paykunam kanqaku Israelpa miraynin hinaña, chaynapim paykunapas chaskinqaku qamkuna hinaña tocaqnin herenciankuta. ²³Forastero runakunaqa tocaqnin herenciankutam chaskinqaku maymi ayllukunapa *yachasqan allpapi. Ñoqa Señor Diosmi nini chaynata.

Israel ayllukunaman allpa partesqankumanta

48 ¹⁻⁷—Norte lawpi tarikuq linderuqa qallarinqa Mediterraneo Lamar Qochapim hinaspam pasanqa Hetlon sutiyoq llaqtapa waqtanta hinaspa Hamat Qasanta Hazar-enan llaqtaman chayanankama, Damasco llaqtapiwan Hamat lawpi allpakunaqa kanqa norte lawpimá. Israel sapa ayllukunapa allpankunaqa intipa qespimunan lawmanta qallaykuspam chutarikunqa intipa seqaykunan law Mediterraneo Lamar Qochapa patankama. Chay ayllukunamanmi norte lawmanta qallaykuspa surlawman qatinasninpi partenqaku Dan ayllupaq, Aser ayllupaq, Neftaliy ayllupaq, Manases ayllupaq, Efrain ayllupaq, Ruben ayllupaq hinaspa Juda ayllupaq.

Tayta Diospaq sapaqchananku allpamanta

(Ez 45:1-6)

⁸—Surlawpi tarikuq Juda ayllukunapa allpankunapa qatinqinmanñataqmi partenqaku ñoqapaq sapaqchasqanku allpakunata. Chaypas intipa qespimunan lawpi qallarispam kinrayninman chutarikunqa intipa seqaykunan lawpi Mediterraneo Lamar Qochapa patankama, chay kinrayninman chutarikuq allpakunapa largonqariki kanqa chay ayllukunapa allpan sayayniyoqmi, anchonñataqmi kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masnin. Chay allpakunapa chawpinpiñataqmi kanqa ñoqapa santuarioy.

⁹—Ñoqa Tayta Diosman qowanaykichik chay allpakunapa largonqa kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa chunka kilómetro parten. ¹⁰Chay partepuwasqanku allpamantapas partenqakutaqmi sacerdotekunapaq sapaqchasqa allpata. Chay allpakunapa largonqa kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa pichqa kilómetro cuarton, sacerdotekunapa allpanpa chawpinpiñataqmi kanqa ñoqapa santuarioy. ¹¹Chay allpaqa kanqa Sadocpa mirayninmanta kaq ñoqallapaqña sapaqchakuq sacerdotekunapaqmi, paykunallamiki santuarioyppiqqa serviwarqaku Israel castakuna ñoqamanta karunchakuruptinkupas, paykunaqariki karunchakururqaku Levij castakunata qatispankum. ¹²Chaynaqa chay ñoqallapaqña sapaqchasqanku allpamimá otaq Levij castakunapa allpanpa waqtanpimá kanqa sacerdotekunaman qosqanku allpakunaqa. ¹³Sacerdotekunapa norte law waqtanpipas kanqam Levij castakunapa allpanqa, chay allpapa largonqa kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa pichqa kilómetro cuarton. ¹⁴Chay allpaqa ñoqa Tayta Diosllapaqña sapaqchasqamá kanqa hinaspapas chay allpaqa kanqa chay nacionpi allpakunamantapas aswan allinninmi. Chay allpakunaqa manam imaniraqllapas rantikusqachu kanqa, amataqmi chay allpaqa pipapas cambiasqanchu kanqa nitaqmi pimanpas qosqachu kanqa.

¹⁵—Chay qowasqanku puchunin allpakunam ichaqa kanqa mana ñoqapaq sapaqchasqachu, chay puchuq allpapa largonqa kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masninmi, anchonñataqmi kanqa iskay kilómetro parten maschayoq. Chaypimá hatarichinqaku runakunapa *yachanan huk llaqtata, chay llaqtapa waqtankunapiñataqmi kanqa animalkunapa echaderon, chay allpapa chawpinpimá kanqa chay llaqtaqa.

¹⁶Chay llaqtapa tawantin waqtankunaqa kanqa yaqa iskay kilómetro parten igualkama sayayniyoqmi. ¹⁷Chay llaqtapa muyuriqinpi echaderonkunaqa tawantin waqtanpim kanqa igual sayayniyoqkamalla, sapakamapa anchonmi kanqa pachak kimsa chunkan hukniyoq metro. ¹⁸Intipa qespimunan lawman qawaq llaqtapa waqtanpim qallarinqa tarpunanku chakraunaqa, chay chakraqa chutarikunqa ñoqallapaqña sapaqchapasqanku allpapa waqtantam. Intipa seqaykunan lawman qawaq llaqtapa waqtanpipas qallarinqam hina chayna tarpuna chakrauna. Chay chakrapi ruruqkunaqa kanqa llaqtapi llamkaq runakuna mikunanpaqmi. Chay kaylaw-waklawpi tarikuq chakraunapa sapakama largonqa kanqa pichqa kilómetro cuartonmi. ¹⁹Llaqtapi *yachaq llamkaqkunaqa kanmanmi Israelpa mayqen ayllunkunamantapas, paykunamá llamkanqa chay chakraunapiqa. ²⁰Chaynaqa santuariopaq sapaqchasqanku allpam llaqtapaq partesqanku allpapiwan kayna kanqa: tawantin waqtankunam kanqa igual sayayniyoqkamalla, chay hukninpa waqtanpa sayayninmi kanqa chunka kimsayoq kilómetro tumpa masnin.

Kamachikuqpaq allpakunamanta

(Ez 45:7-8)

²¹⁻²²—Santuariopaq sapaqchasqanku allpakunapiwan llaqtapaq partesqanku allpakunapa kaylaw-waklawninpi puchuq allpakunam kanqa kamachikuqpaq. Chay allpapa norte lawninpiqariki qallarinqa Juda castakunapa allpankunam, surlawninpiñataqmi qallarinqa Benjamin castakunapa allpankuna. Chaynaqa intipa qespimunan lawpi tarikuq allpapa anchonqa kanqa chunkakimsayoq kilometro tumpa masninmi, largonñataqmi kinrayninman chutarikunqa intipa qespimunan law linderoman. Intipa seqaykunan lawpi tarikuq allpapas chayna igual anchoyoqllataqmi kanqa hinaspa chaypas chutarikunqa Mediterraneo Lamar Qochapa patankamataq, chay lliw allpakunapa chawpinimá kanqa ñoqallapaqña sapaqchasqanku temploqa, chay-pitaqmi kanqa Leviy castakunaman tocaq allpapas hinaspa llaqtapaq allpapas.

Israel wakin ayllukunapa allpanmanta

²³⁻²⁷—Israel wakin ayllukunapa allpanqa intipa qespimunan lawmanta qallaykuspa chutarikunqa intipa seqaykunan lawpi Mediterraneo Lamar Qochapa patankama, chay ayllukunamanmi norte lawmanta qallaykuspa surlawman qatinasninpi partenqaku Benjamin ayllupaq, Simeon ayllupaq, Isacar ayllupaq, Zabulon ayllupaq hinaspa Gad ayllupaq.

²⁸—Surlawpi tarikuq linderonñataqmi qallarinqa Tamar llaqtapi hinaspa chutarikunqa yakupa kanan Meriba-cades lawkama, chaymantañataqmi chutarikunqa Egipto Wayqo nisqanku wayqonta Mediterraneo Lamar Qochaman chayanankama.

²⁹—Chaynaqa chay allpatamá herenciapaq chaskinqaku Israelpa castankunaqa, chaynamá kanqa paykunaman partesqaykichik allpakunaqa.

Jerusalen llaqtapa punkunkunamanta

³⁰⁻³⁴—Chaypi kaq llaqtaqa kanqa murallawan muyusqam. Chay llaqtapa tawantin waqtankunaqa igual sayayniyoqkamallam kanqa, huknin waqtanmi kanqa yaqa iskay kilometro parten. Chay murallapa tawantin waqtankunapim kanqa kimsa zaguan punkukuna, sapa punkukunam sutichasqa kanqa Israel ayllukunapa sutinwan, norte lawman qawaq murallapim kanqa Ruben Punku, Juda Punku hinaspa Leviy Punku. Intipa qespimunan lawpiñataqmi kanqa Josey Punku, Benjamin Punku hinaspa Dan Punku. Surlawpiñataqmi kanqa Simeon Punku, Isacar Punku hinaspa Zabulon Punku. Intipa seqaykunan lawpiñataqmi kanqa Gad Punku, Aser Punku hinaspa Neftaliy Punku. ³⁵Chay murallapa lliw muyuriqninqa kanqa isqon kilometro partenmi. Chay punchawmantapunim chay llaqtapa sutinqa kanqa: “Tayta Diosmi Chaypiqa Kachkan.” niq sutiyoq.